

Určeno pro studijní účely

Určeno pro studijní účely

copyright © Jaroslav Rudiš, 2002
czech edition © Labyrint 2002
illustrations © Juraj Horváth, 2002
ISBN 80-85935-39-2

Určeno pro studijní účely

Jaroslav Rudiš

Nebe pod Berlínem

Labyrint 2002

Určeno pro studijní účely

ZVUKY

Člověk si události pamatuje podle zvuků. Podle nich je třídí, ztrácí a zase nalézá. Svět je zvukotechna, uši jsou řídítka. Jedeme tam, kam chtějí ony. Stojím u okna, držím v ruce sluchátko a čekám, kdo se ozve.

„Mácha. Prosím.“ Říkám: „Dobrý den. Tady Bém. Pane řediteli, chtěl bych vám říct, že odpoledne na poradu nepřijdu. No... ani zítra nepřijdu... Vlastně už nikdy nepřijdu... Tak nashle... No a nezlobte se.“

Ze sluchátka zahřmělo: „Cože... Jak jako... Kdo... Co se děje... Bém, co blbnete?“

Odložil jsem sluchátko na hranu květináče, postavil vodu na kafe a nechal Máchu vybublat mezi rostliny.

„Haló-haló-haló. Jak si to představujete? Takhle na začátku školního roku. Jste tam? Co to děláte, člověče? Proberte se... Tohle je od vás pěkná... Já se z toho... Halóóó... Sakra...“

Klap.

Chvilí ticho sešněrované slabým pípáním z druhého konce linky. Pak pískot konvice a za okny dunění pantografu na Nymburk. Zavěsil jsem, zalil kafe, zavřel okno. A čekal, kdy se ředitel Základní školy v Jindřišské ozve znovu. Ozve se, to jsem věděl.

Pod okny hučí rychlík na Liberec, starý motorák a dva omlácené přípojné vozy.

Telefon na stole zazvonil podruhé.

Věděl jsem, že když ho vezmu, neodejdu. Že možná podlehnu. Nejsem bojovník. Zůstat stát bolí vždycky míň než běžet.

Za dvě minuty zvonil potřetí.

Nechtěl jsem odejít.

Počtvrté.

Musel jsem odejít.

Nevěděl jsem přesně proč a nevěděl jsem kam.

Šel jsem si sbalit věci. Kytaru. A taky ladičku. Napsal jsem dopis, spíš pár řádků: Mějte se dobře. Ozvu se. Omlouvám se. Jedu pryč a tak, vytáhl jsem z kapsy nějaké peníze a položil je na stůl. Taky spořitelní knížku. Je začarovaná na heslo Elvis je mrtvý. To jsem jednou četl vyryté na záchodě v Bunkru, kam jsme chodili pařit se Žeňou a kde to ze začátku dobře šlapalo. Ženě se to líbilo.

Elvis je mrtvý.

Bunkr je mrtvý.

Naše tehdejší kapela, co se jmenovala Drobný za bůra, je taky mrtvá a brácha už nikdy jinou nezaložil, protože založil rodinu a tapetářskou firmu.

Žeňa žije.

Nebude sama.

Možná proto utíkám. Že se toho bojím.

Kafe jsem vylil, telefon zase zazvonil. Horkost se mi nahrnula do čela. Když jsem nervózní, líp slyším a občas se mi z toho spustí krev.

Krev kape do umyvadla. Za oknem vrčí posunovací mašina, co přetahuje z jednoho nádraží na druhé poštovní vagony. Zakloním hlavu a dívám se nahoru nad bojler, cítím, jak mi hořká a lepkavá šťáva obaluje zevnitř krk. Plesnivý flek na stropě připomíná Austrálii.

Bojler monotónně hučí a zastavuje čas.

Zamkl jsem a hodil klíče do schránky. Za půlminutu jsem ji nožem vylomil, vzal klíče, otevřel byt a zkontroloval, jestli neteče voda v koupelně.

Netekla. Ani plyn neutíkal. Telefon neprotestoval. Rádio nehrálo. Pod oknem nabíral rychlost ostravský rychlík. Devět, ne deset vagonů! Zabouchl jsem. Vyšel z domu a seběhl Příběnickou pod natažené nohy mostů k tunelu, který polyká tramvaje a vypouští oblaka prachu.

Určeno pro studijní účely

Za ním je park, u parku nádraží. Z nádraží jezdí vlaky do města, odkud kdysi přijel strýc, který nebyl úplně strýcem, aby nám před domem nechal auto, které nebylo úplně autem, a přešel zeď západoněmeckého velvyslanectví, kde uprchlíkům nerozdávali coca-colu ani trička Dead Kennedys a pravé levisky, jak jsme si tehdy všichni mysleli, ale jen čaj, kafe a obložené chleby.

Šel jsem rychle. Přitisknut těsně ke stěně tmavého tunelu.

PANCHO DIRK

Já a Pancho Dirk se známe už dva měsíce. S Katrin se známe měsíc. Nejdříve se s ní poznal Pancho Dirk. Byl jsem u toho, jak ji sbalil. Málem mě to stálo život. Byl jsem u toho, když se ji pokoušel dostat do postele. To ho málem stálo čest. Ale Pancho Dirk je z těch, kteří kopačky neberou jako rány osudu.

Potkali jsme se v úbánu, jak se tady říká metru. Potkali jsme se na úpětce, na nádraží Weberwiese. Oba jsem měli kytary, já cigarety, on zapalovač.

Zeptal se, odkud jsem, a byl jsem první Čech, kterého v životě viděl, pak z něj vypadlo, že až v životě po roce 1989, protože předtím byl několikrát s rodiči na Máchově jezeře a ve Vysokých Tatrách. Určitě byli z těch východoněmeckých turistů, co si ke svíčkové omáčce obědňovali hranolky, k řízku knedlíky a zelí, čišníky z toho může i dnes chytout amok, stejně jako chytal amok československé turisty, když na Rujaně museli stát před hospodou dvě hodiny ve frontě, aby dostali řízek s hnědou omáčkou a malé pivo se zeleným sirupem. Můj táta říkal, že na tomhle se pozná, jak rozdílné jsme kultury, Češi a východní Němci.

Pancho Dirk říkal, že teď prý nejsou na cestování prachy, a když jsou, tak radši jede k moři nebo do Amstru, že východ je čím dál tím víc na východ. Ptal se mě, co je v Česku zajímavého, kromě Prahy, zlatého města na Vltavě – a pronesl to tónem agenta cestovky Neckermann.

Zeptal jsem se, co je zajímavého v Berlíně. Ani jeden jsme nic nevykoumali. Nic, co by bylo zajímavější a přitažlivější než obyčejné věci jako staré mosty, pivo, jídlo nebo hezké holky, jen to, že v Praze vyřezávají stanice metra jako obřadní síně krematoria a v Berlíně jsou stanice úbánu různorodější – třeba romantické bavorské hrady, opuštěné bunkry nebo staré vykachlíčkováné koupelny. Jako třeba právě Weberwiese.

Pancho Dirk se zeptal, jaké mám plány, kde tady bydlím a tak, já na to, že jsem přijel před týdnem, spím na pokoji v jednom hostelu ve Friedrichshainu se třemi Američany, kteří nepijí pivo, hulí brka a nad mapou se hádají, kde přesně ležel západní a kde východní sektor, a za jak dlouho by se dala překonat berlínská zeď, kdyby tedy ještě stála. Hulí a z Berlína zatím neviděli víc, než tu mapu.

Říkám Panchovi, že mám plán nemít žádný plán, a on mi nabídl, že u něj můžu přespát, a druhý den, že můžu zůstat, že to stojí dvě stě osmadesát měsíčně, jen v zimě že musím přiklást něco za uhlí, ale že zima je zatím daleko, ale že jak je teď daleko, tak je taky potom dlouhá, ať jsem na to připravený, ale že teď je teprve září, že můžu mít ten pokoj i gauč a skříň a stůl a židli.

A tak jsem do toho šel.

Za další týden mi nabídl, že s ním můžu občas stěhovat, že jim vypadl jeden kluk, že si tak za deset dní vydělá na měsíc pohodlného žití, že hraním v úbánu jen ladí formu, a pak jsme se dohodli, že bychom mohli zkusit založit kapelu, když máme stejné hudební vzory, jako Bowieho, Ramones nebo Iggy Popa, že má utajenou zkušebnu.

Byl to on, kdo řekl, že by se mohla jmenovat U-Bahn, podle úbánu, kde jsme se potkali a který vyjadřuje všechno důležité pro punkrockovou kapelu, tedy temnota, hluk a rychlost, a tak jsem do toho šel taky.

Určeno pro studijní účely

Ted' stojí vedle mě a vaří si kafe. „Správný kafe musí zvonit v srdci, stejně jako v něm zvonějí dobré akordy,“ plní mokakonvičku až po střechu, přišroubuje vrchní díl, zapne sporák, opře se o něj a čeká.

Pancho Dirk pořád na něco čeká. Na holku, na práci, na kapelu, se kterou by mohl konečně prorazit. Je o rok mladší než já. Narodil se v Durynsku, v Mühlhausenu, má gympl a trpí na holky.

Proč si říká Pancho Dirk, když se jmenuje Dirk Müller? Protože to je velký hráč.

Říkala mi jedna jeho kamarádka, že prý byl jako pomocník Červeného kříže půl roku v Macondu. Říkala to plná obdivu.

„Rozumíš? Půl roku tam stříhal obvazy, bojoval s komárama, rozdával vitaminy indiánům. Na to já bych teda neměla,“ říkala ta holka, která se jmenovala Ulrike, nořila nos do piva, oči namířené k Panchovi, který si jí nevšímal.

Pěna jí tekla po bradě.

„Na to já bych neměla,“ opakovala.

Ulrike blbá nebyla. Macondo se jí v hlavě dlouho převalovalo. Nikdo ho prý na mapě Jižní Ameriky nikdy nenašel.

Řekl jsem jí, že to nemusí nic znamenat. Mapy občas lžou, jak si to přejí dějiny. Třeba mapy endéer. Ty přece ukazovaly místo Západního Berlína jen bílý flek. Jako by uprostřed města civěl kráter nebo obrovské jezero. Za zdí leželo něco, co neexistovalo. A přece bylo slyšet a cítit, jak to dýchá, vzdychá a řve, jak se to kroutí, napíná, páchne a voní.

Jak říkám, Pancho Dirk trpěl ženami. Jeho vášní sice byla hudba, ale největším koníčkem píchání. Punkrock byl prostředek k dosažení cíle. Podobně jako Hitlerovi kluci brali do rukou pancrfausty, aby zastavili ruské tanky v berlínských ulicích a zachránili vůdce, bere Pancho Dirk do ruky kytaru, aby obnažil holčičí srdce a bodal a bodal.

Obojí není daleko od sebe. Nikdo to nepřizná, ale všechny důležité kapely byly založené kvůli píchání. Jen proto se Stouni nebo Beatles na pódiu potili, aby ze sebe vydolovali slušnou, zpěvnou písničku a nahodili s ní udičku... A jen ti, kdo to dělají s opravdovou vášní, doběhnou do cíle.

Ti, jako třeba já, co říkají, že to dělají jen pro radost, lžou. I nám jde o jedno. Ale přiznejte si to. Způsob balení, zpracování, podmanění a odstranění ženy Pancho dělil do tří fází.

První z nich nazýval Kontaktýrunk.

Znamenala vše od zachycení pohledu přes navázání kontaktu, flirtování až po předestření plánu opustit klub nebo bar a nechat se zmizet za dveřmi jeho bytu v Zelterstrasse 6. Ve stejném vchodě prý kdysi bydlela Nina Hagen, což Pancho bral jako přízeň osudu a několik hošek na to utáhnul.

Montýrunk již znamená samotný úkon.

Jelikož se jednalo o nejdůležitější součást celé hry, měla část Montýrunk řadu podkapitol, které musely či nemusely být splněny. Jednotlivé kroky si Pancho zapisoval do notesu, který měl zastrčený pod postelí.

Poslední fáze se jmenovala Demontýrunk.

Zahrnovala vypuštění ženy zpět do světa. Pokud došlo k únavě materiálu, selhání výstuží nebo byl výrobek smontován příliš rychle a ruštiněsky, šlo o to, jen ženu vypustit a občas ji i přinutit, aby se nevraćela. Pokud Montýrunk proběhl zajímavě a nově, Pancho Dirk dal dívce telefonní číslo a rozhodl se v tělesném Montýrování dále pokračovat.

V ideálním případě uložil dívku do polohy stand-by, jako se do ní večer ukládá televize, aby se druhý den mohla pustit u snídani.

„Tohle je největší dřina,“ řekl mi.

Určeno pro studijní účely

Pancho Dirk si říká Pancho Dirk, protože chce být cool.

Jeli jsme úbánem a Pancho Dirk si potřeboval urychleně odskočit, protože jsme zavítali do Café M, kde jsme probírali strategii naší kapely, pili pivo a koukali po holkách, které koukaly po nás, nebo spíš po něm.

Chtěl si odskočit, ale nemohl, protože jsme viseli bez proudu v tunelu na údvojce mezi Alexem a Rosa-Luxemburg-Platz. Trčeli jsme v prvním voze soupravy bezmocně jako dvě mouchy chycené v pavučině a odkázané na pomoc shora, ale záchranné lano nám nikdo nehořdil.

Deset minut.

„Prosíme o trpělivost,“ zašramotilo v reproduktoru.

Pancho Dirk kroutil nohu přes nohu a já viděl, jak se trápí, a tak jsem mu předčítal z jednoho bulvárního deníku, které v našem městě Berlíně i mém městě Praze patří k nejoblíbenější úbánliteratuře.

Četl jsem mu, abych rozptýlil jeho nutkání. Zpráva, že se ředitel zeměkoule málem udusil preclíkem při sledování fotbalu, nezabrala. Ani informace, že na parkovišti u supermarketu ve čtvrti Steglitz spatřila důchodkyně M. D. vousatého teroristu, jak hází do kufru metrák bram-bor. Nerozveselila ho zpráva, že policie musí nechat popravít čtyřiačtyřicet policejních koní, protože radnice našeho města je na miřině, a to tak, že úplně, a nechce dát peníze na jejich další koňský život, protože má peníze sotva na jejich cestu na jatka.

Osmnáct minut.

„Na odstranění poruchy se intenzivně pracuje.“

Pancho Dirk puchnul, kousal se bolestí do rtů, jako by právě dostal koňskou injekci a měl to být on, kdo bude za minutu odstřelen.

Nepomohla mu zpráva, že s koňskou jednotkou radnice zruší i policejní orchestr, který šířil slávu policistů v Petrohradě, Madridu a na Kmořchově Kolíně. Kdyby tady byla nějaká holka, viděla by, jak se Pancho Dirk trápí. Ale Hrdina z Maconda byl rád, že tu teď žádná holka nezevluje.

Nepobavilo ho, že proti tomu všemu chtějí policisté demonstrovat a že si noviny položily otázku, kdo proti demonstrantům zasáhne, poruší-li zákon. Pancho Dirk jen přikyvoval, kroutil se na lavici, poulil oči, rudnul a každou chvíli jako by měl padnout do mdlob. Jo, už vůbec nebyl cool.

Dvacet pět minut.

„Bohužel, proud stále nenaskočil. Zachovejte prosím klid.“

Pancho Dirk vstal a zabušil na kabinu strojvedoucího. Pošeptal mu něco do ucha, ale fíra zakroutil hlavou.

„Nein?“ vyjekl Pancho Dirk a ještě více zrudnul.

„Ani nějakou plechovku, třeba od coly? A nemohl byste mě pustit do tunelu? Já fakt nemůžu.“

„No... To teda ne. Teda za normálních okolností ne. Hlavně pozor na dráty. Co nejdál od vagonu!“ radil fíra, když viděl, že v celém voze jsme jen dva.

Boční dveře sykly. Pancho Dirk taky. Prohnul tělo do oblouku, rozepínal si poklopec, nějak mu to nešlo, zatracené knoflíky, vlak houkl a dal se do pohybu. Dveře se zavřely.

„Kurva,“ zařval. Tím se mu ulevilo.

Zeptal se: „Co že to má americkéj prezident v plánu s těma koňma?“ A odjel se domů převléknout.

Já si dal kebab.

Zpátky byl za půl hodiny. Na sobě modré široké džíny, černý rolák, koženou bundu. Hodil patkou a byl zase cool.

Ta holka, která stála v prosklených dveřích Spolku polských smolařů, si toho určitě všimla, protože si nevšimla ani trochu mě. Byla pohublá a vysoká, trochu nahrbená, oblečená v

Určeno pro studijní účely

černém tričku s rudou hvězdou, v úzké sukni, se světlými vlasy, které jí kolem protáhlého obličeje svítily jako koruna. Babička by řekla, že se tváří trochu mlsně a že takové holky za nic nestojí. Proč ale kvůli takovýmto ženám opouštějí muži jiné ženy, mi vysvětlit nedovedla, a já se na to stejně styděl zeptat. Vůbec se často stydím zeptat.

Pancho Dirk se snažil tvářit, že se vůbec nijak netváří, ale já ho znám už příliš dobře. Oči se mu zaleskly.

Objednali jsme si vodku. V reprobednách se pletly rytmosmyčky polské skupiny Stojíme tváří v tvář civilizaci. My stáli tváří tvář nízkému baru, který zalévalo tlumené modré světlo. Na ledničce byly naházené lahve alkoholu. Pivo bylo špatně vychlazené. Na sporáku se vařil bigos, celá místnost voněla nakysle, trochu jako po plísni, kterou jsem nechal za sebou v koupelně na Žižkově. Poručili jsem si ještě dvě vodky. Pancho Dirk někam odtančil. Zavřel jsem oči, vzpomněl si na jedno léto u Mazurských jezer cestou do Estonska a na tu statnou polskou holku, se kterou jsme se propíjeli nocí k rozednění.

Leželi jsme na zádech, nosy ponořené do nebe, padala nám do nich tma a ta holka, Marina se jmenovala, hodně vyprávěla.

„V Polsku jsou dva typy mužů. Jedni se narodějí s lahví vodky, celej život chlastaj a kouřej a umíraj na rakovinu plic, stejně jako můj děda. Pak jsou takoví, který se narodějí s cigaretou u huby a umřou s lahví vodky v podpaží na ztvrdlý játra. To bude případ máho fotra.“

Ti, co jsou tady, o tomhle musí něco vědět. Možná o tom vědí úplně všechno.

Hudba pluje z ucha do ucha, proplétá se mozkem a zanechává smutek na duši, protože je melancholická. Zaklonil jsem hlavu a otočil do sebe pohárek.

Když jsem polknul a otevřel oči, stála přede mnou ztrhaná čtyřicítka v rozpadajících se šatech na tenkých ramínkách a bílém kožichu. Nic neřekla. Jen mi před obličej rázně strčila vydání časopisu bezdomovců Stütze. Zdvořile jsem odmítnul.

„Jen si to kuup sráči. Nebo už víš, co je to Baautzeen?“ zařval na mě z kouta podsaditý čtyřicátník s krátkými kudrnatými vlasy a docela malými očima. Vlastně jsem je ani neviděl.

„Víš, co je to Baautzeen, ty pitomče? Vo tom ses ve škole neučil! A vo tom si tam přečteš! Nebo to už snad víš jako?“

Všichni to věděli, jen já ještě ne. Byl to Igor. A Igor je magor.

A Bautzen?

Listoval jsem hard-diskem uvnitř hlavy v adresářích Zeměpis a Dějepis. Šlo to, i když ztuha, protože mozek se nořil čím dál tím hlouběji do zubrovky, Bautzen? Bautzen... ..Bautzen!

Tak tedy:

- 1) Město v Lužici, které kdysi patřilo k zemím Koruny české. Nyní východní konec Eurolandu.
 - 2) Česky Budyšin.
 - 3) Mají tam krásný hrad a věž, která se chystá zřítit do údolí. Jednou jsme tam byli se strýcem na výletě. Koupil nám bratwursty bez chleba, protože chleba u stánku neměli.
 - 4) Důležitá železniční křižovatka.
 - 5) Stále tam žijí Lužičtí Srbové a někteří z nich mluví srbsky a píšou srbské knihy.
- A za
- 6) býval to vyhlášený politický kriminál endéer, prý horší než Valdice a hnusnější než Mírov.

Určeno pro studijní účely

Nikdo nevěděl, proč Igor s Bautzenem pořád začíná. Ne že by se ho báli zeptat, ale nikoho to nezajímalo. Igor je citlivý. Igor je ruský Žid. Je z Moskvy, kde zkoušel psát do novin. Igor nemá rád Němce, kteří po-bili půlku jeho předků. Nemá rád ani Rusy, kteří za Stalina vystříleli druhou polovinu. Igor ale nesnáší hlavně západní Němce. Digi-tální náfučky, co všechno vědí, co si umějí představit život za dráty, asi jako my si umíme představit život na Marsu, frajírky, co tu všechno di-rigují, i jeho jako emigranta, žijícího ze sociálních podpor.

Na začátku devadesátých let sbalil kufr a do něj kufříkový psací stroj, nasedl na vlak, aby spustil kotvy v místní panelákové čtvrti Marzahn, jejíž jméno nemá nic společného s marcipánem, ale spíše s mar-ností. Je to berlínský Jižák. Kořeny nezapustil. Psaní mu nešlo, do práce se nehrnul, jeho němčinu unášel dál a dál na východ rozevlátý slo-vanský akcent. Igor to věděl, a tak moc nemluvil. Jen sám k sobě a k pár kamarádům.

Hodně mlčel, chodil ke Sprévé a viděl svou tvář odrážet se na hla-dině Volhy. Jedl německou soljanku s nakrájenými párky a čichal ruský boršč. Žil tu a nežil. Ale vrátit, to se taky nechtěl. Upadal do roz-mrzelosti. To všechno mi později Pancho Dirk vyprávěl.

Když se Igor napil, otevřel pusku a vylil na okolí všechn svůj vztek, aniž se ptal, jestli to někoho zajímá. A napil se často. A když se napil, vodka mu netekla do žaludku a jater, ale šla mu do tváří. Tak byl vždy napuchlý a bezoký.

„Hej! Viš, co je to Baautzeen!! Voodkud seeš, frajere?!? Z Mnichova?!? Co si vo sobě myslíš, ty Bavore?“ řval na mě a všichni polští i ne-polští ztracenci, ztroskotanci a lůzři, co jich jen tehle Spolek do-kázal z celého světa pochyťat, ti všichni se otočili, chechtali se a čekali di-vadlo, v němž jsem hrál vedle Igora hlavní part.

Pancho Dirk tancoval v protilehlém rohu s lahví piva v ruce a nechával mě mému osudu. Spíš Igorovu osudu. Ta hubená holka s rudou hvězdou se na něj culila, ale občas po mně hodila pohledem. Taky če-kala, co se stane. Pancho Dirk jí něco šeptal do ucha.

„Já? Já, no, já jsem z Prahy, ze Žižkova,“ zablekotal jsem, když mě chytil pod krkem. Igor se zarazil.

„Gut. Gut, maladec. Tak to viš, co je to Baautzeen. Viš, co je to ten hnusnej komunismus. Na rozdíl vod těch všech zděs!“ zařval. Pustil mě a poplácal zpocenou rukou po zátylku.

„Davaj vodky popjom. Moj suseed říkal vždycky, že Československo dvakrát spasil. Jednou od germánských fašistu, to v 45, a jednou od amerických kontrarevolucionářů, to v 68. Poprvy si přivez ho-dinky, podruhy džínsy a pokaždy krásny vzpomíínky na holky, který pod nim lehaly samy, protože suseed byl krásny chlap, rusky Marlon Brando, a tak je mooožno, že má u vás hromadu dětí, protože suseed když střelil, tak trefil. Pořád říkal, že Slovani musí držet při sobě, že je to naša jediná šaaance v tomhle miru a naša sutbá, že jinak se neubrá-nime germánsky a ameríkánsky hydře. Tenkrát jsem se mu tleeemil, ale dneska si myslím, že on měl pravdu. Krásny vzpomíínky... jedny ty hodinky mi dal. Ale už nemakačenko,“ řekl mi a stáhl se do křesla v rohu jako pavouk do úkrytu.

„A ty se do něj nemontýruj. Nebo taky nemakačenko!“ křikl na Pancho Dirka, který se vedle houpal s tou krásnou holkou, která mu vi-sela kolem krku a občas o mě zavadila očima.

Šli jsme na úbán. Přijel až po dvaceti minutách. Rozvalili jsme se na lavičce, dýchali hustý vzduch a poslouchali hučení ventilace. Na panelu blikala oranžová omluva.

Pancho Dirk kouřil, střídavě cucal plechovku piva a objímal rudou hvězdu. Byl opilý.

Ona taky.

Já nakonec taky.

Říkal jí, jak v Macondu málem onemocněl nespavou nemocí a že by jí to nepřál. A že americký prezident chce nechat postřílet čtyři sta koní, protože se mu válka prodražuje a vláda nemá prachy. A že k tomu smutnému aktu bude hrát berlínský policejní orchestr.

Rudá hvězda se tvářila, že to neví, stejně jako že neví, co se stane, až dorazíme k nám domů a za ní zaklapnou dveře Panchova pokoje.

Určeno pro studijní účely

Ale já věděl, že se jmenuje Katrin a že by chtěla studovat film, ale že teď studuje psychologii.

Nevím, do jaké fáze se Pancho Dirk s Katrin dostal. Ale daleko to nebylo.

Zalezli za dveře a Katrin asi hmátla pod postel a vytáhla notes. Začala z něj číst. Nahlas. A pak se nahlas začala smát: „Pancho, ty si blbec! To sem ještě neviděla, co že to tady píšeš?“

A četla pomalu, dramaticky, jako když na divadle odhalují zápletku bratrovraždy: Lucy, 28. Měl jsem o ní trochu vyšší citění, v posteli se do toho neuměla příliš položit, nenechala se mnou vést, nebyla příliš samostatná, a vlastně ani spontánní. Zkušenosti chabé, jsem prokazatelně zkušenější. Na otázku, zda to měla, neodpověděla, ale objala mě a řekla, že to nevadí, ať nejsem smutnej, že mě miluje...

„Pancho, ty si ale vůl...“, smála se Katrin za zdí. „Jo, chlapi nejsou víc než šicí stroje.“

Už jsem byl někde na poloviční cestě ke špagátu, na kterém ulitává naše duše ke stropu, kde se shromažďují sny, ale smích Katrin mi tu šňůru přestříhnul. Šel jsem si do kuchyně zakouřit a nemohl neposlouchat.

„Tak ty jsi prokazatelně zkušenější? Tak to mi tedy musíš někdy ukázat, ale ne dneska, protože já bych se u toho musela smát, a ani zítra, protože to bych se smála taky... Ty si vážně myslíš, že jsem s tebou chtěla spát? Jo... chtěla.“

Pancho to rozhodilo. Neřekl ani slovo, hodil na sebe bundu a šel na noční autobus, který ho měl dopravit do města. Možná k jiným dveřím, možná k jiné holce nebo možná jen na pivo.

Katrin vešla do kuchyně, podívala se na mě a smát jsem se začal já, protože jsem nevěděl, co mám dělat jiného. Ona ale ztuhla. Vytáhla z krabičky cigaretu, zapálila si a obhlédla naše čtyři kuchyňské stěny.

Opřela se o ledničku a řekla: „Docela příšernej bejvák máte. Ale oceňuju, že je umytej hajzl a vana, což bejvaj v klučičích bytech zóny nejčastějších úrazů. Myslím hygienickejch. A já žádný breberky chytit nechci, rozumíš? Jak jste se dali s tímhle Panchem dohromady?“

„Některý věci si člověk nevybere.“

Vykládám jí, že jsme se v jeden okamžik sešli na jednom místě – na kraji jednoho nástupiště – a nasedli společně do stejného vlaku úbanu, dali se do řeči, protože on viděl mou kytaru a já viděl jeho, a on mi nabídnul, že u něj můžu přespat, později jsme se dohodli, že u něj můžu zůstat.

„Ach. Jak romantický,“ uchechtla se Katrin, „dva lůžři se plácaj světem tak dlouho, až nezakopnou o nikoho jinýho než sami o sebe. A to ausgerechnet tady. Ty seš fakt z Prahy?“

„Jo. Byla si tam někdy?“

„Jednou, s našima... ale nevybavím si nic jinýho, než že bylo léto a my stáli na velkém náměstí, kde byla nějaká obrovská socha rytíře, táta říkal něco o ruských vojácích, který to tam kropili kulometry, až jsem dostala strach a spadla mi zmrzlina, a máma mi nechtěla koupit novou, protože tam u stánku byla děsná fronta, a ségra už stála s mámou v druhé frontě na fabkový zámky, který se u nás nedaly koupit. Všechno mám trochu zamžený, bylo mi asi sedum, ale ta zmrzlina byla úplně jiná než u nás, byla vodová, fialová a chutnala po borůvkách. Tu chuť mám pořád na jazyku. Tak to je podle mě Praha – ta borůvková zmrzlina a ten divnej pocit strachu. A tys byl někdy dřív v Berlíně?“

„Jo, několikrát. Nebylo mi o moc víc než tobě, když jsem tady byl poprvé, jeli jsme za strejdou, který bydlel v Köpenicku. A pak jsme vyrazili do centra, esbámem na Alex...“

„Hele, a co si z Alexu pamatuješ?“

Říkám, že tu ohromnou věž, co připomínala stříbrné lízátko a město z ní vypadalo jako ze stavebnice Merkur. Že si ještě pamatuju komunistický Palác republiky, kde jsme byli na zmrzlinovém poháru a který nám strejda jednou přivezl jako dárek, a my z té plastické krabice udělali na pískovišti pirátskou základnu, kterou jsme rozstříleli prachem.

Bylo to v létě a my byli na chalupě v Jeseníkách a strýc s rodinou se u nás stavili cestou do Tater. Děsně se rozčiloval, chtěl, abychom to rychle uklidili, než na to někdo přijde, pořád se

Určeno pro studijní účely

koukal přes plot, jestli nás někdo nesleduje, že jsme prý zničili symbol endéer, symbol míru, jestli víme, co to mír je, v endéer on moc věřil, i když o několik let později zaparkoval před naším panelákem trabanta a přešel zeď západoněmeckého velvyslanectví... Ale máma tenkrát zrovna dopekla vepřovou, a tu měl strýc taky strašně rád, takže na endéer a mír rychle zapomněl.

„Hlavně si pamatuju vůně. Nevím, čím to je, ale vždycky si v životě pamatuju zvuky a hluky a pachy. Pamatuju si smrad bratwurstů a přepáleného oleje, úplně jinak přepáleného, než byl olej buřtů u nás. Pak si taky pamatuju ten těžký smrad, co se linul z úbánu, ale který mi voněl stejně, jako mi třeba voněl benzín.“

„Vůně, to já znám. Jako dítě jsem tajně sjížděla ředidlo, skoro jako nějaká feťáčka,“ usměje se Katrin.

„To mě to zase podobně táhlo k téru.“

„Tér – to je moc velká soda. Tér smrdí jako... Všimnul sis, že berlínský úbán smrdí po téru?“ Přikyvují a vykládám Katrin, jak jsem se v úbánu jako dítě ztratil. Vůbec nevím, jak se to stalo. Máma mě držela za ruku, a najednou jsem se tou rukou držel tyče u dveří a jel ve vagonu obklopený úplně cizími lidmi, vím, že jsem se rozhodoval, jestli mám začít bulet nebo dělat jako že nic. Vlak dojel na konečnou, kolem jen paneláky, opravdu konec světa, já nastoupil na protější straně a jel zase do centra a pak zase zpátky, takhle až do večera, nepotřeboval jsem ani na záchod, ani jsem neměl hlad, počítal jsem stanice a radoval se z toho, že se za jízdy dají otevřít dveře a jde plivat do tunelu, což v Praze tedy možné nebylo.

„Ty ses nebál?“

Říkám, že ne. A pravda to je tak napůl. Občas zhaslo světlo, občas se vlak zastavil v půlce tunelu, třeba na deset minut, a někdo otevřel dveře do tunelu, protože ve vagonu se nedalo dýchat.

Vyprávím, že jsem si prohlížel lidi. Ženy tenkrát nosily plastické kabelky a všichni chlapi měli v zadních kapsách kalhot zastrčené žluté nebo červené umělohmotné hřebeny a na nohách páskové sandály, jaké jsem nikdy nikde neviděl. A podle toho jsme pak v Praze vždycky poznávali kružítko.

„Koho?“

„Kružítko.“

Vysvětluju, že tak jsme říkali těm, kdo se procházeli po Karlově mostě a pocházeli z endéer. Kvůli tomu obrovskému znaku na vlajce – kružítko, kladivo a kolem omotaný klas. To se nám s bráchou líbilo a naše kapela si právě tenhle symbol vzala jako logo... a slavili jsme s tím něco jako úspěchy. Říkám Katrin, že jsme se jmenovali Drobný za bůra a hráli pod východoněmeckou vlajkou, protože znak endéer vyjadřoval spojení inteligence a síly, stejně jako naše muzika.

Říkali jsme, že všichni pocházíme ze Sassnitz a zpívali německo-česky. Na plakáty jsme načmárali: Drobný za bůra - Made in Goetheuropa.

„A co jste zpívali?“

Vybavuju si písničku, s níž přišel Wahadlo, tak se jmenoval náš zpěvák, a kde zpíval: Schnitzel und Bier, das ist dein Stil... endéer je vesmír mého mládí, kde nikdy nezabloudím, kde nikdy nejsem sám, když bratwurst na Rujaně polykám... Ta písnička se jmenovala Rujana 1988.

Ale největší hit byl rozhodně Ajn cvaj a Wahadlo tam řval: Ich hábe d'ábel, ich bin der Luciféer a holky z toho byly urvaný víc než z Vi-sacího zámku a Priessnitz, co šli na scénu po nás. Ty ale Katrin neznala. Našemu stylu jsme říkali endéer-punk, což vymyslel brácha jako náramnou legraci, předělali jsme taky nějaké Puhdys a něco z Karla Gotta a Pistole a Strangers.

Určeno pro studijní účely

Ztroskotali jsme na útesech, o které se rozbije mnoho snů: velké plány, málo síly. A tak to bylo i s každou další kapelou, do které jsem šel. Protože ale sny nejsou lodě a nejdou tak rychle ke dnu, zkusíme to zas a znova. Co kdyby teď?

„A to tě v úbánu vaši nehledali?“ ptá se Katrin.

„Hledali. A nakonec taky našli.“

Pamatuju si, že to muselo být před půlnocí, ve vlaku skoro nikdo nebyl, jen pár unavených lidí, když mě vyhmátli poldové a ptali se, jak se jmenuju, co tady dělám, jestli nejsem Petr Bém z Prahy. Mysleli si, že jim nerozumím, ale já německy uměl od malička, protože moje ba-bička byla Němka z Jägerndorfu ve Slezsku, a přestože česky uměla taky, jinak než německy s námi nepromluvila.

Teprve v ten okamžik jsem se rozbulel, protože jsem si uvědomil, že mám hroznej hlad, a že jestli mámu nenajdu, tak se nenajím.

„Hele. Ty žvaníš.“

Přikývnul jsem.

„Na tohle balíš holky? Na kecy?“

„Přijde na to...“

Přišlo na to.

Katrin mě objala a kousla do rtů. Teprve teď jsem si všiml, že horní levý řezák jí ujíždí doprava. Políbili jsme se.

„Cítíš tu chuť?“

„Jakou?“

„Tý fialový zmrzliny...“

Šlo to rychle. Sáhla do kabelky pro prezervativ, sedla si na ledničku, která nám slouží i jako odkládací stůl. Přitáhla mě k sobě, vy-kasala si sukni a stáhla mi kalhoty.

Někdy stačí tak málo, aby to znamenalo tak mnoho, někdy stačí jedno slovo, aby se zapomněla celá věta, celý odstavec, celá kniha, aby se začala vedle stavět nová slova do nových vzorců a odstavců.

Jo, jsem tady, abych zapomínal a ne se rozpomínal, nebo se rozpomínal, ale nejdřív zapomínal, teď hltám lačně to slovo, které fungovalo jako roznětko, a nuluju mozek.

To slovo zní: „Šukej mě.“

Jo, umím počítat, jsou to dvě slova, ale znamenají jedno. Jedno a stále to samé:

„Šukej mě. Šukej mě. Šukej mě.“

Lednička se natřásá, jak vstupuju do Katrin, která se jednou rukou chytla poličky s kořením nad sebou a druhou za můj zadek.

Lednička se natřásá, Katrin na ní tančí a hrnec s lečem uvnitř se chvěje, hrnec s lečem a dvěma vídeňskými párky, lečem, ve kterém byla vajíčka, což moje Žeňa nesnášela...

Já ji miloval a ona milovala mě.

Lednička se natřásá a motor vzadu na nás vrčí, Katrin sebou škube a zatíná ruce v pěst, protože volá ještě... počkej... a shora padá sáček s rozmarýnem a bazalkou, Katrin voní jako léto v Provence, její oči teď mají stejnou ostrost jako vzduch tam na jihu, kam ji to ale jinak vů-beč netáhne, protože je severský typ a žádné maso na rožeň, jak mi potom řekla.

Kouknul jsem se z okna. Obloha se ranila.

Pancho Dirk domů nepřišel. Druhý den jsem za ním vyrazil do zkušebny, kde jsme se měli odpoledne sejít na zkoušce U-Bahnu. Podařilo se mu získat klíče od bývalé vodárenské věže u nádraží Ostkreuz. Z dálky vypadala jako šachová královna, které se poztráceli spolu-hráči. Nebo jako obří mlýnek na pepř.

Z obou stran je obklíčená kolejemi esbánu, jak se tady říká rychlodráze, které se v Praze neříká nijak, protože v Praze žádná rychlodráha není.

Buším na dveře, Pancho otevírá a letí po schodišti nahoru. Naklání se dolů.

Hlásí paní na CNN

Určeno pro studijní účely

Včera jsem ztratil holku
V žilách mám zkyslý moloko
Letí někam, letí s někým
Ležím u telky, která tu zůstala
A v hlavě sprádám tajný přání
Ale letadla nepadají každý den

Řekla: nesnáším, když mě špízujeteš
Já na to: nesnáším, když jsem sám
Řekla: nová láska září jak raketa
Já na to: drž se, ať nespadneš

„Řídím se tím, že každá ztráta je vítězství, protože si člověk uvědomuje chyby. Tohle jednou řekl Roosevelt. Takže ten sešit o holkách si teď líp schovám. Jen nevím, jestli ten refrén není moc kýčovitej. Co myslíš? Tohle já nikdy neumím odhadnout,“ ptá se Pancho Dirk, když dozpívá a čeká, co tomu řeknu já.

Jo, je to docela dobrá věc. Říkám, že bych se toho kýče nebál, protože sentiment je v životě pořád přítomen.

„To řek jako kdo?“ ptá se Pancho Dirk.

„No... Jeden český básník a rocker. Jeho kapela se jmenovala Solomon Bob. Byla z Liberce a hrála rock'n'roll. A já do Liberce jezdil za svou první holkou.“

Stěny vodárny se jemně chvějí a seshora sněží drobné kousky starých barev. Jako vždycky, když kolem projede vlak.

JEZDÍME NA ČAS

„Musím za tátou. Mám u něj vzkaz od babičky,“ řekla ráno Katrin, když se vyklubala z peřin a přečetla si zprávy z mobilního telefonu.

Katrin má babičku ráda. Bydlí v paneláčku v Eisenhüttenstadtu – Městě železáren – na polské hranici, které v padesátých letech pomáhala vystavět a které se o mnoho let později stalo družebním městem místa, kde jsem byl rodiči vystavěn já, než jsme se přestěhovali do Prahy.

To není všechno: Eisenhüttenstadt se dřív jmenoval Stalinstadt, první socialistické město endéer, stejně jako se dříve babička Blumová jmenovala Scholzová a nebyla babička, ale mladá svačinářka v nových ocelárnách, nad jejichž branou visel nápis:

Ze sovětské rudy a polského koksu tavíme východoněmeckou míro-vou ocel.

To je dávno. Co jsou hesla? Nic víc než lidská jména – hra na ozvěnu, která utichá. Chvíli je voláme, chvíli někdo odpovídá. Pak už jen ticho, dokud vzduch nepřihraje nějaké nové vhodné slovo, které si na pár minut naskenujeme do hard-disku.

Katrin ví, kde tátu potkat. Reinhard Blume je strojvedoucím úbánu. Dnes odpoledne bude po službě postávat v bufetu na spodním nástupišti esbánu ve Friedrichstrasse, kde se u malých kulatých stolků pota-žených modrým igelitem setkávají fírové všech šarží.

Se strojvedoucími ú a esbánu se to má podobně jako s fotbalisty: Míč i hřiště mají stejné, poločas do svačiny trvá taky stejně dlouho, hrají všichni stejně dobře, jen nosí trochu jiné dresy.

A to rozhoduje: Mezi zasvěcenými se říká, že ti, co řídí žluté a pomalejší vlaky úbánu, kopou za nižší a ušmudlanější manšaft než ti, co šoférují nablýskané hadovlaky esbánu.

Každému z nich se tu a tam stane, že se rozvede a znovu zamiluje, že vyhraje v loterii nebo přijde o prémii, protože přejel stanici, a někomu se stane i to, že přestřihne něčí život. To všechno sem fírové chodí zapíjet. Tady dole u stolů jsou si všichni strojvedoucí rovni.

Určeno pro studijní účely

„Ti říkám, nejhorší jsou ty jejich vostrý voči. Mašina už je dávno na konci nástupiště, sotva to nadskočilo, ale ty jejich voči, ten poslední vokamžik, ten visí na stěně tunelu jako nějaký votazník, jako kudla, která tě chce propíchnout, a ty ani nevíš, kdo ji drží v ruce. Tyhle voči, ty jen tak nezmizej. Proč mi vyčítaj, za co já nemůžu? Doktor říká, máš volno, zajdi na hokej, na pivko, vyjed' si na lyže, nebo zajed' nahoru na Rujánu, hlavně na to nemysli, za ty lidi nemáš vodpovědnost, což sice vim, ale jak se zbavit těch voči před vočima, to doktor prostě neřekne. Prej ať se tam nedívám, ale to já nedokážu. Nikdy nevodlepit voči z trati, vopakuju si pořád, za žádnou cenu se nedívat jinak.

Nebo doktor řekne, ať přestanu jezdit. Ale to já tuplem nedokážu. Přece nebudeš někde přehazovat výhybky nebo hlásit stanice. Jednou je člověk mašinfira, a tak jím má taky zůstat. Vem si kancléře. No moh by kanciér dělat něco jinýho?“ vykládá Günter, menší, starší a pupkatý kumpán pana Blumeho.

„Bodejt, pche, nějaký výhybky... a ten kanclér, ten by vlak řídit nemoh. Kanclér musí zůstat kancléřem, to je jasná věc, to je osud,“ přitakává pan Blume.

Když Günter odejde na záchod, pan Blume, který má taky břich a navíc trochu pleš, se ke mně nakloní. Dech má načichlý pivem. Z očí kouká pošichtová únava. Zeptá se, jestli jsem už někdy viděl na vlastní voči nějakýho opravdovýho rekordmana nebo jestli jsem někdy nějaký rekord sám překonal.

Říkám, že jo, že jednou jsem něco jako rekord skutečně překonal. Bylo to v roce 88 nebo 89, co já vím, někdy na gymplu. Dvacet čtyři hodiny jsme hráli basketbal. Celý den v kuse! A nějak přišlo, že hodinu z toho nesvítilo světlo, tak jsme hráli při svíčkách a petrolejkách, nohy nás bolely, ale my museli hrát, protože jednak se na nás přišlo kouknout dost holek a pak jsme si jako esesem museli vytýčit nějaký roční závazek, a někdo vymyslel na poslední chvíli tuhle basketbalovou pitomost. Celý další týden mi monotónně bušilo v uších. Dribling je nebezpečná zbraň. Psychokiller.

Katrin se něžně zasměje. Přejede si prsty po hřbetě nosu, já se leknu, jestli nechce říct, že jsme spolu překonali rekord v úplně jiné disciplíně, ale Katrin mlčí. Jasně, před otcem by si intimnosti nedovolila. Pan Blume jen mávne rukou.

„Takovýhle rekordy se nepočítaj. Takovýhle se počítaj, protože ty se zapisujou do života,“ zvedne ruku a ukáže na Giintrova záda. Krátké nohy vynášejí jeho mohutné tělo pomalu nahoru do haly. Tam někde nad schody je záchod.

„Günter, to je náš rekordman. Přejel jich za dvacet let pět. Pět!“

„Ty vole... Aha... A kolik vy?“

Pan Blume pokrčí rameny a řekne, že jen jednoho a ten ještě přežil. Jen jeho ruce ne.

Günter prý má v sobě nějaký magnet.

„Říkáme mu lázeňák,“ chechtá se pan Blume. Je to takový ten ostrý smích, kterým se zahání strach zpátky pod zem. Povídá, že každý fira, který někoho sejme, dostane od podniku různě dlouhé volno na psychické zotavení.

„Byl to Günter, kdo tomu začal říkat lázně. V dýlce pobytu tady vede. Doktor si z něj už dělá legraci, že to snad dělá naschvál, že skokany určitě shání přes inzerát. Ale von to říká proto, aby Güntra rozptýlil. Na to on má různý psychologický porychtuňky. Ale většina kluků, který potkalo tohle neštěstí, u podniku stejně končí. Zvlášť když je to potká podruhé. To nikdo nevydrží. Jenom Günter jo.“

Günter se vrací ke stolu, mává na slečnu za pultem, že ještě tři žitné a colu pro Katrin. On že si dá obloženou housku se salámem. Zapálí si a zahalí hlavu do šálu cigaretového kouře.

Pokračuje: „Ti říkám, Reinharde. Nejhorší je, že já je potom znova potkávám. Vjíždím do stanice a v tom davu na nástupišti po mně blýsknou ty jejich voči. Já je poznám. Šklebí se na mě. Ne snad nějak zle, některý možná dokonce spokojeně. Jako že našli svůj klid. Jindy sou schovaný v tunelu a ze tmy svítěj jen ty jejich vostrý voči. Ti říkám, tyhle lidi nejdou do nebe. A jestli jo, tak nebe je tady dole. Vobčas mám pocit, že sedí vedle mě na sedačce a házejí mi

Určeno pro studijní účely

signály. Volno. Stůj. Pomalá jízda. Volno. Celej se zpotím, když zjistím, že mluvím sám pro sebe. Možná řekneš blbost, ale ti říkám, něco na tom bude. A ne že ne.“

Pan Blume zaklání hlavu, chvíli čte v pavučinách u stropu, napije se a popřeje všechno nejlepší naší kapele, kterou jsme založili, i když jsme s Pancho Dirkem zatím jen dva, a která se jmenuje U-Bahn, protože máme rádi rachot, tmu a punkrock. Vykládá, že on mladou muziku taky rád, ale jen když se nepouští moc nahlas, z toho že ho chytá nerv, že radši country, to že ho uklidňuje, a nejvíc havajská kytara, jak se tahá pomalýma písničkama.

„To já si vždycky představím ráno někde v prérii. Kafe udělaný na vohni a kolem ani živáčka, jen někde v dálce jede docela malej vlak. Život bez kolejí, to by snad ani nebyl život,“ říká pan Blume a ptá se, jestli jsme ti vlasatí nebo ti plešatí, já mu říkám, že ti vlasatí, a on, že to je dobře, že to jsem ho trochu uklidnil, že s holohlavýma jsou v úbánu pořád nějaké problémy, tuhle jeden přímo před jeho očima zkořpal mladýho Afričana.

„Nemoh jsem se hnout z mašiny, jen jsem zavolal na dispečink, říkám si, lidi kolem to uklidněj, než přijedou poldové, ale lidi se uklidili z cesty. Za nás se říkalo, dlouhý vlasy, krátkej rozum, ale já říkám, žádný vlasy, žádněj rozum, ale na druhou stranu by těch Afričanů nebo Turků tady mělo bejt o něco míň, že si za to taky trochu můžou sami, všichni tyhle černý kluci tady asi nestudují, jen si vemte ty teroristický útoky,“ ťuká pan Blume prsty jedné ruky do stolu a srká žitnou.

Günter se mě zeptá, jestli jsem slyšel o té prázdné soupravě, co se prohání berlínským podzemím.

Jo, něco jsem už slyšel. V žilách města straší prý už dlouho. Zas a znova ji někdo viděl odjíždět potichu z nádraží a mluvil o tom do novin nebo v hospodě.

Tvrdí jeden, co je prý napojený na záhrobí, že ta souprava převáží odnikud nikam ty, které úbán odpojil od života, všechny sebevrahy, nešťastné milence i toho kluka, co chtěl tunelem utéct na Západ, a záda mu nepřel vlak, ale dávka z kalašnikova, jezdí s ní i umrlí feťáci, shrbení stařáci, nemocné stařenky, kluci surfující na střechách vagonů, co jim stropy byly příliš nízké a z hlav jim vytekla všechna krev. Jezdí s ní i ta dvanáctiletá holčička s copy, kterou Günter přel během Love Parade, když poslouchala muziku.

Günter vypráví, že hopsala, zakopla a skulila se přes hranu nástupiště, zrovna když do stanice přijížděl jeho vlak, lidi ječeli, lidi vždycky ječí, až když je pozdě, voči měla ještě malý, ale stačily ho probodnout, jak byly vyděšený, a když policajt s doktorem vylezli zpod vagonu a sundali si rukavice, tak policajt, takovej mladej kluk to byl, řekl, že ta holka poslouchala Britney Spears, že byl taky se slečnou na jejím koncertě, že to za moc nestálo, ale že se s přehrávačem vůbec nic nestalo, a doktor řekl, že je neuvěřitelný, co všechno tyhle věci dneska vydrží.

„Ti říkám, Reinharde, i ta jezdí tímhle vlakem duchů.“

U nástupiště zabrzdí jednička směr Wannsee. Katrin koukne přes sklo na peron a vyfoukne z plic dlouhou tenkou kouřovou nit, která se jako smyčka omotá kolem krku stropní lampy. Tak poznám, že se nudí, že by tuhle chvíli nejraději uskrtila, že tenhle příběh už slyšela stokrát, protože u metra dělá půlka její rodiny.

Katrin zamáčkne cigaretu a řekne: „Hele, tati, máš pro mě ten vzkaz?“

Pan Blume se chytne tam, kde nosí srdce a peněženku: „Mein Gott, holčičko, já ho nechal doma. Ale stavte se zítra s mladým, já sice celej den jezdím, ale o úbánu máme spoustu knížek a článků a máma o tom ráda vypráví, že jo?“

Katrin přikývne, ale dvakrát nadšeně se zrovna netváří.

„Babička – to je tvoje matka, že jo? Ještě se pořád bojí bouřky?“

„Pořád.“ odpoví Güntrovi pan Blume.

Günter se rozloučí, a že když se budu chtít víc dozvědět o berlínském úbánu, je tady každou chvíli, a když ne tu, tak sedí v Nordringu na Schönhauser Allee, staré hospodě, kde se fírové a nádražáci taky setkávají a pořádají šipkové turnaje.

Určeno pro studijní účely

Druhý den stojíme u paneláku na Smetanastrasse ve Weissensee. Vypadá jako slepený ze stovky malinkatých krabiček od sušických bezpečnostních zápalek. Safety Beton Matches. Do nahrbených stromů před vchodem se opírá prosincové povětrí, těžkým mrakům právě někdo prostřelil nateklá břicha. Utíkají k východu.

„Blumová,“ zdraví mě máma Katrin, utírá si upocené čelo do rukávu a ruce do zelenobílé zástěry s nápisem Guten Appetit! a zve dál. Ze dveří voní koláč. Katrin říká, že rodiče bydlí skromně, ale dobře. Má pravdu.

Byt není velký, ale – není odsud daleko ani na tramvaj, ani do nemocnice, ani do tureckého a italského bistra, ani na katolický, evangelický a židovský hřbitov, ani do budoucnosti, ani do minulosti a celou úzkou chodbičku a kuchyň zdobí velké a větší nástěnky.

„V životě jsem nic neukradla. Ale tyhle moje nástěnky, ty jsem si z podniku odnesla. Některým věcem se teď už jenom směju, jak jsme byli mladí a pitomí, ale taky tak nějak šťastní. Vyhodit to prostě nedokážu,“ vypráví paní Blumová a já se ptám, jestli dnes šťastná není, a ona říká, že jo, ale zase tak nějak jinak, jen neví jak. Možná to je tím, že člověk ví, že je šťastný až večer, když se ohlédne, a málokdy ráno, a teď je teprve odpoledne. Ale na to paní Blumová nemyslí.

Jak jde, prstem přejíždí po černých rámech nástěnek a zachycuje prach. V kuchyni se podívá na malý šedý chuchvaleček, přičichne k němu, otevře koš a prohlásí: „Koláč bude hned.“

Paní Blumová byla účetní a dobrovolnou nástěnkářkou dopravního podniku hlavního města endéer. Když se svět zachvěl a nechal spojit endéer s frontovým městem Západní Berlín i západním Německem, museli někteří lidé – tak jako vždy ve velkých okamžicích dějin – přinést oběti.

Teď už není účetní a dobrovolnou nástěnkářkou. Předpovídá počasí. V hypermarketu na Frankfurter Allee věší na bakelitové panny jarní, letní, podzimní a zimní oblečení.

Co jeden krok po chodbě, to pokrok, to velký skok napříč stoletými dějinami berlínského úbanu a prvního státu dělníků a rolníků a pracující inteligence na německé půdě. Na jedné fotce si stavbaři třesou rukama u nově otevřené stanice Hönow, konečné dnešní úpětky.

Paní Blumová vypráví, jak 1. července 1989 přijela z Alexu metrem i stranická delegace s Erichem Honeckerem, který ale zpátky jel jen dvě stanice a z Hellersdorfu odfrčel čajkou, aby na Alex dojeli jen pionýři, kteří ho doprovázeli.

„Některé ženské prý slyšely, že si stěžoval, že to jede moc dlouho, že v úbanu táhne a že ze sedaček bolí záda, ale při projevu na sobě nenechal nic znát, stál rovně jako svíčka, mluvil dlouho o pokroku a lidi dlouho tleskali, nikdo by neřekl, že to Erich má za pár a endéer a pokrok taky.“

Na jiné fotce sedí parta strojvedoucích na schůzi, usmívají se, před sebou skleničku s vodou a karafiát, zpod těsných uniforem jim vykukují nažehlené rohy bílých košil a pod nimi svítí nápis:

Jezdíme na čas pro socialismus.

„Jo, pro socialismus jezdili jen na čas. Tohle je tatínek,“ chechtá se Katrin a zapichuje prst do čela jedné postavičky. „A tohle Günter.“

„Maminka má výtvarné nadání odmalinka,“ šeptá mi Katrin do ucha. „Pochval jí to, prosím.“ A tak chválím agitační výzdobu a paní Blumová se rozplývá, že tohle nic není, že to je jen koníček a radost a že není jen nástěnkářkou, ale taky kronikářkou, a že to jí přijde pro budoucnost důležitější.

„Říkala Magdalene, že tohle dneska v podniku už nikdo nedělá. No není to škoda? Kdo bude za rok vědět, co se stalo dnes?“ rozčiluje se paní Blumová.

U stolu vybaluje tlustou knihu. Co se odehrálo v úbanu i v esbanu, zůstává trvale zmrazeno v její kronice, zaplněné výstřižky z novin, poznámkami, tabulkami, vlaječkami a několika ručně malovanými obrázky.

Určeno pro studijní účely

Katrin si vedle pustila televizi a paní Blumová převrací pomalu stránky. „Tahle fotka je z přechodu na Friedrichstrasse, jak se tam křížily východní a západní linky,“ ukazuje na obrázek se dvěma kluky v džínových bundách, kteří mezi sebou podpírají třetího, který už sám stát nemůže. V rukách drží piva a jeden něco křičí do objektivu. Něco hodně nahlas.

„Když se to sesulo, tak se dolů hrnuly lidské davy. Hotová povodeň. Já tam byla. Fronta na dvě hodiny, západní vlaky to dole nestačily brát, i když celou noc jezdily v desetiminutovém taktu, nám endérákům odpustili jízdné, stačilo ukázat pas a mohl jste jet, kam vás na–padlo, třeba až do Wannsee, ale všichni chtěli jen na Ku'Damm, kouknout na ty obchoďáky, jestli to je všechno pravda, co se o té ulici povídalo, jeden narvaný vlak jel za druhým, všichni v rukách čtyřicet let staré mapy, protože na těch našich nových nebyl Ku'Damm k nalezení, protože tam nebyl k nalezení ani ten Západní Berlín, a naši po–hraničníci to zprvu všechno zdržovali. Ptali se mě, za jakým účelem ces–tuju do Západního Berlína, možná chtěli zastavit ten dav a dějiny, připadali si určitě jako v divokém snu, ale lidi se nedali odradit, čekali, zpívali, pili pivo a pohraničníci se ptali potom jen každého třetího a pak už jen každého stého a nakonec se neptali vůbec, jen ty pasy chtěli pořád vidět, asi aby si do paměti zapsali jména lidí, kvůli kte–rým to všechno skončilo, kvůli kterým prohráli. Občas si řeknu, co asi dnes všichni dělají... A nedáte si ještě trochu kávy, pane Bém? A copak dělají vaši rodiče?“ vyskakuje paní Blumová a přináší konvici.

„Táta je učitel a máma taky.“

„A vy?“

„Já jsem taky učitel. Učím dějepis a němčinu. Ale teď jsem na studijních prázdninách v Berlíně. Od Evropské unie.“

„Tak to je pěkné povolání. Moje sestra byla taky učitelka, ale s dětmi to teď není valné. Lidi vymírají v celé Unii. U vás taky?“

„Taky.“

„Vidíte! Člověk se tady ani z novin nedozví, co se u vás děje. V Čechách jsme s tátou a holkama byli několikrát, i v Praze, někde bych ještě vystrachala fotky z Hradčan, a pak jsme byli také u jednoho velkého krásného jezera dole u hranic s Rakouskem, samý plachetnice lítaly po vodě a táta říkal, že to je provoz jako u nás na Müggelsee, když dozraje léto, a všem nám tam bylo špatně po zkvašené gulášové polévce... Potom jsme taky jezdili na Balaton, ale v Čechách náš táta kupoval vždycky pivo, protože to se v Maďarsku nedalo pít a u nás taky ne. Ale to já neumím posoudit, poněvadž pivo nepiju. Ale byly to krásné časy... A jakpak dlouho vlastně s Katrin chodíte?“

„Tři měsíce.“

„Vidíte, ta naše holka ani nic neřekne. Já myslela, že pořád chodí s tím budoucím filmovým režisérem. Ale já to říkám pořád, umělci jsou jako ty moje panny, na které věším to krásné drahé prádlo. Jsou pěkní na pohled, ale opřít se o ně v životě nemůžete, protože na to nemaj tu správnou konstituci...“

Srkám kávu, listuju kronikou a počítám, že jen za poslední tři roky berlínský dopravní podnik hlásí: deset nově zrekonstruovaných stanic, sedm drobných nehod, deset požárů. Sto dvacet lidí zkusilo skoncovat se životem pod vlakem, dvaatřicet se to podařilo zcela – u dvou asi–stoval rodinný přítel Günter –, dvacet lidí nehodu přežilo a zbytku skok z peronu někdo rozmluvil nebo mu zabránil. Kdo? O tom kronika mlčí.

Paní Blumová tiší rádio, ze kterého burácejí zprávy, sedá ke stolu, utírá si ruce do zástěry.

„Když tak přemýšlím nad tou vaší otázkou, tak jsem šťastná. Zrovna říkali v televizi, že v sedmnáctém nebo osmnáctém století byl každý čtvrtý obyvatel našeho města Francouz, což znamená, že každý čtvrtý tady pil víno a ne pivo, a já mám pocit, že dneska je snad každý čtvrtý nešťastný, aspoň podle toho, co čtu v novinách nebo vyslechnu od ženských. Když je člověk zdravý a nic mu nechybí, měl by být šťastný. Jen si vemte chudáka Güntera a ty jeho představy. On chtěl, abych to začala sepisovat!“

Určeno pro studijní účely

„A proč jsi do toho nešla? Mohla by to být docela legrace,“ ozve se Katrin z vedlejšího pokoje.

Paní Blumová říká, že jí to zase taková legrace nepříjde a že to je moc osobní, že takové zážitky musí sepsat každý sám, a že Günter na to má vloh. Vypráví, jak měl být inženýrem, ale když mu umřel táta, nechal školy a skončil v úbánu, protože to člověk přišel rychleji k bytu a penězům.

„Ale o tom Günter nemluví, to radši všem vykládá o těch přejetých. A já ho chápu, každý člověk si nese životem nějaké tajemství,“ vykládá paní Blumová a rovná si na stehnech lem zástěry. Katrin říká, že si jde zakouřit na balkon.

Říkám paní Blumové, že jsem v životě prošel podivnou náhodou, že jsem měl být až do osmé třídy strojvedoucí, nic jiného na světě jsem být nechtěl, všichni se s tím smířili, že budu sedět na mašině a tahat těžké náklady mezi Libercem a Prahou jako strejda Mirek, který mě jednou vzal na mašinu, na kterou byl hrdý jako Karel IV. na Karlštejn, kterou miloval víc než svoji rodinu, kterou nakonec kvůli mašině opustil.

Chtěl jsem být jako on, ale u zdravotních zkoušek mi naměřili oči.

Bulel jsem celou noc a bylo mi jedno, co se stane, táta ráno v kuchyni zapnul hulákající digestoř, aby sousedka nic neslyšela, protože ta bába jinak slyšela úplně všechno, a řekl mi, že jsou i jiná povolání, třeba stavař, doktor nebo inženýr, že v každé profesi si člověk může najít něco k zalíbení stejně jako v každé době, že on chtěl být stíhacím pilotem, ale na vojenskou školu ho nepustili, protože děda měl velký statek a za manželku Němku, a táta byl tak nespolehlivý a mohl frknout migem na Západ, a proto se stal nástrojařem a až později učitelem na učňáku, ale o tom at' nikde ani nekvánu.

A tak přišla volba, že jsem na gymplu objevil elektrickou kytaru, muziku a založil s bráchou kapelu a potom se rozhodl stát se učitelem a založil další kapelu, ale vlaky, ty mě stejně nikdy nepustily.

Paní Blumová řekne, že to je hezké, že nic na tomhle světě není náhoda, že mám jako učitel určité poslání stejně jako Günter, když vozí lidi na Alex, Olympijský stadion nebo do ZOO, doleje si kávu a vsadí do ní jednu lžičku cukru, zamíchá, ochutná a potom ještě přihodí půlku další.

„Já si ale stejně myslím, že za sebevraždy můžou novináři. Sebevražda není chřipka, ale je také nakažlivá. Skočí jeden, já si druhý den vystřihnu z novin článek, kde rozeberou jeho život a proč už ho nechtěl žít, nalepím ten příběh do knížky a jsem si jistá, že vedle u stánku si ty samé noviny koupil někdo, kdo zítra nebo pozítří skočí také. Všimněte si, pane Bém, že ti chudáci skáčou, jako by hráli v nějakém divném televizním seriálu jako Dallas nebo U nás ve Springfieldu, ale v tom jejich seriálu to je doopravdy, protože tady mizí životy a lidem okolo se způsobuje skutečná bolest. Jedna sebevražda má až pět pokračování, pak se energie vybijí, třeba jako bouřkové mraky mezi sebou, chvíli je klid, vzduch se pročistí, ale za měsíc je zase dusno a jede to celé znova. Třeba tady,“ sliní prst a listuje na zpátek: „V pondělí skočila na Stadtmitte mladá ošetřovatelka z nemocnice Charité, kterou měl zradit jeden primář, poněvadž se nechtěl rozvést. Je možná zajímavé, že když už se rozhodla skočit, že neskočila u nich z okna, vždyť ten barák má nejmíň dvacet pater, všude dole jenom beton... Ne, ona se pěkně oblékne, nalíčí, načeše, vezme si boty na vysokém podpatku, vyfintí se jak do opery a vrhne se pod vlak a na hodinu zablokuje systém. Její dobrá kamarádka pak novinám řekla, že na téhle stanici se s tím doktůrkem vždycky scházeli, než šli do divadla. On to je prý ohromně kulturní člověk...“

Hned ve středu skoncoval se životem tenhle kapitán ve výslužbě z Hellersdorfu, co sloužil na západní hranici, měl vysoký tlak, za sebou dva infarkty a prý mu bylo v nové době všechno zatěžko. Špatně třeba nesl, že ho vyhodili a že na hranicích museli otrávit tisícovku psů, kteří byli k nepotřebě, protože byli vzteklí a zlí. Psy, ty on miloval, zvláště ušlechtilé rasy, to potvrdila jeho sestřenice. Prý se jí někdy svěřil, že mu vadí, jak je tahle demokratická

Určeno pro studijní účely

doba ke zvířatům nelidská... A tak si oblíknul parádní uniformu, rozeslal dopisy přátelům, samé bývalé vysoké šarže to byly, a skočil. A představte si: Dva dny předtím si koupil půlroční síťovou jízdenku! I malý kluk si dovede spočítat, kolik toho za dva dny z půlroční jízdenky stihnete projezdít. No ne? Pane Bém, jestli tohle je náhoda, tak ať se pomínul!“

Katrin se vrací do kuchyně a setřásá ze sebe zimu. Usměje se, pohladí mě po vlasech a paní Blumová řekne: „Katrin, s panem Bémem jsme si moc hezky popovídali. A dá si někdo ještě něco? Jak vám šmačkuje náš koláč, pane Bém? Náš táta moc vlašské ořechy nerad. Dojezte to klidně všechno.“

A ukrojí ještě kousek.

„Týden po generálovi se vrhnul pod vlak dobře zavedený lékárník z Charlottenburgu, když mu žena utekla na mořské dovolené s úplně chudým, o patnáct let mladším thajským námořníkem, manželovi potom jen posílala pohlednice s krásnými loděmi, chtěla, aby jí vyplatil po-lovinu lékárny, že chce začít v Thajsku nový život, že v padesáti stojí člověk ještě jednou na startu, že ho prosí, aby to pochopil. A on prodal lékárnu, peníze převedl na její konto, část na fond veslařské asociace, poněvadž oba byli členy podpůrného lodního spolku, a šel na úbán. Takový to byl kalibr. Ty série nejsou náhoda! Jeden skočí, no-viny to napíší a havrani můžou rovnou vyjet k úbanu na čekanou.“

Myslím na Güntera, když večer sedíme v úbanu, koukáme na reklamy na spodní prádlo zavěšené ve stropních televizích a řítíme se kli-katým tunelem. Za okny narůstají a ztrácejí se světla prázdných stanic a ze stěn tunelů září sprejerské výrony.

Nad námi Kreuzberg. Před námi koncert skupiny The Notwist, pivo, postel a otevřené okno do nedělního rána.

Katrin trhá štíhlými prsty obálku od babičky z Města železáren. Vytáhne tři stovky a přečte vzkaz: „Hezké narozeniny. Nestaviš se někdy?“

Usměje se. Řekne, že babička je pořád nádherná baba, jen je stále sama a trochu jí straší ve věži, pošle jí pohled, a co kdybychom si o příštím víkendu někam zajeli, co třeba nahoru k moři, třeba na mys Arkona, vylezli na maják a koukli se na ty vysoký bílý skály, víš, jak dávali v televizi, jak se o ně láme moře, teď tam nikdo nebude, když je zima, a aniž čeká na odpověď, upravuje si košíčky podprsenky a dodá, že si bude muset koupit o půl čísla menší.

Ve vagonu nikdo není. Nebo nikdo, koho vidíme.

JEDINĚ ROCKER VYTVÁŘÍ LÁSKU

„Když chceš dneska sbalit dobrou babu, chce to vymyslet něco pikantního, lepkavého, jinak si nevrzneš,“ vykládá Pancho Dirk. Ten, který byl jako zdravotník v Macondu. Ten který na to sbalil pár holek mimo Katrin, která totiž sbalila mě. Nebo přece jen já ji?

„Mě už moc nezajímají tyhle nové holky, ty vychrtlý klučičí rakety, tím nemyslím přímo Katrin, aby bylo jasno, myslím ty, co choděj do Tresoru na techno, sou zhejčkaný, pijou piñacoladu a pizděj se dvě hodiny u zrcadel, aby to z nich po minutě trsání všechno steklo, tyhle holky, co vlastně ani nepijou, jen cumlají brčko, protože mají linii. Jo, po-stavy mají možná dobrý, ale to je všechno, s takovou vlezeš do postele a ona se pod tebou sesype jako hromada sirek. Tohle se dá brát jen příležitostně.“

„A jaký holky teda preferuješ?“

„Mě nejvíce zajímají vopravdový ženský s prožitkem. Třeba Rusky nebo Polky. Ale ty ani v Tresoru, ani v Rudým salonu nesbalíš. Na to první jsou nesmělý a na to druhý málo intoušský.“

Proto si Pancho Dirk dává inzeráty.

„Musíš vyměřet pořád něco nového. Zkušený milenec vám odhalí taje lásky. Pancho D. s velkým M. Nene. Tohle už nešlape. Takový věci možná fungovaly, když byl na lovu můj fotr,

Určeno pro studijní účely

ale teď už ne. Velký M může dneska znamenat leda tak velkej Mrázák. Když tohle holky čtou, musej se prosápnout smíchy.“

Pancho Dirk inovuje. Minulý týden mi strčil po zkoušce naší – stále dvoučlenné – kapely časopis Zitty, nateklý do tloušťky kulturou a inzeráty. V rubrice Seznámení jsem četl:

Propečený německý beafsteak nabízí večeři se snídaní

pikantní štipec na ruský nebo polský způsob.

„A ozval se ti někdo?“

„No... Sem říkal, tydle holky jsou nesmělý... Ozval se jeden kuchař, co vaří ve Fóru. Ale byl to Rus, což znamená co? Což znamená, že to kulturně funguje, byť pohlavně třeba jenom částečně. No, počkám. A když nic, vymyslím něco jinýho. Není nic jednoduššího.“

Byl to Pancho Dirk, kdo dal do Zitty brzy jiný a docela fádňák inzerát, který zněl:

Punkrocková kapela U-Bahn hledá schopného bubeníka.

Chceme hrát živým i mrtvým. Inspirace:

Ramones, Jesus and Mary Chain, Stranglers, Joy Division,

Iggy Pop, Bowie, Bukowski a Kundera. Zkušebnu máme.

Koncerty taky. Myslíme to vážně!

Pozor: Nejsme mateřská školka – amatéři, nehlaste se!

„Toho Kunderu sem tam vrazil kvůli tobě, že seš Čech. Máš ho přece rád.“

„Dobrý, ale co má společnýho Kundera s punkrockem?“

„No, to musíme teprve vykumat. Moh by to ale bejt dobrej novej postoj. Můžeme říkat, že to je intelektuální rozměr naší hudby. Představ si ten titulěk v novinách: KAPELA U-BAHN A NESNESITELNÁ HOŘKOST BYTÍ. Ty vole, to bysme měli dát na plakáty! S lehkostí by to nefungovalo, ale hořkost, to lidi lehce dojme. Postoj je u ka-pely vesmírně důležitěj, zvlášť u takový, jako jsme my. Víc jsou dů-ležitý snad jen fotky, imáž a fanclub. Copak nečeš Rolling Stone?“ směje se Pancho Dirk.

Ozvalo se jich jen pár. Ten první se nepředstavil a do Panchova telefonu zabučel; „S punkem běžte do prdele, hehehe.“

Druhý přišel na zkoušku.

„Říkej mi Atom,“ houkl, když vešel do naší zkušebny v bývalé vodárenské věži. „Dobrou díru máte.“

Pancho Dirk se nuceně pousmál a přihrál Atomovi omlácenou školní židli a nabídl mu cigaretu.

Atom byl tím, co si člověk představí pod slovem hromotluk. Měřil dva metry do výšky a metr v průměru a hlasem by mohl zahnat povodeň zpátky do hor. Moc toho nenamluvil. Říkal jen, že tři roky studo-val na Svobodné univerzitě jadernou fyziku, ale nechal toho ze strachu z možných následků na psýše. Zůstalo jen krycí jméno.

Občanským se jmenoval Gottlieb Emmerich, ale rovnou řekl, že si vý-slovně nepřeje, abychom ho tak někdy oslovovali. Bylo mu třicet dva, přes den psal angažovanou poezii inspirovanou Brechtem a Chom-ským a po večerech prodával ranní vydání levicových novin Die Tageszeitung. Obojí bral jako poslání.

Do novin se snažil několik let procpat jako hudební redaktor, jak jsme se dozvěděli později. Články mu ale posílali zpět, až o redakci začal střídavě mluvit – podle počtu vypitých piv – jako o spolku zasmrádlých konzervativců nebo tupých revanšistů, kteří nechtějí podporovat berlínskou alternativní scénu.

Když se vybouřil a vyspal, napsal nový článek, třeba o vlivu hispánské hip-hopové komunity na černé svědomí bílých Američanů. Říkal tomu hudební eseje.

Atom nám přinesl i vlastní písničku. Jmenovala se Ich bin Berlin. Vzal mou kytaru a smažil dokola dva stručné punkové akordy, do kterých hučel monotónně jako piliňáky:

Určeno pro studijní účely

Já sem Berlín
Já sem Berlín
Já sem Berlín
Já sem Berlín

Jen nevím, kdo seš ty
Když neznám tvoje pocity

Já sem Berlín
Já sem Berlín
Já sem Berlín
Já sem Berlín

Tak řekni, kdo seš ty
vodhal svoje pocity

„Jde mi vo přímý a jasný postoje. Je vám to jasný?“ zahromoval, když dohrál.

„Vo jaký postoje?“ zeptal se Pancho Dirk.

„Politický. Vostře levicový. Antikapitalistický.“

„Ale ta písnička je spíš vo Berlíně a vo nějaký holce, ne?“

„Berlín je metafora. Ta holka taky. Nebo metafyzika, záleží na úhlu pohledu. Ta holka by se klidně mohla jmenovat Revoluce. Jde mi o to, říkat věci stručně, ale přitom myslet v širším a hlubším záběru. Je vám to jasný?“

Bylo nám to jasný. Snažili jsme se mu vysvětlit, že z punku jsme si vzali náboj, ale postoje že bereme odjinud, ze srdce, jak řekl Pancho Dirk. Zní to možná pateticky, ale je to tak.

„Tady Petr tuhle citoval jednoho českýho básníka, kterej řek, že jedině rocker dneska vytváří lásku. To je ono. Toho se chcem držet, chápeš? Na politiku kašlem,“ prohlásil Pancho Dirk.

„Kdo to řek?“ ptal se nedůvěřivě Atom.

„Kdo to řek?“ otočil se Pancho Dirk na mě.

„Magor to řek,“ povídám.

„Jo, jasně. Magor. Dobrej kámoš Havla. Takovej český Wolf Biermann, akorát že nehraje na kytaru. Seděl celej život v kriminále, kde lepil pytlíky, vylez celej černej a neřekl, že komunismus je svinstvo, ale že rocker vytváří lásku. Dovedeš si to představit? To není člověk, ale Buddha. To je postoj!“ rozzářil se Pancho.

„Celej život tam nesesedl...“ snažím se uvést dějiny do reálu.

„Rok sem, rok tam, na tom nesejde. Důležitý je co? POSTOJ – teda to, co řekl,“ Pancho Dirk se nadechnul, udělal dramatickou pauzu a zopakoval patetickým tónem školního recitačního kroužku: „Jedině...rocker...vytváří...lááásku.“

„Magora neznám! Komunismus byl asi omyl, ale je nutný hledat nové cesty, tenhle svět potřebuje změnu, nebo to všechno shnije. To hergot musí každej uznat! Nebo vám to není jasný?“ odsekl Atom.

Atom měl dílem pravdu, nešlo nepřikývnout. Hlavní problém ale spočíval v tom, že Atom chtěl zpívat. Takže ve finále přikývnout nešlo.

Upřímně: Nejvíc jasno v tom všem měl Pancho Dirk. Platí, že zpěvák balí nejvíc holek, a tohohle postu se Pancho nechtěl jen tak vzdát. Řekli jsme, že zájemců je víc a ať nám nechá číslo.

Jenže: Ti zbývající tři sice neměli tak jasné postoje, nechtěli zpívat, a jeden dokonce dobře znal Kunderův Žert, ale neuměli hrát.

První koncert se hrozivě přibližoval a nikde nikdo.

Určeno pro studijní účely

„Já mu zavolám,“ rozhodl se Pancho Dirk. „Hele, Atome, měli jsme na výběr dost dobřejch lidí, ale docela ses nám líbil ty. Ale nebudeš moct zpívat. Zpívám já.“

Atom se cukal. Praštil s telefonem. Pak zavolał sám: „Jdu do toho. Ale musíte vzít tu písničku.“

Začali jsme zkoušet a za tři týdny stáli promrzlí s nástroji a pěti vlastními a třemi ukradenými skladbami před barem Zosch v Tucholsky Strasse, kde si jako produkční přivydělávala holka, se kterou Pancho Dirk pár dní chodil.

„Je umění se s holkou rozejít, ale nepustit ji ze zóny vlivu. Na tom se musí, kamaráde, makat. To je to velký umění stand-by.“

Na plnoštíhlou zrzavou Gabrielu vliv zřejmě měl. Donesla nám do šatny basu piva, i když o ní ve smlouvě nebylo ani slovo. Myslím o té bedně. A navíc: Gabriela Panchovi nabídla, že se stane naší manažerkou, což ale nakonec nedopadlo, protože si od toho slibovala, co si sli-bovat neměla.

Hrála s námi kapela, která se jmenuje Pozor vlak!, Panchovi kamarádi z Kreuzbergu, se kterými v nedávné minulosti chvíli zkoušel, ale ne-zdařilo se mu obsadit zpěvický post.

Tak, normálně, hezky česky Pozor vlak! se jmenují. Hrají něco mezi ska a pubrockem a jsou o něco dál než my. Vydali singl, měli rozhovor ve dvou fanzinech a obešli pár gramofirem, kde je sice vykopli, ale na jedné řekli, že možná jo, ale že ten název nic neznamena, že to mají přehodnotit, protože název kapelu prodává. Tak zase nakopli oni je.

Čech nikdo z nich nebyl. Ale basákova máma pocházela od Liberce, z Bílého Potoka pod Smrkem. Je to opravdová sudetská Němka – jako moje babička.

„Jeli jsme se tam na začátku devadesátých let podívat. Ten barák furt stojí, ale asi dlouho stát nebude, mám pocit, že se naklání dopředu a zároveň se propadá. Paní nás pozvala dovnitř na kafe, řekla, že má vysokej cukr a že tu už žije sama, všichni sou mrtví nebo odstěhovaný a že můžeme přijet kdykoliv na letní byt, že se Němců nebojí, protože její starej přišel o život v Sachsenhausenu a co mohlo bejt horší než tohle. Jezdíme tam každě rok, bábě vezmem kilo kafe a kakaovej šnaps, nakoupíme brambory, otevřeme pivo a nasekáme dřevo na zimu, paříme a ona nám peče takový bramborový placky s česnekem, českou specialitu. Pojďte někdy taky. Je tam děsně levno!“ vykládá ramenatý basák Tobi.

„A jak s tím souvisí název vaší kapely?“ ptám se.

„K tomu se hned dostanu.“ Tobi si prohrabuje dlouhé vlasy a pečlivě rovná papírek pro špeka.

„Tak mi řekněte, jestli někdo z vás zná spolehlivější zbraň proti trémě, než je tohle,“ říká, když bere do ruky to tlusté dítě nakrmené trávou.

A pokračuje: „Když jsme se loni vraceli, u Raspenavy rudě blikal přejezd vyvrácený do nebe, o ten sloup byla vopřená maličká škoda, ta-kový to auto z pana Tau, jestli víš, vepředu bylo pomačkaný, z motoru se čadilo a kolem chodila ženská jako v bludným kruhu a vopa-kovala to, co je napsaný na tom sloupu: Pozor vlak! Pozor vlak! Ale žádnéj vlak široko daleko nejel, a jak jsem se šel podívat k tomu autu a vopřu se vo střechnu, tak se mi zved kufr.“

„Byl tam někdo tuhej, že jo?“ ptá se Pancho Dirk, potáhne a podá cigaretu dál.

„Horší. Vevnitř bylo rozsekanejch tři sta vajíček, mohlo jich ale bejt taky tři tisíce, rozbitý vajíčka se blbě počítaj, ta mazlavá kaše se valila dveřma ven, a jak do toho pralo slunce, tak to ožívalo a přišerně smrdělo.“

„Ty vole, to muselo bejt fakt hustý,“ otřásá se odporem Pancho Dirk. „Mámě jednu bouchlo vajíčko ve špajzce – půl roku se ta místnost nedala votevřít, jakej tam byl pušinec. Máma říkala, ať nepřehá-níme, ona byla vždycky v klidu, žádná uklízení teroristka, jako třeba naše bába, ale nakonec musela přijet dezinfekce, kterou zavolali sou-sedi, který to nemohli rozdejchat, a máma řekla, ať to teda taky zapla-těj, když volaj po čistým vzduchu. Ale stejně to pak zaplatila ona. Ale, tohle je skutečně dobrej materiál.“

„To si piš. To je model z jižních svahů Harcu,“ mele Tobi. „Moje holka řekla, ještě aby to tak bouchlo, a naráz přifřčeli policajti a sanitka a ta ženská pořád chodila kolem auta, vlasy se jí

Určeno pro studijní účely

leskly vod bílků a žloutků a opakovala: Pozor vlak! Pozor vlak! Jeden policajt přišel k nám a ptal se po dokladech, co tady v pohraničí děláme a kam máme namířeno.“

„Hehe. A vy jste řekli, že jste si přijeli dát vobrovskou vomeletu, že jo?“ chechtá se Atom přiblíže.

„Nejhorší bylo, že když tu ženskou sanitka odvážela, tak z kabiny se pořád ozývalo Pozor vlak! Pozor vlak!, až jsem se neudržel a rozchechtal se a ten policajt si mě změřil, já ztuhnul, z poldů mám vždycky takový divný svrbění v zádech, a tenhle byl mladej, takovej přičinlivej, vod těch nejmiň tušíš, co můžeš čekat, ale von se rozchechtal taky, vrátil mi papíry a řek, že guut, že můžu pokračovat v kra-sojždě a ať radši nejedem domů přes Polsko, že má hlášku, že se Po-láci chystaj na nějakou šťáru.“

Náš plakát u záchodů někdo fixem přepsal. Místo

U-Bahn. Nesnesitelná hořkost bytí. Hudba pro živé i mrtvé.

stálo

U-Bahn. Nesnesitelná hořkost k zblití. Hudba pro vypatlaný tykve.

Atoma to jako jediného z nás skutečně rozčílilo, protože je radikál. Plakát strhnul a narval do záchodu, ale víc dělat nemohl. Na zdi visel celý týden a všichni, co přišli na koncert, ho museli vidět.

„Klídek, Atome. Měls to tam nechat,“ uklidňoval ho Pancho Dirk. „Nenech se vycukat. Já jsem na to hrdej. Antireklama funguje často víc než zaplacená reklama. Vem si ty Grassovy knížky, co napsal v de-va-desátech letech. Všichni kritikové psali, jak to je strašný, slabý, utahaný, vyprázdňený, ale část lidí si to právě proto koupila a druhá část proto, aby svého umělce podpořila v boji s pitomcema. Tak se na to musíme koukat!“

Napít se přišlo pár lidí, asi třicet, což je víc, než jsme čekali. Ze známých dorazila Katrin a její spolužačky – živočišná a macatá Halina a rachitická Gudrun.

„Hele, ta Halina je vopravdu Polka?“ zeptal se Pancho Dirk, který si na první koncert oblíknul černé tričko s bílým nápisem Pohřbete mě s ky-tarou.

Přikývnul jsem. Pancho Dirk přetékal nadšením, jako bychom hráli na stadionu ve Wembley a ne v baru Zosch, jako by věřil v oslnivou bu-doucnost naší kapely, která nikdy neskončí jako Slade, kteří už nehrají po stadionech, ale na koupalištích v České republice.

„Bude to dobrý. Cítím to. Tak nějak divně mě svrbí tělo. Ale tričko mám dobrý, ne?“

Přikývnul jsem podruhé a vypukla malá hádka o playlist. Playlist nelze podcenit. První písničkou můžete všechno vyhrát, anebo taky ztra-tit, nesmí to být ani pomalá, ani punková skladba, ani největší hit, ani ten nejslabší kousek.

Atom chtěl začít s Ich bin Berlin, kterou jsme Pancho a já chtěli naopak použít jen jako přidavek, v nějž jsme ale moc nevěřili. Atom vykřiknul, že taky dneska vůbec nemusí hrát, jestli se nebude hrát jeho pecka. A co Atom řekne, to myslí vážně, o tom jsme už věděli.

Ustoupili jsme. Ale na začátek koncertu jsme pověsili jednoduchou a rychlou písničku, kterou jsme obšlehli od Pixies. Text jsme napsali společně s Pancho Dirkem, který to označil za „supr existenciální pop, pro-tože kdyby Camus hrál punkrock, dovedu si představit, že by se mu tohle mohlo dost vážně líbit, že to jde v linii lidskýho vdcizení...“

Ani další naše skladby nejsou úplně původní. Pokud by na náš koncert dorazil někdo ze Stooges, Strangers nebo Joy Division, divil by se. Jen Kundera s Bukowskim by se nedivili, protože jsou v naší ka-pele přítomni jen v pocitech.

„Pocity jsou na rozdíl vod kytarovýho akordu nezachytitelný, jen tu-šitelný jako bouřka v dusným dni,“ chechtal se Pancho Dirk.

Ale má nás tohle trápit? Můžete v rocku vůbec vymyslet něco jiného, když už všechno bylo řečeno? Když stačí umět zmáčkout céčko, géčko a déčko a udržet tři minuty rytmus?

Určeno pro studijní účely

Ne.

A ještě jednou ne. Můžete napsat pomalou a rychlou písničku, můžete napsat ještě jednu, která se ve sloce táhne pomalu jako kouř a v refrénu vybuchne jako Etna, ale to je tak všechno, co v rocku můžete složit. Rockový muzikanti na tom nejsou o nic líp než prodavači hamburgerů a kebabů. Všichni melou z posledního.

„Zkus vymyslet nový hamburger! Zkus jinak namlít maso. Ani hovno! A zkus napsat jinak písničku! Je to smutný, ale jsme generace od-souzená k věčnému kopírování a akordovému vykrádání. Pokud nechceš hrát techno, tak můžeš vymyslet jenom nový postoj, jiný trička a napsat trochu jiný texty.“

Pancho Dirk má pravdu. Absolutní pravdu. Techno hrát nechceme, protože nejsme roboti. Funk nebo hip-hop taky hrát nechceme, protože nejsme černoši. Takže zkusíme najít nový postoj. Hlavně ale chceme hrát.

Katrin mi přišla dát do šatny pusu. O něco menší vlepila i na tváře Pancha a Atoma. Prý pro štěstí. Zeptala se, jestli jsme nervózní. Co se na tohle dá říct minutu a půl před prvním koncertem? Neřekli jsme nic.

Hráli jsme jako druzí. Dokouřili jsme, doladili a vrhli se na malé, špatně osvětlené pódium. Pancho Dirk zakřičel do mikra a do ticha:

„Čau, my sme U-Bahn, hudba pro živý i mrtvý srdce. První věc se jmenuje Tunel.“

„A já jsem Harald Zlatovlasý, král všech Vikingů!“ odpověděl mu někdo zezadu.

Atom od bicích odpočítal, Pancho Dirk připojil basu, já zaostřil první akord. Pancho si stoupá na špičky a naklání se k mikrofonu:

Vlak před sebou valí mlhu
Já v tý mlze hledám něhu
Hledám ji a ztrácím barvu
A na těle mám ještě hlavu

Ten, kdo vidí, co se stane
Vytahuje z kapes dlaně
Vytahuje cigarety
Kouř nás mění v siluety

Čelo vlaku
Moje čelo
Tónu v hluku
Ztrácím tělo

„Ať žijou vypatlaný tykve!“ zakřičel zezadu Harald Zlatovlasý.

Pár lidí ale zatleskalo a potlesk hladí a posiluje. Nasadili jsme Nightclubbing a China Girl, osvědčená čísla z Iggyho Idiota, desky, kterou tady natočil s Bowiem a kterou jsem si v Praze často pouštěl se Žeňou a která – ta deska – přijde Katrin trochu staromódní. Ale s Panchem a Atomem ji máme rádi.

I když Atomovi ujel dvakrát rytmus a mně se v druhé skladbě rozladila kytara, holky se chytly, na což jsme sázeli. Je dobré se občas za-balit do cizího peří. Hřeje. Ale nesmíte v něm zůstat moc dlouho. Ale tak snadno se na to zapomíná.

Jak říkám, Bowieho a Popa máme rádi. Atom nám vyprávěl, že jeho strejda byl východoněmecký rocker, který zdrhnul na západ a potkával Ig-gyho s Bowiem pravidelně v malých tureckých potravinách na Haupt-strasse v Schönebergu, kde tenkrát v sedmdesátých letech bydleli. Do krámu to prý měli pár kroků, ale zásadně jezdili Popovým sta-rým černým meďourem, který měl místo podlahy papundeklové desky.

Určeno pro studijní účely

„Každej den vodpoledne tam strejda chodil pro zeleninu a pivo a Popáč s Bowiem pro dva litry mlíka a flašku vodky. Nikdy si prej nebrali nic jinýho,“ vyprávěl Atom.

„Až se strejda jednou zeptal: Iggy, proč ty pořád jen to mlíko k vodce? Proč ne třeba pomerančovej džus?“

A Pop mu odpověděl: Už jsi někdy viděl zblízka mléčnou dráhu?

Ne, řek strejda.

Tak vidíš. Já taky ne. Každěj nemůže bejt Gagarin. Nebo aspoň ne hned.“

Pancho Dirk ohlašuje písničku, kterou jsme o tom napsali. Jmenuje se Gagarin Pop.

Lítaj po nebi
divný rakety
Motaj se vopilý
Zmrazený na věky
V jedný pije Gagarin
V druhý Iggy Pop
Nemaj co na práci
A na Zemi maj plot

Já se přidávám v refrénu:

Každej nemůže bejt Gagarin
Ale proč to nezkusit
Každej nemůže bejt Gagarin
A roztrhat se na kusy

A pak nechám vazbit kytaru, holkám to musí rvát uši, nevím, jak Katrin, ale Žeňa si při řvoucí kytaře vždycky uši zacpávala. Měla ráda čisté písničky. Melancholické, ale čisté.

A Pancho Dirk křičí:

Rocker hledá lásku
Ve vesmíru
Kosmounaut hledá krásu
Ve vesmíru

Někdo z Pozor vlak! zařval: „Dobrý. Paříme!“

Spustili jsme další písničku, kterou jsme ukradli, Bowieho song Heroes. Já zpívám anglickou a Pancho Dirk německou část, natahujeme to na dobrých osm minut, už mi tuhne zápěstí, protože v téhle písničce toho Bowie s Enem moc nevymysleli, pořád dokola jeden riff, ale naléhavý, a proto krásný, jak jsme se shodli s Pancho Dirkem.

Sál tleská a osm, ne, deset a chvíli dokonce dvanáct lidí tančí, jsou to skoro samé holky, někdo nám poslal panáky a mně se zdá, že štěstí lze opravdu ukradnout. Ale ani to ukradené netrvá déle než to opravdové.

Docela se chytla pecka, kterou Pancho Dirk napsal po neúspěchu s Katrin, ale nakonec přišlo to, co přijít muselo: Atomova písnička, která se stala naší atomovou smrtí, pohřební písni punkrockového večírku v baru Zosch, kam od té doby nesmíme.

Bubeníci a kuchaři mají jedno společné – nejsou za hrnci a pokličkami vidět, ale bez nich se neobejde žádná hospoda nebo rocková ka-pela. Občas tou nespravedlností trpí a neříkám, že ne po právu.

Určeno pro studijní účely

Atom chtěl být vidět, nebo alespoň slyšet. Šel do toho tak razantně, že se špatně zachycený kopák vydal malými úskoky na cestu pódium. Nakonec se převrátil a srazil k zemi Pancho Dirka. Naštěstí to bylo na úplném konci písničky.

Pancho vstal, cítil se trapně, chtěl se lidem omluvit, ale lidi vstali a tleskali a řvali, že skvělý, a jedna stará mánička zakřičela: „To je číslo. Jo jo jo, ty vole, přesně jako The Who. Já sem taky Berlín! Rozsekejte to všecko!“

Někdo po něm skočil, majznul ho po hlavě, ale minul a trefil vedle stojícího punkýše, který se skácel k zemi, ale hned stál zase na nohou. Rozdal dvě tři rány a byl zase na zemi a ten, co se představil jako Harald Zlatovlasý, mu klečel na prsou. Holky pištěly a lezly na pódium, mánička utrhla reklamu na pivo, poslala ji vzduchem a zasáhla Atoma. Atom explodoval, zařval a vrhnul se se zatatou pěstí proti směru letu.

Pancho Dirk vytahuje na pódium Halinu, něco jí špitá do ucha, ona se culí a přikyvuje, Pancho ji obejmě a já objímám Katrin. Říká, že se to dneska docela povedlo, jen že příště bychom mohli hrát o něco dýl a možná vychytat zvuk, ale že třeba to číslo na konci nebylo špatný, že to potvrdilo, že muziku děláme z opravdový vášně.

Tisknu Katrin k sobě, vlasy jí dnes voní jinak než obvykle, jako by je vykoukala v heřmánku a ne ve vošengou. Díváme se na hemžení pod pódium. Pere se jen pár lidí, pět nebo šest, ale v té polotmě to vypadá na celou rotu křičících divočáků. Pancho Dirk říká, že poznal dva rváče, že patří k Lennonový mírový mafii, k těm zastydlejm hipíkům, který se rádi řežou, aby nastolili světovej mír, což se jím nedaří, a proto jsou čím dál agresivnější, že je vede jedna pošahaná šedesáti-letá hipízanda, která je prý napojená na Lennona, a že si na ně člověk musí dát majzla, protože oni jsou něco jako kosovská mafie, který jde o ovládnutí celého berlínskýho hudebního světa.

Říkám, že jo, a až teď si všimnu, že vzadu pod nápisy Východ a Záchod postává někdo, kdo tam stál celou dobu, a že to je ten člověk v hnědém koženém kabátě nad kolena z dnešního rána, měl takové divné jasné a pronikavé oči, ale jinak byl celý šedivý, šedivější než stěny vlezou do úbánu na Potsdamer Platzu, kde si ode mě nechal zahrát Let It Be. Už to bylo zvláštní, protože většina lidí přání nikdy nevyšloví, jen proletí kolem, v lepším případě letí o něco pomaleji a hodí nějakou minci.

On si ale pobrukoval Let It Be a tančil kolem v docela malých kroužcích. Říkal jsem si, nějaký magor, ještě mě kvůli němu seberou, ale lidi jako by ho vůbec neviděli, normálně chodili dál, neodvraceli pohledy jako obvykle, když vidí blázna nebo někoho, kdo umírá, někteří se dokonce na tři vteřiny zastavili a hodili mi pár centů.

Ten člověk tančil nejistě jako školák, který se poprvé ocitne na bruslích a na zamrzlém rybníku se nemá čeho chytit. A stejně jako tu a tam bruslař zmizí pod lednovou hladinou, aniž si toho někdo všimne, a vynoří se až v květnu, zmizel najednou i on, v hrnku po něm zůstalo osmdesát dva centů, až mě napadlo, jestli to nemůže být jeden z těch, co o nich posledně vyprávěl Günter, jeden z těch, které většina lidí nevidí, jeden z těch, co už lidmi nejsou, nebo jen napůl, nebo jak to říct: Zkrátka jeden z těch, co je úbán odřízl od života a v metru zůstávají, jako jiní odcházejí po smrti do nebe.

„Vidíš támhle toho chlápka?“ ptám se Katrin.

„Kterýho?“

Ale u dveří už nikdo nestál. Nápisy Východ a Záchod řežou tmu v dlouhých žlutých pruzích. Vzduchem létají nadávky, výkřiky a pivní sklenice. Do těch dole kdosi neustále dolévá nesnesitelnou hořkost, která nutí k bití.

Najednou jako by do sálu uhodil blesk. Kdosi zahromoval: „A dost, kurva! No je vám to jasný?“

Byl to Atom.

A byl konec.

Určeno pro studijní účely

OČI PLNÉ ŠTĚRKU

Vlaky esbánu hučí kolem bufetu na spodním nástupišti Friedrichstrasse. Lidé se hrnou po schodech nahoru, další se sypou dolů a visí na krajích nástupiště. Děje se toho tolik, že se neděje nic.

Günter dojí bagetu a řekne: „Koleje jsou pro město bytostně důležité. Nemyslím jen dopravně, že tady nevidíš takový zácp, ale hlavně proto, že tohle město drží díky kolejím pohromadě. Koleje ho držely pohromadě i potom, co lidi selhali a nechali ho rozpadnout na kousky.“

Mačká krabičku cigaret Cabinet a strhává staniol z druhé. „Když se podíváš na mapu, tak co vidíš?“ vytáhne z brašny mapu berlínského dopravního systému. Zapálí si, dlouze natahuje první šluk a nechává s kouřem pomazlit každý plicní sklípek zvlášť.

„No linky, úbán, esbán.“

Günter vyfoukne kouř a řekne, že to měřím dobrým vokem, ale ať si ty linky představím jako dráty, třeba jako bajpásy, který držeš při životě dusící se srdce Borise Jelcina, aby mohlo kopat. Říká, že kdyby těch linek nebylo, tak tohle město se rozpadne ještě víc, než ve skutečnosti je, a dávno nedejchá, že prý je to úbán, co drží Berlín sešitý pohromadě, a že prý rozhodně ne lidi.

„Lidi tady totálně selhali. Kdyby se lidi drželi kolejí, nemuselo by k těm nešťastnejm událostem minulýho století vůbec dojít.“

Když TO prý začali v srpnu jedenašedesátého stavět – zeď Günter pojmenovává vždycky jako TO, nikdy ne jako zeď –, tak když TO začali stavět, hned přestříhli linky úbánu a esbánu, protože to jsou městský žíly. Günter vzpomíná, jak na nástupišťích rozestavěli kulometčíky, vytrhali koleje, zazdili vchody a začali míchat beton.

„Voni nemíchali vobyčejnej beton, co se z něj sekaly paneláky, ale poctivej, válečnej, bunkrovej. Na takovej bunkr hodíš z pěti kilometrů pětisetkilovou bombu, a co se stane? Nic. Dole jim maličko napráší do kafe,“ vykládá Günter, co mu vyprávěl jeho bratranec betonář, kterého povolali ze stavby domů na východě na stavbu TAMTOHO.

Dvě západní linky úbánu a jedna esbánu podřezávaly ulice, které se ocitly na východě, a každý den a každou noc vlaky vyťukávaly do stěn tunelů podzemní dunivé blues, které nahoře každý mohl slyšet, ale nemohl se podívat, kdo že to hraje.

Günter se napije a řekne, že pod městem je spousta tajných chodeb, rozestavěných tunelů, polorozpadlých bunkrů a děr, o kterých padesátšedesát-sedmdesát let nikdo neví, a nikdo neví ani to, co se uvnitř pořádně děje, a zdá se, že to ani nikdo vědět nechce.

Vlaky hučí kolem našeho bufetu. Lidé se hrnou po schodech nahoru a další padají dolů. K našemu stolku se postaví Hagen, taky postarší pupkatý fíra, ale na esbánu. Kolem se toho děje tolik, že se neděje nic. Výpravčí hlásí, že vlak do Bernau má tři minuty sekeru.

Günter vypráví, že třeba pod Kreuzbergem spí čtyři sta metrů dlouhý tunel. Není mrtvý, jen slepý a čeká, kdo ho probudí. Pod náměstím Oranienplatz se rozšiřuje, protože tady mělo vzniknout nádraží. Vzniklo, ale nikdo z něj neodjíždí ani sem nepříjíždí.

„To jsi slyšel, že si to chtěl jeden Turek pronajmout jako sklad zeleniny? Rychle z toho vycouval, protože je tam prý takový ticho, že to člověka vohromí, že tam slyší i to, co normálně neslyší. A nikdo mu tam nechtěl dělat, ani žádný Turek, a dokonce ani Polák, a to Poláci ji-nak berou každou práci, všichni se báli, protože se šušká, že tam jsou zabetonovaný znetvořený voběti fosforovejch bomb, který Amíci sypali na Kreuzberg jednu noc za druhou,“ vykládá Hagen.

Vypráví mi, že někteří kluci od nich se zase báli, když projížděli pod východním Berlínem přes zarýglovaná nádraží. Hagen mluví o východoněmeckých pohraničnících na

Určeno pro studijní účely

nástupišťích, které většinou nebylo vidět, někdy jen stín s oranžovou tečkou cigarety v ruce, ale vždycky je bylo cítit. Hlídali, aby se tunelem nikdo nedostal na západ. Hlídali i sami sebe, aby jeden z nich nenaskočil na vlak, kdyby náhle zastavil, což bylo nežádoucí, ale občas to přišlo, že na návestidle padla červená.

„Jednou mi takhle na Potsdamer Platzu vystoupil starej nahluchlej dědek. Vůbec netuším, jak otevřel dveře, ale vystoupil. Policajti byli hned auf, samopaly vodjištěný, a von chodil po nástupišti, a jak šlapal, tak za sebou v tom prachu nechával stopy jako Neil Armstrong na Měsíci...“ Hagen zakloní hlavu, polkne hlt piva a koukne se oknem na peron, kde zabrzdil vlak do Buchu. Lidé se hrnou po schodech nahoru.

„To já třeba ráno vezl vlak plnej nafintěnejch slečinek odněkud z Frohnau do Schönebergu a za chvíli z Schönebergu do Frohnau vlak jinejch, ale pořád nádherně zmalovanejch západních slečinek školaček, a vono to skoro vypadalo, že v tuhle hodinu se ty kluci se samo-palama po nástupišťích promenádují jenom kvůli nim, jako kdyby maširovali na nějakým módním mole, a je jen náhoda, že to molo zrovna nestojí na Ku'Dammu, ale na nádraží Potsdamer Platz, kam civilisti třicet let nevkočili, teda až na toho nahluchlýho dědka.

Skoro to vypadalo, že ty kluci nemaj žádný vyšší poslání než se uka-zovat před holkama... A voni byly tak drzý, myslím ty holky, že jim z vokna házely časopisy, reklamní letáky z KaDeWe, aby je navztekaly, nebo prázdný plechovky od coca-coly, aby jim ukázaly, vo co na Východě přicházej, a na sklo lepily žvejkačkou papírky s nápi-sama jako Miluju tvou bouchačku a přidávaly polibky, a když bylo ma-rod víc uklízeček, tak já musel pak v depu votírat ze skla rudou rtěnku a to jde strašně těžko, na to musíš vzít chemikálie. Tak se mějte, chlapi, dobře...“

Günter zvedá ruku na pozdrav a ptá se, jak se mám a co Katrin, že mu dneska přijdu nějak smutnej. Říkám, že hledá nějakou práci a jinak že se má dobře a já taky, a je to pravda, protože s Katrin souzníme, stojíme jeden k druhému úplně blízko, cítím, že se na mnoha místech protínáme, stejně jako se protínají linky úbanu a esbánu na plátku, který Günter vytáhl z tašky.

Jsem jen trochu unavený. Bolí mě zápěstí z toho neustálého hraní a hlava z jeho monotónnosti, protože když chcete lidi něčím zaujmout, mu-síte hrát pořád to samé, to, co mají rádi, co raní a vyžene do očí slzy, ale jen tak napůl.

Lidi neradi brečí na veřejnosti, to je to umění, strefit náladu, vařit pís-ničku, ale nepřevařit, stejně jako špagety, které jsou hotové, i když jsou vlastně ještě trochu tvrdé, protože příliš měkké se nehodí než k vy-hození do záchodu, a tak je to i s lidmi, kteří jezdí úbanem a poslouchají písničky a chtějí být dojmuti, ale zůstat přitom na omak tvrdí jako Günterův bunkrový beton.

Günter se ptá, co lidi chtěj nejradši slyšet, jestli smutný nebo veselý písničky. V tom mám jasno. Lidi se radši dojmávají, než se baví, to mám vyzkoušené, ale nejde zobecňovat, protože každá linka si žádá jiný přístup.

Tady je moje hitparáda nejhranějších písní za uplynulý měsíc:

Top 6 U-Bahn Berlin

- 1) Bob Dylan – Knockin’ On Heaven’s Door (zaujme mladé, staré i mrtvé)
- 2) Beatles - Let It Be (taky doživotní jistota)
- 3) Bob Dylan - Times They Are A-Changin’ (nefunguje na žen-ské, připadají si, že stárnou rychleji, že už jsou na pokraji života)
- 4) Verve - Lucky Man (melancholické číslo nejen na pondělní rána, funguje nejvíc na údvojce, kde jezdí mlad’oši, co se soužejí)
- 5) Bob Dylan - Like A Rolling Stone (život je pes, staří rockeři z Kreuzbergu nechtějí nic jiného)

Určeno pro studijní účely

6) Lou Reed - Walk On The Wild Side (sekretářky z Potsdamer Platzu si myslí, že to je o romantické lásce a ne o šoustání)

Je mezi nimi nějaká vyloženě rychlá písnička? Není.

Když jsem hrál rychlejší čísla, třeba jako Live Forever od Oasis, lidi si podupávali do rytmu, ale o stěny hrnku s nápisem Nescafé – Dobré ráno, Německo, který mi dala Katrin, zazvonilo podstatně méně drobných, než když jsem jim nabídnul cestu do slzavého údolí.

Když zahrajete první akord Times They Are A-Changin', tak je možné si všimnout dvou tří lidí, kteří na chvíli odhlédnou od novin, od Izraelců a Palestinců nebo reklamy na dovolenou v Thajsku, a v ten okamžik je nutné se do písničky položit, protože tyhle lidi pootevřeli dveře do předsíně citů, sladkobolu a taky do svých peněženek. Chtějí být mazlení, hýčkaní, rozlícťování, ale pozor – ne citově trýznění.

Sladkobol uklidňuje stejně jako lžička medu před spaním a oni potřebují být uklidnění, aby – když vejdou do banky nebo kanceláře – mohli být vyrovnaní, drsní, nekompromisní, aby mohli podepisovat výpovědi, rozdávat pokuty, poslouchat šéfovy výčitky a pít hnusné kafe z automatu, protože espresso ve fabrice na papíry a razítka nikdy ne-do-stanete. K obědu si objednájí pizzu broccoli, nebo dvě porce sushi, protože lidé z kanceláří nejedí kebab ani currywurst, poněvadž to je moc velká proletářina, s currywurstem na tácku se z kravatáků cítí dobře jen místní kancléř, a to určitě jen tehdy, když chce dokázat, jak blízko stojí dělnické třídy, ale takový poctivý masný currywurst – to se hned pozná na opasku, člověk rychle kyne a fitness není zadarmo.

A ještě jedna věc: Pan Dylan by si měl zařídit v našem úbán-rajonu vlastní výběrčí službu, protože na tantiémách přichází o miliony; jen já ty jeho písničky hraju desetkrát denně, když tedy hraju a nestěhuju nebo neležím s Katrin na gauči.

Tuhle škodu lze Dylanovi vyčíslit – řekněme, že mu dlužím za tisíc písniček, ale on přichází ještě o něco – o svou pověst, protože každý druhý muzikant ho hraje bez prožitku, falešně nebo plete slova a přehazuje sloky, jako by to nebyla krásná slova, která nelze vyměnit, ale politická hesla, u nichž je to jedno.

Pokud je Dylan sociálně soucítící, jak se o něm vypráví, pokud to je srdcař a ne kšeftař, tak by nám ty tantiémy mohl odpustit, ale co neodpustí určitě, je zmršená verze Blowin' In The Wind, jakou jsem dneska odpoledne slyšel od jednoho mladého Jihoameričana u esbánu na Hackescher Markt.

V polovině písničky mu zazvonil mobil, on to vzal a těm třem lidem, co ho pro nějakou sluchovou vadou poslouchali, se omluvil, že volá jeho bratr a že to je naléhavé. Mobil měl pěkný, malý jako krabičku od prezervativů.

Günter se ptá, jestli první koncert U-Bahnu dopadl dobře nebo špatně, že mu tatínek Katrin řekl, že to skončilo rvačkou na nože, ale já řeknu že dopadl dobře, jen na konci se poprali tři čtyři opilí fanoušci a náš bubeník, který si pohmoždil zápěstí. Günter řekne, že proto má – stejně jako táta Katrin – rád country, že na koncertě Johnnynho Cashe se určitě nikdy nikdo neporve, protože country hladí, a já řeknu, že náš poslední koncert dopadnul na jedničku, byl to už třetí, hráli jsme na minifestivalu v tělocvičně gymplu na Prenzlauer Berg, kam kdysi chodil Atom, že se lidi dobře bavili a tancovali, a dokonce o nás vyšly tři řádky v Berliner Zeitung, kde o nás mluvili jako o na-ději berlínské nezávislé scény.

Napsali, že kapela U-Bahn je věrná svému jménu, protože „hraje hlučně a rychle“, a překvapivě vypíchli Atomovu primitivní písničku Ich bin Berlin, v níž se prý odráží vyprahlost současnosti. Atom nakynul pýchou a my ho museli krotit, protože to v kapele zavánělo velkou říjnou.

Günter řekne, že je dobře, že jsme naděje, a že příště se ženou a dce-rou přijdou, když zpíváme o tom úbanu, a odejde ven ke kolegům. Vy-táhne zprostředka těla těžkou slinu a

Určeno pro studijní účely

pošle ji mezi koleje. Flusanec taktak že nezasáhne čelo soupravy, která letí na jih do Lichterfelde.

Když se vrátí do bufetu, otře si pusku rukávem: „Ten šterk pod kolejema, to je něco jako naše paměť.“

„Jak to myslíte, paměť?“

„Před rokem přijeli doktoři z jedny hamburský laboratoře, že si u nás vyzkoušej novou výzkumnou metodu. Obsadili jedničku, protože to je nejstarší linka, stoletá, a začali kopat. Celou noc se prohrobovali na nádraží Wittenbergplatz mezi těmi šutry, bílý pláště celý zaflákaný vod voleje a černýho prachu, ale oni se radovali, smáli se jako děti na pískovišti a kopali tu špinu stále hloub a volali na sebe a ukazovali si malý špinavý kameny, jako by to byly smaragdy, a ukládali je do igelitovejch pytlíků...“

Ptám se, co na těch šutrech našli.

Günter se napije a řekne, že když někdo skočí, můžou omýt nástupiště a mašinu tak, že se znovu lesknou jako špígl, ale v tom šterko-vým podloží všechno zůstane uložený jako v konzervě.

„Našli třeba krevní stopy starý pětavosumdesát roků, jednu zlomenou čelistní kůstku, kus skla z brýlí – představ si, už před pětavosum-desáti lety lidi skákali pod vlak. Jenom by mě zajímalo, jestli měli jiný příčiny k odchodu než teď...“

Ale asi to bude podobný. Takový nemoce jen tak nevyhubíš, ty se nás držej stejně pevně jako jaro-léto-podzim-zima. Já jich přešel pět. První mi skočil z nešťastný lásky, dva pro nemoc, jedna holka mi slítila pod kola nešťastnou náhodou a jeden kluk taky neskočil, ale spadnul, protože se chtěl svízt na střeše. Ono to těm klukům většinou vyjde, ale tenhle si tam vlezl na údvojce někde mezi Alexem a Stadtmitte, kde se tunel párkrát snižuje, což tyhle kluci nevěděj. Letěl dolů s rozraženou palicí. Já to neviděl, vlak zastavili nouzově lidi, kterým se skulil podél vokna, souprava zastavila mezi stanicema a to je vždycky malér... Ten kluk maličkou chvíli žil, ale brzy odešel, oči na mě vytřeštěný, zakryl jsem mu je rukou, dlaně mě z toho jeho pohledu tejden pálily.“

„A co v tom šterku ještě našli? Starý vajgly?“

„Našli ještě hromadu pitomostí jako střepy od pivních lahví nebo tyčky a obaly od lízátek, jaký dneska už nekoupíš. O ně projevil zájem je-den sběratel z Lüneburgu, nějaký Schwarze. On má prej téma obalama polepenej celej statek jako tapetama... Ale oni ten šterk teď po-malu všude vyměňují, aby koleje byly pevnějc usazený a vlaky mohly frčet vyšší rychlostí, takže z toho napříště už nikdo nic nevyčte... Ty mi ale vopravdu dneska přijdeš nějaký smutnej...“

„Ne ne, všechno je v pohodě, jen únava materiálu,“ vtipkuju, někdo otevře dveře a skulinou pronikne hlas výpravčího, který hlásí vlak na sever do Oranienburgu. Vlak hučí kolem a lidé se hrnou po schodech nahoru anebo dolů. Děje se toho tolik, že se neděje nic.

„Takovej mladej... Zkus meditoval, to pomáhá. Já začal před půl rokem a s mejma náladama to je po všech stránkách lepší. To si sednu k voknu a pomalu dýchám a nechám proudit představy. Před měsícem mi to poradil náš psycholog, že si člověk vyčistí myšlenky, že když medituješ poctivě, když se do sebe zanoříš jako ponorka do hlubokýho moře, tak můžeš znovu vylézt úplně nepopsanej jako list z novýho škol-ního sešitu, tabularáza říká náš psycholog... A já mu říkám, všechno jde, ale voni mi tam vstupují.“

Když medituju, ty přejetí mi lezou do hlavy a vyprávěj svý příběhy. Pořád dokola! Jako by si mě vybrali za zpovědníka. To je na celej román! Říkal jsem to jednou Sandře, teda paní Blumový, ať o tom napíše do tý svý kroniky, ale ona si myslí, že jsem blázen, ale já vím, že nejsem. Prej si to mám sepsat sám... Ale můžu já za to, že vidím to, co vidím? A že je taky skoro pořád cítím? I teď tady kolem nás?“

Určeno pro studijní účely

A já si vzpomněl na toho chlapíka v hnědém kabátě, kterému jsem hrál jednou ráno na Potsdamer Platzu a on přišel na premiérový koncert U-Bahnu v baru Zosch, stál úplně vzadu pod nápisy Východ a Záchod a oči mu svítily jako baterky nebo světla úbánu...

Občas mám pocit, že se mnou jede ve vagonu. Když jsme tuhle jeli újedničkou nad Kreuzbergem, měl jsem dojem, že se na mě dívá z konce vagonu. Nebyl to pocit, byl to opravdu on, ale pak přišel Kottbuser Tor, vlak se vysypal a na schodech mezi Turkama a pankáčema mi zmizel i on, zmizel někde dole, na nástupišti úosmičky... Katrin si myslí, že propadám psychedelii a podobám se její babičce.

„Na tu jejich energii musíš mít čuch. Sedni si někdy ve stanici na lavičku, zavři voči a poslouchej hlasy, předstírej, že spíš... A uslyšíš je, ty jejich bolestný duše vydávaj tichej skřípavej tón, jako když s mašínou jedeš krokem do depa a kola se třou ve voblouku o jazyky výhybek, přesně takovej tón – děsně tesklivej.“

KDO SE BOJÍ BOUŘKY

Běží tímhle městem jedna ulice, která se jmenuje Dänenstrasse, a na jejím začátku se klátí dům, který je úplně první, ale nese pořadové číslo dvě. Tím mate taxikáře, popeláře, bytaře i sektáře.

Jedničku vyrazila z dásně ulice středně těžká bomba v únoru 1945. Ni-kdo neví, jestli byla americká, britská nebo ruská, protože bomby ne-mají razítka jako poštovní dopisy. Ale mají přesné adresáty. Náhradní zub tady zatím nikdo nezasadil. Je tu parkoviště.

Druhý dům tak předběhl první, ale v závodě s časem stejně nevyhrál. Je starý a zpuchřelý. V posledních letech se vyliďňuje, jako by měl co nevidět spadnout. Tím nechci přivolávat zlé časy – ty nepřicházejí na zavolanou, jsou s námi pořád. Naopak: Chci říct, že dnes je nebe nad červenými střechami bezmračné, protože začíná jaro.

Je ráno, běžím nahoru do čtvrtého patra domu, který byl kdysi druhý, ale dnes je první. Bydlí tady Katrin a já stále častěji s ní. Otevírám dveře, házím na stůl noviny a prázdnou tašku do komory.

Katrin právě vstala. Čechrá si vlasy, kouká se z okna. Ráda špehuje sousedy. Říká, že každý byt ukrývá jeden příběh, a když se spojí, že vznikne něco jako dlouhý televizní seriál, že jednou by chtěla něco takového natočit. Na to neříkám nic, protože mám strach, že nikdy nic ne-natočí, když o tom tolik mluví.

Byla to Katrin, kdo si všiml, že paní Miu ze druhého patra protějšního baráku je sama. Její manžel si ji přivezl před deseti lety z Thaj-ska, kam jezdil na pláže a masáže, a vzal si ji za ženu. Před dvěma roky jel autem příliš rychle a od té doby je paní Miu sama, dívá se z okna, chodí na nákup, a když vaří, linou se z jejího okna libé neně-mecké vůně, když nevaří, potichu odtud hraje rádio. Paní Miu nemluví německy a čeká, co bude.

Nad ní bydlí dvě staré cikánské lesbičky. Jedna je v domácnosti, uklízí, vaří a zase uklízí, druhá pracuje na Ostbahnhofu coby hajzlzába. Domů se vrací ztahaná jako kuň.

Okno z kuchyně do dvora mají pořád otevřené, bez záclon, takže celý dvůr vidí dovnitř, kde je naklizeno jak na chirurgii, všechno se blýská, člověk by se té čistoty bál dotknout, aby to nepošpinil, a ven často lítají na dvůr náávky jako střely z kulometu.

Nádražkačka řve Kurva!, když jí nesedne den, řve Sračka!, když na stole nemá hrnek kafe a koláč, řve Do píči! a celý dvůr to slyší. Občas třískne o zem talířem. Občas se naštve tak, že na dva dny zmizí.

Katrin stojí u okna, ruce v bok, dlaně zaťaté v pěsti, jako vždycky, když se dívá z okna. Nebo běží. Nebo se miluje.

Určeno pro studijní účely

Říká, že obě dřív pracovaly u cirkusu jako krasojezdkyně, jmenovaly se Duo Usedom a na krásných kolech objely celý východní svět. Co s tím sekly, bydlí tady a okna mají na dvůr, na který se dívá Katrin od té doby, co sekla s pokojíčkem s výhledem na hřbitov ve Smetana-strasse, kde bydlí její rodiče v panelovém bytě, co se proměnil v muzeum úbanu.

Krasojezdkyně chovaly kočky, měly jich před čtvrt rokem ještě dvanáct. Pojmenovaly si je podle měsíců v roce, celé noci vrískaly na dvoře a v okně, byly krásné, opečovávané, vykrmené, radost pohladit, jak se jim leskly kožichy, ale najednou cikánky začaly chodit v černém a na krcích se jim rozsvítily zlaté křížky.

Všechny kočky zmizely. Jen tak, ze dne na den. Nikdo nevěděl, kam se poděly. Vytratily se až na jednu, tu nejtlustší a nejlínější, které říkaly Únor, přestože nebyla bílá jako pole posypané čerstvým sněhem, ale černá jak uhlí s pár rezavými fleky. Ta kočka vypadala jako obloha postříkaná jiskrami parní lokomotivy. Aspoň o takové mašině jsem v dětství snil.

Chtěl jsem se na to Katrin zeptat několikrát, ale vždycky tu otázku spláchla nějaká jiná a většinou její. Ale dneska se zeptám: „Katrin, proč se tvoje babička bojí bouřky?“

Katrin odložila noviny. Řekla, že každý musí v životě překonávat nějaké strachy. Že i ona se bojí bouřky. Že to postihlo celou její rodinu, jako jinou postihne dědičná cukrovka nebo talent prodávát po domech vysavače.

„Já se bojím bouřky. Vždycky si musím pustit naplno muziku. Zatáhnu závěsy a dělám, že se nic neděje. I táta se bojí bouřky, i když by ti to nikdy nepřiznal. I ségra se bojí, ale ze všech z nás nejmíň. Babiččina máma se bála bouřky, protože ji jako malou holku zastihla na louce a musela přečkat noc ve stohu. A babičce od malinka vnucovala, že bouřka je něco nebezpečného. Babička propadla panice.“

Katrin cumlá v puse řetízek a vypráví, že když ještě babička dělala, pokaždé, když se mraky zatáhly, vyhodila chlapy z kantýny, zamkla a utíkala domů, kde si vlezla pod peřinu a čekala, až se bouřka přezene. Potom se prý normálně vrátila do práce.

„Táta říká, že pro ni měli v podniku pochopení, a to že si dneska moc nedovede představit.“

Babička neměla v životě moc štěstí. Její muž, se kterým se potkali ve Městě železáren, zmizel ze světa za podivných okolností.

Katrin mi staví na kávu a říká, že se babička nejen bojí bouřky, ale že se bojí dívat i z okna, že okno v jejím obýváku je pořád zatemněné. Z toho okna je prý vidět kus borového lesa a mezi stromy že se leskne Odra. A že tohoto pohledu se babička bojí, že se chtěla mnohokrát přestěhovat, ale že to tenkrát nešlo a teď by to stálo moc peněz. A že o tom ani ona, ani táta nechťejí mluvit.

„Babiččin muž se jmenoval Hans-Peter, byli spolu sotva rok a táta ho vůbec neznal.“

Byl ocelář a to že prý nebyla žádná sranda ani tenkrát, ani teď, protože oceláři nejen taví ocel, ale taky musí hodně pít.

„Aby je to samotný neroztavilo,“ pokračovala Katrin a nevím, jestli to myslela vážně.

Katrin opakuje, co už mi jednou říkala: Babička je krásná baba, odbočuje, že i ty cikánky odnaproti byly určitě dřív krásné holky, ale tak že to přijde, že se z ženských stanou báby. Vykládá, že děda hodně pil, že se domů chodil jenom najíst a vyspat, občas jen každý druhý nebo třetí den. Jednou zmizel na týden. Našli ho pod mostem. Odra ho nafoukla, tělo leželo ve vodě a obličej měl zabořený do říčního bahna.

Nikdo nevěděl, jak se k řece z hospody dostal. Nikdo nevěděl, proč tam šel, když bydlel opačným směrem. Než přijeli havrani a folkspolicaj, tak ho rybáři prohledali, všechno bylo úplně suché, ale v náprsní tašce měl suchý lístky do jídelny, kde babička dělala.

„Chápeš? Úplně suchý lístky,“ opakuje Katrin a stiskne prsty, jako by ty lístky právě držela v ruce, ale nedrží v nich vůbec nic.

Určeno pro studijní účely

Sluší jí to v dlouhé pánské košili, kterou jí nechal její bývalý kluk, ten, který chtěl svět taky měřit filmovou kamerou, a místo toho nastoupil k bundesvéru a dělá kariéru poručíka. Pod košili se jí rýsují bračdavky.

„Jednou mi babička vyprávěla, že za ní občas děda ve snu chodí a ptá se po těch lístkách a co že babička vaří k obědu, šahá v kuchyni na plotnu, stěžuje si, že je furt studená a že lednička je prázdná. To jí vyčítal, už když se jako živej vracel z hospody. Babička mu odpovídá, že neví, k čemu mu pomůže vědět, co vaří, když s ní stejně nemůže jíst, protože se jí na konci snu vždycky rozplyne, a že neví ani, na co by lístky mohl potřebovat tam, co je teď.“

Babička jela za starou polskou kartářkou a ta ji poradila, aby lístky spálila, ten popel zalila jako kafe a hrnek vylila do Odry přesně na místě, kde dědu našli, že jen tak dojde klidu. Ale on prý za ní hned druhou noc přišel a křičel, co že to udělala s jeho kafem.“

Konvice píská a jančí na plotýnce. Katrin zalévá mou kávu a sobě heřmánkový čaj, prý je dobrý na trávení. Zapálí si a sedne si mi na klín.

„Obejmi mě,“ zašeptá. „Já jsem za babičku ráda stejně jako za celou famílii. Kdybych ji neměla, neměla bych sebe a asi bych nepotkala ani tebe. Rozumíš tomu?“

Taky mám své dětské strachy.

Říkám jí, že jsem se jako malý kluk bál v noci podívat pod postel, protože se tam množili mořští krokodýlové a stoleté želvy, že jsem jim na mističku kladl kolečka salámu na usmířenou, stejně jako svatý Václav posílal Němcům býky a stříbro, a kolem misky jsem rozestavěl východoněmecké umělohmotné indiány, které jsem si přivezl ze Stralsundu, aby ta nebezpečná zvířata drželi v šachu. Ten salám ráno vždycky zmizel a indiáni byli popadaní, protože je shodila naše kočka Viktorka. Než jsem na to přišel, strachy se nechtěly rozplynout.

Katrin se směje, objímá mě a líbá. Ptá se, co strachy, který přerostly z dětství do dospělosti.

Říkám, že nic takového nepociťuju, že jen dneska jsem na Alexu zdrhal před revizorem, ale Katrin mi nevěří, a já to vím.

To, co musím překonávat, to, co mě strachuje, co se mi vrací jako špatně strávené jídlo, to nejde probrat u stolu. U jejího stolu. To všechno leží v Praze. Jo, občas se mi po tom zasteskne. Po našem pražském bytě s patrovou postelí. Občas mě napadne, co dělá Žeňa a co dělá její syn, který se jí narodil. Teda nám.

Dokonce jsem se přistihl, že se mi stýská i po škole, po smradu krmení pro rybičky ve sborovně, po umělohmotných tácech v jídelně, po tupém hluku zvonku.

Občas se ptám, proč jsem tady, když bych měl být tam. Ale já nevím, kde mám být. Možná bych měl být někde jinde. Co když ale tady?

Jo, na přemýšlení mám čas. Co jsem tady, čas teče pomalu, skoro stojí a pomalu zahrňuje jako Spréva u Muzeuminsel. Dny neubývají, neutíkají zběsile kupředu, nemíchají se, jen jsou.

Možná jsem klidný já, možná je klidné celé tohle město, které už bylo a teď jen čeká, co se stane, stejně jako čeká paní Miu, co její manžel jel příliš rychle. Vypadá to, že se nestane vůbec nic, že z nových domů a nových fasád budou staré domy a staré fasády.

A když si tohle všechno uvědomím, jsem si jistý, že to, co mě nejvíce strachuje, jsem já sám. Co jiného je špatné svědomí než člověk obrácený naruby? A tak utíkám dál a dál.

Zkoušel jsem volat domů. Když to Žeňa vzala, zbaběle jsem zavěsil.

Katrin jako by vycítila, v jaké části zeměkoule se nacházím – proč jí prý nikdy nevyprávím o sobě, že jsem jí nikdy neřikal o holkách, se kterými jsem chodil.

Tvrdím, že moc zajímavý život za sebou nemám, ať už vztahově nebo sexuálně. A myslím, že to je vážně pravda.

Konvice zase píská, Katrin si zalévá další čaj, tentokrát má dobrý vliv na klid břicha a duše. Zvuky konvic jsou stejné po celé střední a východní Evropě a možná i jinde, ale já jinde zatím nebyl.

Určeno pro studijní účely

Vybavuju si, jak bylo září 1989, a na našem pražském sporáku podobně pískala jiná konvice. Máma zvonila lžičkou o kraje zelených duřitek, do kterých sázela lžičky kafe, a berlínský strýc Michael řekl otci, že dnes odpoledne s rodinou přelezou zeď západoněmeckého velvyslanectví. Pak se otočil k matce a poprosil ji raději o slabší kávu, a já si vzpomněl, jak jednou strýci vadilo, že táta pil turecké kafe, protože on pil překapávané, kterému ale táta říkal průjmič, a jak strýci vadilo, že táta srkal kafe se lžičkou v hrnku, to by prý žádný Němec neudělal...

Katrin cucá mátový čaj, a já jí vyprávím, jak táta pil kafe s lžičkou uvnitř, musel si dávat pozor, aby se mu nezapíchla do oka, a zeptal se, proč chce strejda zdrhnout, a strejda olíznul lžičku, položil ji způsobně vedle duritky, jak to dělal pokaždé, napil se a řekl, že tohle je šance, že má všeho plný zuby, že tomu nikdy moc nevěřil, že do strany vstoupil jen kvůli bytu a práci, že o tom už uvažovali dlouho a pečlivě všechno rozmýšleli, že doma nemají budoucnost a že chtějí, aby jejich děti – mí bratránci – měli budoucnost a dobrou školu, a že nakonec dneska ve dvě ráno sedli do auta, přešli hranice a probudili nás v devět, i když normálně v sobotu vstáváme v deset.

Otec zapnul digestoř, aby sousedka nic neslyšela, a zeptal se, co pro něj může udělat, strejda vyzvídá, zda neví, jak je ta zeď vysoká, že si vzali provaz a z drátu v dílně udělal kotvu, že se jim to podařilo provést přes hranice, a vytáhnul lano z velké kožené brašny, co v ní te-nisté nosí rakety.

Otec řekl, že neví přesně, jak je ta zeď vysoká, že to ví jen ungefēr, přibližně, že u ambasády byl jen jednou, že na Malou Stranu ho nic ne-táhne, protože z Černého Mostu to tam trvá celou věčnost, ale že ta zeď je vysoká jako každá normální zeď.

Strýc se zeptal, jak je tedy vysoká, otec řekl, že asi jako ta, co mu ukazoval v Berlíně ve Friedrichshainu, akorát že se u ní nestřílí, i když teď tam prý je chaos, samí kružítká a esenbáci, kteří nevědí, co s tím.

Máma zaslechla slovo nestřilejí a zeptala se, co se děje, proč se u velvyslanectví střílí, a položila na stůl nakrájené lomnické tatranky a pár obložených chlebičků s turistickým salámem a sardelovou pastou a nám s bráchou řekla, že to je pro návštěvu, my at' si namažeme chleba džemem nebo dojdeme na nákup, a vůbec at' radši mažeme s bra-tránkama do pokojíčku, at' si pustíme bednu, že tady se řeší do-spě-lé věci.

A já si představil, jak se asi bude malá kulatá teta Urschula hrabat přes zeď, která je určitě třikrát větší než ona, a jak se přes tu samou zeď asi převalí mí dva bratránci, kteří byli břichem po ní, po tetě, která nemluví, jen pije kafe, protože se asi bojí.

Bratránci jsou dvojčata, pořád mlčí, nekouří, nepijí, světlé vlasy ulízlé na stranu jako emanci-enderáci, v uších zlaté náušnice. Bylo jim tenkrát patnáct, poslouchali Depeche Mode a chodili v černém, zatímco my s bráchou sjížděli Pistole a Hrdiny nový fronty a z Depeche Mode se nám zvedal kufr, protože to v našich očích byli buzny, dobrý tak akorát místo terčů na střelnici na Matějský.

Koukali jsme na bednu. Pan Tau chodil po křídle letadla, bratránci ne-uměli ani slovo česky, tak jsme mluvili německy, ale Panu Tau rozumí každý, i tihle černí tlustí pitomci. Ale mě stejně trochu jímala hrůza, že to nakonec dokážou, že se přehoupnou přes vysokou zeď a spadnou do zahrady, kde prý rozdávají coca-colu, levisky a možná nejen trička Depeche Mode, ze kterých mi bylo špatně, ale taky trička Sex Pistols a Dead Kennedys, ze kterých mi bylo krásně.

Říkal jsem si, že je docela možné, že celé velvyslanectví chodí v trič-kách Dead Kennedys, protože taková trička na západě nic nestojí a jednomu klukovi od nás podobné tričko sehnala od jednoho černocha teta, co myje schody na americké ambasádě.

Začal jsem tlust'ochům, co se smáli jako haranti největším kravinám, závidět, že to možná dokážou, a šel si do kuchyně pro limonádu.

Určeno pro studijní účely

Digestoř pořád rachotila a já viděl, jak strýc, který nebyl opravdovým strýcem, ale spíš vzdáleným příbuzným otce přes tři sudetské vesnice u Krnova a pár kolen naší babičky, jak tenhle vysoký a svalnatý strýc s knírkem a zlatým řetízkem kolem krku položil na stůl klíčky od bílého trabanta.

I když trabant není opravdový auto, ten jejich měl otáčkoměr, mlhovky a dokonce i autorádio. Naše škodovka hundrt mi připadala vedle toho nablýskaného trabíku jako méněcenný příbuzný, přestože byla ze železa a ne z umělé hmoty na odpadkové koše.

Obě auta měla podobnou minulost, obě pocházela z jedné a – jak náš zeměpisář mlel furt dokola lepší části světa. Zeměpisář asi necítil, že naše lepší polovina hnije, že se jí rozvírají vlastní půlky a lidský průjem se valí přes proražené maďarské hranice do Rakouska – mluvili o tom dokonce v našem rádiu. Táta nám u digestoře řekl, že tohle už nikdo nezadrží, ale ať o tom nikde ani nekvákneme, což říkal vždycky, když nám povídal něco důležitého.

Nikdo ten průjem nezastaví. Teď nám Němci lezou přes zeď na Malé Straně. I tihle Němci, co jsou naši příbuzní.

Skříplo to, když se strýcovy klíče dotkly stolu a mně po ruce přeběhla husí kůže jako vždy, když se kov dotkne skla. Skříplo to, mamka se otočila po zvuku od kuchyňské linky. Vzápětí ponořila ruce do dřezu a řekla, ať vezmu limonádu taky bratránkům.

Říkám Katrin, že naše máma pořád myje nádoby. Situace nesituace. Nebo vaří. Nebo smejí. To jsou zóny, do kterých nás nikdy nepustila, protože nám nevěřila, protože si myslela, že bacily a viry podceňujeme. I po letech, když se u našich sejdem na oběd, nesedí s námi u stolu, ale myje nádoby a je šťastná.

„Moje máma taky pořád uklízí. Je to taková nemoc z povolání. My jsme taky měli trabanta,“ říká Katrin. „A když mi bylo pět, tak mě táta zapsal do pořádníku, abych ho v pětadvaceti měla taky. Vidíš, to už bych ho vlastně teď měla. Co se asi s tím mým trabantem stalo? A co s tím trábošem nakonec strejda udělal?“

Bylo jasné, že si trabanta přes zeď ambasády vzít nemůžou. Strýc poprosil fotra, jestli by na auto nedohlídl, že ho nechá stát u nás před panelákem a že se pro něj vrátí, až se situace uklidní. Otec řekl, že jasně.

Vzal jsem limonádu a skleničky a šel k nám do pokoje. Pan Tau už nechodil po křídle, ale čaroval v letištní hale. Brácha česky poznamenal, že doufá, že si bratránci při přelejzání plotu aspoň natrhnou prdel, a začal se chechtat a bratránci se taky začali chechtat, protože Pan Tau se schoval za velkým kaktusem a nikdo ho neviděl. Jsem říkal: jako malí haranti.

Máma otevřela dveře a řekla, že je ráda, že je nám společně do smíchu, že příbuzní musí držet pohromadě, a poslala bráchu do sklepa pro konzervu lančmítu a sklenici znojenských okurek, že bratránkům na cestu namaže chleby, protože na výlet se bez svačiny nechodí. Měl jsem pocit, že si myslí, že polezou na Okoř nebo na Kost a ne tam, kam nikdo nesmí.

Pan Tau utíkal po startovací dráze. Její konec byl v nedohlednu.

Táta slíbil, že bude trabanta hlídat, ale nehlídal ho dost dobře.

Už za tři dny z něj zmizela zrcátka, třetí den přední dveře, pátý den seřadky a za čtrnáct dní stálo vybrakované trabantí torzo na špalcích bez gum. Na ledničce ležely dva klíče v koženkovém pouzdře. Otec s matkou se báli, co řeknou, až strejda zavolá, a chvíli si možná přáli, aby už nikdy nezavolal, možná doufali, že ho zabásli, že bude mít teď jiné starosti než myslet na auťák.

Zavolal za týden. Zeď přelezli a z Prahy se dostali vlakem. Cesta proběhla v pořádku, jen v jejich kupé se rozbilo topení, které fučelo naplno, takže když vystoupili v Hofu na nádraží, byli zpocení jak myši. Matka mu řekla, že jsou chudáci, ale strýc řekl, že nejsou, že se jim daří dobře a že víc napíše v dopise.

„Jo. A ten už nikdy nepřišel, protože se strejce ze Západu zbláznil, že jo?“ Katrin se zasmála.

Určeno pro studijní účely

Říkám, že se zbláznil, ale až později, v dopise stálo, ať si trabanta ne-cháme jako dárek za pomoc v nouzi, že se nám bude druhé auto hodit, jen ať táta hlídá spotřebu oleje a brzy vymění brzdové destičky. Ří-kám, že od té doby u nás strýc nebyl a my za ním v Bavorsku jen jed-nou, hned po revoluci, že nás vzal na oběd do mekáče a že vypadal šťastně, protože vstoupil do katolické církve, koupil si červeného folksvágna a plánoval dovolenou v Itálii. Vypadal šťastně jako moje máma, když myje nádobí, nebo máma Katrin, když se dívá na nástěnku.

Katrin cuká koutky jako vždycky, když se směje. Vstává od stolu a tiší rádio. Postaví se znova k oknu. Dívá se do dvora. Jeden soused, který pracuje jako tramvaják, celé včerejší dopoledne seděl v okně, na nose černé brýle, i když nesvítilo slunce a byla docela zima, a četl si v te-lefonním seznamu, cvičil s činkou, pil pivo a chroupal čipsy. A najednou zmizel a u Katrin zazvonil telefon. Ptal se jí, jestli ví, kdo volá, a jestli by s ním nešla na pizzu. Řekla, že ví a že nešla. A on, že je to škoda, a popřál jí hezký den, že to zkusí jindy.

„Hele, tys nevzal žádný rajčata ani papriky? Tys ráno nebyl u Vietnamců?“ schová Katrin hlavu do ledničky.

Říkám, že jsem u nich byl, ale nic jsem nepřinesl. Říkám, že jsem si o dveře málem rozbil hlavu, protože byly zamčené.

Napadlo mě, že to není možné, mají přece otevřeno každý den od de-síti do desíti. Ráno se chodí pro zeleninu, večer pro plechovky piva. V sobotu i v neděli.

Vzal jsem za kliku podruhé.

Až pak jsem si všiml malé, kostrbatě načmárané cedulky:

Ovoce a zelenina na dovolený.

Katrin se směje a že to neva a že od pěti jde v kině Babylon Zimnice od Fridrikssona, toho Island'ana, který se chystá do Berlína. Ka-trin Is-land přitahuje. Už tam byla a chce tam zas. Možná dostane stýpko do Reykjavíku. Říká, že bychom se předtím mohli stavít v Café Cine-ma, hledají servírku.

Odcházíme z domu, který byl kdysi druhý, ale dnes je první. Katrin přede mnou a já za ní.

SASKÉ ŠVÝCARSKO

Do bufetu na stanici Friedrichstrasse se přizene Pancho Dirk. Nese nějaké prachy za minulé stěhování. Hned za ním se připotácí chlapík v dlouhém černém koženém plášti a s pomačkaným kloboukem. Je vou-satý, shrbený a nemytý, může mu být kolem padesátky, ale taky o de-set víc nebo míň, u těchto lidí se to těžko pozná. Rozhlédne se, po-sbírá pár pohledů, ukloní se a spustí:

„Servus, hoši... Byl jsem Hamlet. Stál jsem na pobřeží a mluvil s pří-bojem BLABLA, v zádech ruiny Evropy. A teď mi dejte, slečno, režnou, pivo a obloženou housku. A co říkáte, položil jsem se do toho dostatečně hluboce?“

Slečna neřekne ani ň. Pár chlápků, většinou od úbanu a esbánu, přikývne.

Chlapík se rozchechtá, opře se o pult, přepočítá drobné a vysází je po-malu na tácek jeden vedle druhého. Cvak-cvak-cvak-cvak-cvak. Sehne se, přilepí obličej na rozsvícenou skleněnou vitrínu chladicího boxu a vybírá si housku.

„Ne, tu se salámem ne, tu se sýrem, protože ten salám je určitě z vep-řových kůží. Slečno, kdo ví, co do toho salámu melete. A vůbec – mletý maso je hnusný už samo o sobě.“

„Milej pane! Vidíte tady snad někde nějaké mlejn?“

„Nevidím.“

„No tak! Nic tady nemelem. Jak nám to přivezou, tak to řežu a prodávám,“ odsekne prodavačka.

Určeno pro studijní účely

Günter ho pozdraví, na dálku si připijí pivem, chlap odchází, stoupne si na nástupiště metr od nás, dělí nás jen sklo. Kouká na vlaky a na oranžové obložení bufetu a šedivé dlaždice, co běží po stěnách stanice na všechny strany, kolik jich jen má. Na koncích peronu dlaždičky splývají s tmou.

Günter se nás ptá, jestli jsme ho poznali. Kroutíme hlavou.

Je to Felix Reiner.

„Počkejte, ten, jak hrál s Deanem Reedem kovboje v těch defáckejch indiánkách, co se točily v Jugošce? Dean bejval ranař, ale klaďas, tenhle bejval taky ranař, ale vždycky sviňák. Já bych ho nepoznal, je celej vopuchlej,“ říká Pancho Dirk.

„Jo, ale je to fantastickej herec. Má jen trochu stíny na mozku. Byl úspěšněj na divadle... ale pak ho potkala ta událost, jak se vracel připitej autem večer z představení, srazil docela malou holku na kole, přejel ji, zpanikařil a ujel pryč... Ale někdo si napsal jeho číslo, a tak byl soud... Dostal rok a půl natvrdo, slavněj neslavnej, a z toho dostal za temnění mysli. Co se vrátil z lapáku, chodí po nádražích a hospodách a piluje tu poslední hru, ve který měl hrát, jmenuje se to Hamlet-mašina...“

„To je od Heinera Müllera. Vo něm se dneska učí ve škole. To je strašná schíza. A koho měl hrát?“ ptá se Pancho Dirk.

„Já do divadla moc nepřijdu, nevím pořádně, jestli to za něco stojí, ale měl prý hrát hlavní roli, samotnýho Hamleta, který chce být strojem. To on se vždycky U Ježka ve Friedrichshainu schová dozadu na záchod, někdo řekne Už! a on vyběhne, odhodí klobouk a ten koženej kabát, svlíkne tričko a polonahej zakřičí na celej sál: Mateřský klín není žádná jednosměrka... Heil Coca-Cola! Království pro vraha... a žen-ský i chlapi tleskaj, protože hraje přesvědčivě a lidsky... On se ukloní a zanotuje svoje parádní číslo: Mé myšlenky jsou rány v mém mozku. Můj mozek je jizva. Chci se stát strojem. Ruce k chytání, nohy k chození, žádná bolest, žádná myšlenka... A už si ženský utíraj slzy a chlapi objednávají panáky a pijou s mistrem na hereckej žal.“

„A že se nevrátí k divadlu?“ ptám se.

„Nechce, prý chce nejdřív projít psychickou očistou, divadlo poslal k čertu stejně jako vlastní rodinu. Přespává po nádražích a po známejch. Žena za ním občas přijde do hospody, přinese mu čistý prádlo, ovoce a prosí ho, aby se vrátil domů, že dcera bude maturovat, ale on, že ještě nenastal čas, že ještě neprošel očistou... tak za ním přijde po-druhý, že by se měl zastavit doma, že se dcera rozhoduje o vysoký škole... a on řekne, že nejdůležitější školou je život a že o takových věcech nemá čas ani chuť přemýšlet, ať se rozhodne sama, a ona za ním přijde potřetí, že se dcera bude vdávat, že snoubenec přijde na oběd i s rodiči... a on, když jim požehná Bůh, tak tam být nemusí a dál piluje svou roli Hamleta, co chce být strojem, a pěstuje vegetariánství, protože maso prý zatěžuje játra a játra jsou zrcadlem mysli. A takhle to jde už čtvrtým rokem.“

Felix Reiner stojí za oknem, hlavu má trochu zakloněnou, jako by se měl za chvíli zřítit do peřin, v ruce mačká plechovku piva a v druhé drží další housku, do které se zakusuje, a drobky mu padají od úst a řítí se k podlaze jako kousky skal. Trvá to vteřinu nebo dvě a houska zmizí.

Günter otevře nové pivo a povídá: „Úbán vůbec přitahuje velký umělce. Ono to může dost dobře být energetickějma proudama, který na povrchu necítíš a tady dole jsou přítomný. Jsem čet, jak dokážou ovlivnit lidskou mysl.“

Říkám mu, že s těmi proudy mi to přijde trochu přitažený za vlasy, trochu moc psycho, Pancho Dirk otevírá pusku jako vždycky, když přikyvuje na souhlas, ale Günter kroutí nechápavě hlavou, otírá si zpoceně čelo, je tu vedro k zalknutí, a povídá, že ty proudy jsou a ne že ne, že takovej proud člověka umí nakrmit dobrou náladou, ale taky ho zahnat do úzkých, ani neví jak.

Určeno pro studijní účely

„Slyšel jsem o teorii, že firer od té doby, co trávil ke konci války většinu času v bunkru, začal psychicky chřadnout, i když svůj sekretářce do poslední chvíle tvrdil, že má všechno ve svých rukách, jen že mu lidé musí věřit. Jeden přírodní léčitel tvrdí, že nespáchal sebevraždu, ale že ho nakonec zabil nějaký podzemní energetický proud. Takovým proudům člověk neuteče, stejně jako Eichmann neutek Mossadu.“

Günter si otře rty od pěny a pokračuje: „Některý lidé ty proudy klidně můžou plnit nápadama. Na Stadtmitte občas sedí jeden Američan, nějaký Adam Schmidt. Říká vo sobě, že je akční umělec nebo taky umělec vokamžiku. A dobře se těmi vokamžiky živí.“

Ptám se, v čem že tvoří, a zní to jako úplná ptákovina: „Tehle Schmidt vždycky vybere z koše noviny, vytrhá z nich stránky s reklamou a z těch pak složí někdy deset, někdy dvacet barevných lodí, rozestaví je různě kolem sebe, jako by na nich chtěl odplout domů, chvíli na to kouká, a když je flotila hotová, nafotí loď z různých stran malým automatem, a pak chytne takovýho vzteka, že je všechny roztrhá a narve zpátky do koše, který zapálí, a počká až přijedou hasiči a seberou ho policajti, nakonec se ještě rozbrečí jako harant, co se v úbánu ztratil. Ty fotky prý potom náramně dobře prodává, že o něj mají zájem samý slavný galerie.“

Lidi říkají, že tehle Schmidt má obchod v krvi, protože je synem jednoho velkého amerického rejdaře, kterému v Brémách každé den kotví pět velkých lodí s banánama a druhé den zase pět, ale úplně jiné, ale taky s banánama ze Střední Ameriky, kterými zásobuje německý domácnosti vod Brém až po Žitavu.“

Pancho Dirk se loučí. Má v kavárně na Ku'Dammu schůzku s jednou slečnou, co prodává v KaDeWe v oddělení luxusního dámského prádla a punčochového zboží. Pochlubil se, že ji klofnul přes Zitty na inzerát:

Východoberlíňan hledá západoberlíňanku k překonávání
předsudků a ke společnému čekání na jaro.

Hledám otevřenou ženu.

Prý mu slíbila u ní doma ukázat pár modelů pro letošní sezonu, které si z prodejny dneska tajně odnese, aby je tam zase zítra ráno vrátila do regálů a nabízela paničkám a slečinkám, co se chtějí líbit, i když se v ložnici zhasne světlo.

„Pánové, cítím blízkost žilnatý inspirace. Má krásnej velkej zadek a nosí podvazky. To bude montýrunk,“ chvástá se Pancho Dirk na rozloučenou.

Günter se směje a ptá se mě, jestli toho ten Pancho někdy trochu moc nenažvaní, a jde si odplivnout mezi koleje.

„My tady máme taky jednoho malíře, Rudi Drescher se jmenuje.“

„Kde? V úbánu?“

„Jo. To on si vždycky na nástupišti rozloží stojan, namíchá barvy, nahrbí se a pak vymaluje Saské Švýcarsko. Lidé se u něj zastavují a ptají se, kde bere ty krásný přírodní motivy. A on jim řekne, že si je všechny nafotil do hlavy při poslední návštěvě Saska před deseti lety a maluje po paměti. Von to nosí celý roky v hlavě jako v seifu. Jen barvy, ty si musí připomínat, ty mu prý z hlavy mizej jako bublinky ze si-fonu. A tak vždycky, když se ho lidé ptají, kde bere ty krásný plný barvy, on se rozhlídne po nástupišti a řekne: No kde! Tady přece. A máchá štětcem po stěnách stanice. Krása, jak to tady všechno kvete.“

Günter vytáhne modrý kapesník, vysmrká se a zase ho složí zpátky do kapsy.

„Pro zelenou si třeba jezdí na Unter den Linden, protože ta stanice prý vypadá jako akvárium zarostlý řasama, pro světle modrou jezdí na Senefelder Platz, to když si není jistej, jakou barvu mívalo Labe pod kopcem Loschwitz u Drážďan, co tam je ta nejstarší vosobní lanovka na světě. Von tvrdí, že do té doby, co v Čechách jel chemický průmysl naplno, že Labe mělo krásnou přírodní čistou modrou, ale jak se ty fabriky vodpojily, tak je to teď samý bláto a listí a hnus... A třeba pro zářivě žlutou si jezdí na Rosa-Luxemburg Platz, jak nevědí, jestli tam mají zas postavit její sochu nebo ne. Pořád vo tom pochybují a von tam jede vždycky, když

Určeno pro studijní účely

pochybuje nad vodstínem, jakým správně zachytit slunce v plném letu nad borovicema a pískovcovejma jeh-lama za Bad Schandau. Tuhle scenerii si prý pochvaloval už Goethe, když tamtudy šel do Teplic...“

Ptám se, jestli ho neruší lidi a vlaky, když vytvářejí hluk a šum, protože si nedovedu představit, jak se při tom randálu někdo může soustředit. Drescher prý tvrdí, že příroda je zrozená z věčného rámusu a že hluk a rychlost ho inspirují k lyrickému rozjímání, že půl dne rozjí-má nad plátnem, pak čumí do špinavé zdi naproti a večer se těší z po-hledu na údolí Labe z hradu Königstein v předjaří.

„A lidi se zastavují, těší se s ním a von je rád, protože se cejtí mezi lidma dobře, a ještě jim prodá pár čísel bezdomoveckýho časopisu, kterým si přilepšuje k živobytí, rozdá vizitky s upozorněním, že teď ne-bude mít půl roku na soukromý vobrázky čas, protože maluje jednu nóbl italskou restauraci v Schönebergu, kde si od něj objednali Romula a Rema svačící mlíko z prsů vlčice.

Italové budou moc spokojení. On Rudi umí svý obrázky vypílat do detailu: Na lodičce, co pluje v údolí Labe, rozeznáš, jestli má německou nebo českou vlajku, kolik členů má posádka a jestli veze černý uhlí nebo koks. On je malíř starý realistický školy.“

Günter si něžně říhne do dlaně: „Já mám jen strach, jak dlouho bude ještě tady dole šťastnej, protože se proslychá, že všem nádražím chtěj dát jednotnou barevnou fazonu, nejspíš žlutou, protože to je pozitivní barva, prý odrazuje lidi od negativních myšlenek. Ale to by Rudi mohl ma-lovat jenom slunce, slunečnice nebo horký přesýpací písky v Egyptě...“

Günter se podívá na hodinky a řekne, že už bude muset jít, večer jdou za tchyní, slaví osmdesátku. Bydlí až v Charlottenburgu, kam se na stáří stěhují všechny staré berlínské vdovy, protože tam mají klid, blízko na Ku'Damm do nóbl kaváren s poklonkující obsluhou a sachrdor-ty, kam chodí jenom vdovy, japonští turisté, seschlé filmové hvězdy a Pancho Dirk, když chce někoho přefíknout.

Bába si prý pochvaluje, že doma u laviček jim stojí vzrostlé kaštany, a na zem jim malují dostatečný stín, takže si můžou celou neděli po-vídat o tom, do jaké kavárny půjdou v pondělí a do jaké v úterý, a jestli do Café Kranzler nebo raději někam ven.

Povídám Güntrovi, že takový život bych si taky nechal líbit. Lžu, nemám rád sachrdorty ani seschlé filmové hvězdy a zdá se mi, že to Günter poznal.

„Každýmu podle zásluh... Tchyně je děsně akurátní. Jednou jsme k ní přišli o pět minut pozdě a už nám neotevřela. Stojíme s kytkou a lahví na chodbě, zvoníme – a nic, bušíme na dveře – a nic, celej den jsme nic nejedli, jak jsme se těšili na tu večeři, byly ohlášený srnčí me-dailonky na víně, tchyně je mistr přes zvěřinu a mně už bylo celkově slabo,“ típne Günter cigaretu o hranu popelníku.

„Děláme si starosti, jestli už to na ni nepřišlo, má přeci jen léta. Tlučeme a zvoníme, až vyšla sousedka odnaproti, že paní musí být doma, a nakonec zavolala policajty, ale bába ani nevotevřela, takže mu-seli vylomit zámek.“

„Byla v pořádku?“

„Jo! Seděla v obýváku u svátečně prostřenýho stolu, čadila, pila kafe se šlehačkou a dělala, že celou dobu nic neslyšela, ale já vím, trucovala, protože je akurátní, že jí vadila naše nepřesnost, že si jí nevážíme. Jednou řekla ženě, že nepřesnosti a lajdáctví nás naučili až Ulbricht s Honeckerem, že dřív to nebylo. Vona pochází ze statku z již-ního Bavorska, dědek byl ajznboňák a přivedl ji sem proti její vůli. Bába si ale zvykla a moc se těší, že teď budou Němci přesný zase jako dřív. Přesný, pořádný a čistotný! Tak proto letím, aby medailonky zase neskončily v hajzlu, protože ona je skutečně královská kuchařka. A že po-zdravuju Katrin!“

U nástupiště brzdí vlak, který vypadá stejně jako všechny vlaky, které tady zastavily před dvaceti minutami, hodinou, týdnem, měsícem. Je to esjednička. Jede do Wannsee. Přes

Určeno pro studijní účely

Potsdamer Platz, Anhalter Bahnhof, a Zehlendorf. Ve Wannsee lze přestoupit na sedmičku do Postupimi. Nebo to vzít druhým vlakem zpátky do města.

BERTRÁMŮV PŘÍBĚH

Jmenuji se Bertrám. I dřív jsem se jmenoval Bertrám. Něco se změní, ale nikdy se nezmění všechno. Možná se nezmění vůbec nic.

Trvalo to možná jen vteřinu, ale mohla to být hodina nebo dvě. Mohl to být i celý den. Nevím, jak dlouho jsem na té lavičce seděl. Vím, že jsem se koukal na vlaky, pil pivo, občas sáhl do koše po novinách, které někdo odhodil, a čekal, co to všechno se mnou udělá. Vlaky hučely a mně hučelo v hlavě.

Ne teď.

Před časem.

Hlava se stala tunelem a já chtěl, aby jím projel vlak.

Ani jsem neměl pocit, že by někdo vykřikl, když jsem vstal, protáhnul se, hodil plechovku do koše, udělal tři kroky ke straně, přehoupnul se přes bílou čáru a zavřel oči, ty se samy od sebe otevřely a dívaly do očí strojvůdce, který se snažil vmáčknout do křesla a rval za brzdu. Za-troubil jednou dlouze a hned dvakrát krátce a mně se zdálo, že ten zvuk znám, a taky že jo, nebylo těžké to rozlousknout, právě takhle zněly všechny trumpety, co se sešly při nahrávání Seržanta Pepře.

Je zvláštní dívat se na vlastní tělo, rozpůlené, krvácející, bez hlavy, bez jedné ruky a bez života. Bez života? Nevím, jak to s tím životem je. Tělo není. Každopádně já pořád jsem.

„Toho už nikdo nedá dohromady,“ prohlásil můj strojvedoucí.

Zvláštní. Já vstal, postavil se na okraj nástupiště, pouze kabát byl trochu uválený a umazaný od oleje. Na loktu jsem měl přilepenou žvýkačku. Dokonce ještě chutnala sladce.

Díval jsem se, jak rozpojují vlak a roztahují soupravu, aby dolů mohl doktor a policajtovi potvrdil to, co si myslel strojvedoucí. Strojvedoucí zkolaboval, to jsem nechtěl, bylo mi ho líto.

Doktor mu vrazil do předpaží injekci a řekl, ať si rozepne uniformu a povolí košili a zhluboka dýchá, ale on už beztak dýchal zhluboka, jako by výdechy a nádechy chtěl rozpumpovat čas do protisměru. Říkal doktorovi, že jezdí deset let, a pořád si myslel, že se mu to vyhne, že si v hospodě furt dělal legraci z jednoho kolegy, který jich trefil pět, a tak to vybral i za něj.

Zeptal se, jestli doktor nemá cigaretu, že svoje nechal v kabině.

Doktor řekl, že nekouří, a podal mu žvýkačku.

Policajt vytáhl krabičku a nabídl mu: „Má to někdo pech. Já už jsem letos u druhého skokana,“ kroutil hlavou.

„To sem zvědavej, jak to dneska bude dlouho trvat. Minule se to táhlo přes hodinu... Jeden od nás mi říkal, že se jednou zasek na půl dne, protože ten člověk jako by s tou mašinou srost. Už ho odsoudili k smrti, ale když ho vytáhli, on otevřel oči a všem popřál pěkný den a ze-ptal se, kde je, jestli už nahoře, a doktor, že tohle snad není možný, že toho člověka vloni na poslední chvíli odřezával v jednom parku od větve... a ten přejetej byl z toho setkání úplně smutnej... Ale tohle vypadá na čistý řezy. Zatracená práce...“

Strojvedoucí sedí na stejné lavičce, ze které jsem vstal. Kouří, hlavu schovává do dlaní.

Sedím vedle něj. Poslouchám. Dívám se.

Z druhé strany si vedle něj sedá člověk, představuje se jako psycholog. Ptá se, jak se jmenuje. Říká mu, že teď už je po všem, že mně nikdo nepomůže a že to jeho chyba nebyla, že za mě nemá odpovědnost, ať si teď vezme pár dní volno a jede někam za město nebo třeba k moři nahoru na Rujanu.

Strojvedoucí chce zavolat domů.

Určeno pro studijní účely

Lidi vřeštěli.

Jiný mlčeli a pospíchali k východu.

Někdo volal: „Co to bylo za idiota. To je hrůza.“

Někdo další řval: „V půl jsem měl být u právníka! A teď tohle! Z toho by jeden blbl.“

Někdo uklidňoval manželku.

Někdo zakrýval dětem oči. Chtěly se podívat, co to leží na šterku. Ptaly se, jestli ten flek na zdi je krev. Moje krev.

Policajt měl pravdu. Byla to čistá práce. Moje tělo už leží v pytli, v dlouhém černém pytli. Na nosítkách ho nesou k východu. Odněkud stříká voda. Myjí nástupiště, vlak i stěny. Voda je jako led. Naskakuje mi husí kůže.

Trvalo to něco přes hodinu.

Bylo to před rokem. Ale mohlo by to být i před pěti.

Jsem spokojený, cítím se dobře, vyrovnaně. To říkám, protože se možná ptáte.

Teď je noc.

Hubený prst televěže podpírá těžké nebe, aby nezavalilo město. Ale nemůže zabránit tomu, aby město nezavalila tma. Visí ve všech koutech ulice, jen na chvíli ji propíchne neon baru, rozsvícená jáma metra nebo ostré bodce světlometů osobních aut. Pak je tma a tma je noc.

„Chci ženskouuu!“ zařve někdo opile veselý z pootevřeného okénka na šlapku, podupávající u chodníku v Oranienburger Strasse. Z dálky ta holka vypadá jako reklama na bubnujícího žlutého zajíce s nekonečnou baterií, co visí na nástupišti Kochstrasse a kdosi mu sprejem přikreslil metr dlouhý fialový penis.

Holka přešlapuje na místě v naprosto přesném rytmu, občas si přiloží otevřenou dlaň ke rtům a zabalí do ní malé políbení, které pošle neviditelným řidičům, co korzují okolo. Ti ho neumějí chytit.

Já ano. Ale nic z toho nemám.

Řidič prudce přidá plyn. Sotva uskočím na stranu. Starý reflex. Kdyby mě přejel, co by se stalo? Jednou přejetého už nic nepřejede. Nehty a vlasy rostou po smrti tři týdny, ale reflexy se smrtí nemizí. U nás se říká: Co se v životě naučíš, po smrti jako když najdeš.

Auto proletí křižovatkou na červenou, zahne prudce doleva, objedne blok a zastaví u stejné holky. Kluk s knírkem a v šustivé sportovní soupravě stáhne okénko a vyštěkne:

„Tak teda za kolik?!“

Vyčesanou peroxidovou hlavu spolkne okno. Ven trčí velký lesklý latexový zadek pohupující se na vysokých jehlách. Čichám k němu, nic necítím. Všechno slyšíme, skoro všechno vidíme, ale špatně cííme, protože všechno páchne térem a olejem, jako pražce a šterk u nás dole.

„Si ho radši vyhonim sám, ty blbá krávo. A kup si žvejkačku, táhne ti z držky!“

Řidič dupne na plyn, na semaforu je zelená, rozchechtané auto mizí rovně a až na konci u rozvaliny Tachelesu zahne do ulice, kde stojí dům Bertolta Brechta. Jednou jsem se tam byl podívat. Hned vedle spí jeho divadlo i jeho hrob.

Šlapka si přetře pusku a zapálí cigaretu. Kouří, čeká, přešlapuje z nohy na nohu.

Bar Meilenstein naproti nespí. Malou místností létají podnosy s pivem, vínem a kávou.

Dole u záchodů objímá opuchlý kluk poblikávající automat na cigarety. Hladí ho po bocích, hlavu boří mezi tlačítka značek a šeptá: „Ty moje malá tlustá svině. Tak ty mě nepoznáváš?“ Když k němu doletí cvaknutí dveří, otočí se po zvuku a zachytí mě pohledem. Tvář mu křížují mokré linky slz. Motá se.

Řekne: „Vole, ty mě taky nepoznáváš? Ty nevíš, kdo já sem?“

Ne.

„Tak vidíš, že nevíš.“

Určeno pro studijní účely

Zapadnu za dveře kabinky, zamknu, zvednu poklop, rozepru kalhoty. I tam, kde jsem dnes já, se chodí na záchod. Normálně. Lidsky. Jen ne-vím, proč někdy ti, co jsou úplně namol, vidí to, co jiní nevidí. Že vidí nás. Možná je to tím, že nás střízlíví nechtějí vidět. Nebo nepotřebují vidět.

Druhý den po tom, co jsem skočil, si v novinách lámali hlavu, proč jsem skočil. Že jsem jako nezanechal žádný dopis. Noviny spekulovaly, že jsem byl nevyléčitelně nemocný nebo opilec, že to mohla být i nešťastná láska nebo nešťastná náhoda, něco jako nešťastný za-kopnu-tí, to se už několikrát stalo. Ptali se dokonce bráchy. Nic jim neřekl.

Copak to člověk nemůže udělat jen tak? Někdo si koupí nový auto, někdo zbouchne nádhernou babu, někdo skočí pod vlak. Ano. Prostě mě to nebavilo. A možná jsem taky chlastal. Možná jsem se v životě mi-nul. Ale hlavně mě to už nebavilo. Jenže tady to není o nic lepší, to vám můžu potvrdit.

Zpoza dveří slyším odfrknutí, prudký tupý náraz. Pak ještě jeden náraz a potom ještě jeden, křičí, že mi rozbije hubu. A nakonec jako by se na zem sesul pytel písku. Dveře nejdou otevřít. Sednu si a myslím na fotbal a pak na to, že Harrison to zabalil, že teda už zbývají jen dva, říkám si, kde asi Harrison je, jestli bych se s ním nemoh třeba po-tkat, jako jsem se před čtvrt rokem potkal s Hákem.

Poznal mě, byl na cestě kolem světa, dali jsme pivo a pustili pár vzpo-mínek na Hamburk a všechno bylo najednou zase tady: narvané kluby, krásné a chtivé holky i ta rvačka, při níž jsme se poznali.

Lennona vzal na baru přes hubu jeden nalitý kanadský mariňák, nelíbilo se mu, že se na něj nelepí holky, já ho vzal židlí přes hlavu a Len-non ho pravým hákem trefil přesně pod bradu. Od té doby mu v Ham-burku nikdo neřekl jinak než Hák. Ale v žádné biografii to nenajdete, možná že by se holkám nelíbilo, kdyby se jejich miláček jme-noval tak násilnický: Hák. Jestli tohle není falšování dějin, tak potom nevím.

Hák mi tenkrát navrhl, abych to s nimi zkusil, že chtějí jako rozšířit sestavu, ale já si nepřišel dost dobrej a ta jejich muzika mně zas tolik ne-seděla, přišla mi vyměklá, dobrá tak pro holčičí tanečky. Líbili se mi až od Revolveru, to byla skvělá deska, taková se rodí jednou za sto let, a jelikož ještě sto let neuteklo, nemohl nikdo natočit žádnou lepší.

Seděli jsme na Oberbaumbrücke, zírali do vody, za zády nám jezdily újedničky a Hák se mě zeptal, jestli jsem nikdy nelitoval, že jsem to tenkrát nevzal.

Litoval, ale to bylo tak všechno. A on, že se teď celou dobu zaobírá tím, k čemu to všechno vlastně bylo. Že mírový ideály jsou k ničemu. Že svět může změnit jen revoluce. Válka. Jo, tak toho jsem opravdu ne-litoval. S tím si každý musí umět poradit sám. Včera stejně jako dnes.

Otevírám dveře. Dovnitř se hrne opuchlý kluk se zakrváceným čelem a říká: „Kámo, pusť mě, potřebuju se vychcat. Všechno ti odpouštím. Nemáš voheň? Ta kráva mě nechala. Dneska dopoledne. A víš, s kým šuká? S mým bráchou. Sám mi to řek. Nechala tě někdy nějaká?“

Jo.

„Co bys na mým místě udělal? No nezabil bys ho! Co tak blbě čumíš?“

mlčím a připaluju mu. Stoupám po kruhovém schodišti. Slyším, jak si ten dole ulevuje bušením hlavy do zdi, jak bulí a zvrací do záchodu stále jedno jméno.

Ti, co jsou u nás dole už dlouho, tvrdí, že nás vidí hlavně tamti, co jsou na nejlepší cestě k nám, lidi, o kterých se říká, že jsou na dně. Ale takhle to říct nejde, kdo je jednou na dně, je na dně a já vím, že existuje ještě něco pod dnem, svět, v němž jsme my. A že nahoře je další svět a nad ním ještě jeden, odkud k nám občas přijde někdo na ná-vštěvu. Jako Hák.

Bar se houpe v síti žlutých lamp, sálá z nich horko, se kterým si noc tady uvnitř neumí poradit.

Určeno pro studijní účely

Berlínské bary mají hajzly nejčastěji ukryté v podzemí, ve střevech, aby si jeden uvědomil, co jde vykonat, když klopýtá dolů, a na co má myslet, když vyleze nahoru – na dalšího panáka.

Katrin právě mává na výčepní.

Připíjí si s klukem, co celé dopoledne hrál v chodbě na Potsdamer Platzu a má tu kapelu U-Bahn. Stál tam, hrál Dylana, Reeda a Beatles a zase Dylana, já poslouchal, viděl jsem v něm zase trochu sebe. Ta ka-pela docela šlape.

Jo, Beatles mám rád. K smrti rád – nad tímhle spojením se teď musím usmát.

Ráno mě viděl, teď mě nevidí. Jestli náš farář říkal, že život a zrození jsou jedno velké tajemství, tak v tomhle životě není nikdo moudřejší. Stále totéž: tajemství za tajemstvím, jednou mě vidí, podruhé ne. Ale jedno je jisté: vidí mě ti, co mě potřebují vidět. Jste z toho moudřejší?

K vedlejšímu stolu si sedl pasáček Tony. S holou hlavou přirostlou k tlustému krku v jeden celek vypadá jako ragbyová mičuda, jednou jsem takovou měl v ruce ještě ve škole. Skoro by se mohlo zdát, že takový člověk jako Tony nemůže hlavu jen tak ztratit.

Ale brzy ji ztratí. Už brzy. Tohle já cítím.

Na krku mu svítí tlustý zlatý řetěz s vyrytým Amore, ramena a mohutné ruce má zabaleny ve žluté šustákové bundě s vyšitým nápisem General Motors, na stole leží mobil, klíče od auta a baseballová čepice s logem SAT 1.

Tony před sebou mává lžící omočenou ve fazolové polévce a říká buchtě, co sedí naproti:

„Ještě jednou, a letíš. Pro Boha svatýho Margret, neseš mě. Víš přece, co seš? Ses-třen-ka. To znamená skoro ségra. Já to na rozdíl od tebe vím. Já na rozdíl od tebe si toho slušného zacházení vážím. Já si to na rozdíl od tebe uvědomuju, že sehnat dneska takovýhle místo není lehký. Kdybys nebyla ses-třen-ka, dávno letíš, to si piš.“

„Ale dyť já vím,“ natáčí si Margret vlasy na prsty. Velký prsa, co jí leží na stole, odpočívají a pospávají. „Já jsem hodnej kluk, trpělivej, šéf mi říká, seš na ně moc dobrák, holky se maj držet pěkně těsně pod krkem, na vodítku jako čoklové, jednu jí flákneš a bude po tvým, když nebude poslouchat jedna, za chvíli nebude poslouchat žádná a můžeš na kšeft zapomenout. Rusáci nám to tu rozeženou, bude konec, oni jsou všeho schopný a ty jejich holky taky. Ale já to s tebou zkouším po dobrým. Je to boj a ty se do toho musíš víc položit. Když řekne, chci ho vykourit, tak co řekneš ty?“

„Jo, ale jen s gumou.“

O pult se opřeli dva chlapíci od údržby silnic a tramvajových tratí. Z montérek oprašují venkovní chlad. Jsou to tatíci, kteří do kaváren ne-chodí, protože nepijí espresso ani neumějí zabíjet čas, jen se pomalu pro-soukávají dopředu, propíjet se k cíli, kde se všichni sejdeme, ale teď jsou tady, protože kousek vedle lepí na silnici nový flastr. Takové události se odehrávají zásadně v noci. Nikdo nemůže protestovat: ani spící město, že ho to bolí, ani řidiči, že stavebníci brzdí jízdu.

Teď jsou tady, koukají na hodinky, do konce noční celá noc, jeden, ten nešťastnější, si z pod nehtů vydroluje špínu a druhý, ten šťastnější, odsune lístek s nabídkou koktejlů, nakloní se přes hnědý neleštěný pult a řekne: „Slečnooo, buďte vod tý lásky: Dvě kafe!“

„Espressa?“ zdvihnou se dvoje černé oči.

Oba přikývnou a zašklebí se do velkého zrcadla nad barem.

Kluk Katrin se podívá do kouta, kde stojím. Zahalím se kouřem, přikryju tvář novinami a napnu uši.

„Co je?“ ptá se ho Katrin.

„Nic. Jen se mi něco zdálo.“

Baví se o plánech té jejich kapely. A o svých plánech. Do toho se mu moc nechce. To chápu.

Katrin ho hladí po tváři. On ji hladí po koleně. Katrin říká: „Je zajímavý, že člověk někdy vůbec nepotřebuje říct všechno, co cítí.“

Určeno pro studijní účely

Pasáček zamíchá polévku, nahrbí se přes stůl, lžící od hnědého pokrmu si ukáže mezi oči a řekne: „Sem se mi dívej.“

Jak mávne, pár hnědých kapek se rozlétne po stole a dvě nebo tři mi přistanou na pravé kapse kabátu. Stojím u stolu.

Blízko.

Rusové jsou taky blízko.

Co on tuší, já vím.

Modrooký pohled Margret se přilepil na lžici visící ve vzduchu a sklouzl z ní zpátky do talíře, vykoupal se v polévce z fazolí, kousků párku, soli, pepře, cibule a mouky a zapíchl se ztvrdlý vedle do stolu. Margret odfoukla z čela blondatou vlnu, aby se hned sesula zpátky.

Osudu nelze utéct.

Rusům taky ne.

„Sakra, Margret. Ty řekneš: Jasně, vyhulim tě jako žádná jiná, brouku. Vyhulim tě tak, že budeš valit bulvy. Řekneš to pěkně natvrdo. A gumu mu samo sebou navlíkneš potom jakoby nic. Já vím, že všichni chtějí bez gumy, to je jasný, nezapomeň sakra, že chlapi sou tam dole citliví, ale ty musíš umět ten jejich strach překonat. Dyt' mi tady děláme práci za doktory. My jsme taková osvěta. Jsme tady místo doktorů a psychiatrů, abysme lidem okolo pomohli od nevystříkaných ma-gorů, co znásilňují malý holky. Nám by měli za to všechno ještě platit.“

„Na to mám jako myslet, když to dělám?“ diví se Margret.

Před dveřmi lokálu zabrzdló hranaté auto a vylilo dovnitř kýbl modré a oranžové barvy. Dva chlapíci ve svítivých kombinézách s braš-nami přes rameno vbíhají dovnitř a mizí po schodech dolů.

„A kurva, sanitáři. To se dole u hajzlů asi zase někdo nastřelil. Ty kluky feťácký by měli snad rovnou dávat havranům, aby byl pokoj. Jed-nou se vedle mě jeden sesunul v tramvaji na podlahu, poulel voči a přitom se řehtal na celý kolo, jako by právě potkal Chaplina, a od pusy mu šla taková bílá pěna, tak jsem mu hned jednu vrazil, aby se pro-bral, a představ si, on sebou ani nelnul, chechtal se dál, jako by toho Chaplina měl pořád před očima,“ řekne nešťastný cestář a natrhne balíček cukru.

Usrkne, otře si koutky do rukávu a povídá: „Tyhle malý kafe já nemusim. Si u něj ani nestihneš nic říct. Řekneš si ahoj a je konec. To je vod nich chytře vymyšlený, chtějí jednoho natáhnout. Říkám ti, Italům nikdy nevěř. Když jsme byli tam dole u moře se starou poprvé, tak vy-měním na takovém žlutým rohu u jednoho směnárníka, co se mi sám na-bídnul, marky za liry, jdem koupit takovou květovanou sukni, stará z ní byla celá paf a hodinu škemrala, a oni, že těmahle prachama si mů-žem leda tak utřít prdel. Jdu tam, kde stál ten směnárník, a on nikde, jen ten žlutý roh... Italům nevěřim, ani když se usmívaj. A to se usmívaj pořád. Jde jim jen o to, jak tě vošulit. Nebo přeříznout auťá-kem. Jezděj jak utržený ze řetězu.“

„Vidíš, já v Itálii ještě nikdy nebyl. Stará má ráda Španělsko,“ řekne ten šťastnější. „Ale tam taky jezďej jako blázni.“

„Dyt' mě už tam taky nikdo nedostane ani heverem. My teď jezďime do Bulharska, tam si užiješ za pár marek. Víno dobrý, žrádlo dobrý, holky hezký, všechno levný. Úplnej ráj... Kdepak Italové – Áda jim taky nevěřil, a proto je obsadil, Anglání jim teď taky nevěřej... Sem čet, že nějakej britskej lord koupil Juventus i se stadionem a pěti autobusy, co se s nima jezďí na zápasy. Kdyby tohle udělali s naší Hert-hou, celý město je auf. Nedali bysme ji, to si piš. Ale Italové? Dali si kafe, špagety a zmrzlinu. Má kvůli tomu cenu jezdit do Itálie, když si tohle všechno můžu dát v Bulharsku i u nás na Prenzlauer Allee a Her-tha hraje lepší fotbal než ten jejich slavnej Juventus?“

Margret si zapaluje novou cigaretu, stiskne ji pevně mezi růžovými rty, z malíčku odloupne kousek fialového laku.

Určeno pro studijní účely

Potáhne a řekne: „Ale když mě z toho potom vždycky bolí hlava. Krční páteř, chápeš, víš, co to je, když bolí krční páteř? Kdo mi zaplatí krčáře, no? Spát s nima, to můžu, stejně jako s tebou, ale kouřit už nechci. Ani se líbat. Tony, na to si najdi nějakou mladší. Nebo blbější. Pro–stě ne. To s tím radši seknu.“

„Takže končíš? Poslední slovo? Mám to vzkázat šéfovi?“

„Klidně. Stejně – chci mít dítě a klid,“ říká Margret vzdorovitě.

Rusové jsou blízko. A Margret to možná ví.

Od záchodů sanitáři nesou na nosítkách opuchlého kluka, co objímal automat na cigarety a zkoušel si vytlouct z hlavy odpolední zradu. Modré a oranžové míče sanitních světel hrají po stěnách fotbalové utkání, létají z rohu do rohu, kličkují mezi obrazy, faulují bez přerušení. Když sanitka odjede, i tahle hra končí.

Nešťastný cestář vytahuje peněženku: „Péče vo takovýhle fakany tě přijde na pěkný prachy. Já bych to naučtoval rodičům. Pěkně černý na bílým: Má dáti – dal. Nedal? Šup s nima do lapáku k synátorovi. A to si teprv představ, co museli stát tyhle naše nový mašiny. Slečnooo, my platíme.“

Šťastnější cestář si nasazuje čepici a řekne: „No. To určitě majlant... Franz, s tím ale my nic asi nezmůžem...“

„Ale zmůžem! Jednou se naštvu a řeknu jim pěkně vod plic, že bysme to zvládli i bez těch mašin, že nemuseli pustit tolik kluků, že tohle by se dřív nestalo.“

„Řekneš to a poletíš. Tenhle svět je nespravedlivej. Máš kvádro, můžeš frflat. Máš lopatu, musíš držet hubu a házet. Jednou seš dělník, a tak seš dělník. Mně to nevadí. Jsem spokojenej. Se koukni na ty, co by chtěli makat, ale nemůžou.“

„Hele, já nepoletím, jsou tady přece odbory. Ty drobný si, slečnooo, nechte. Máte to tu pěkný, jen to vaše kafáto je takový mdlý... Pamatuj si: Díra bude vždycky dírou. Čtyřicet let jsme silnice látovali. Flek na flek. Taky to šlo a ne že ne. No a teď je budem čtyřicet let frézovat. Nic se nezmění. Jen nový technologie sou holt nový technologie...“

Margret bere do ruky mobil, vytočí číslo, usměje se a zazpívá: „Harry, lásko moje, máš rito, nebo seš volnej? Tak pro mě, miláčku, za–jed’. Chce se mi strašně spát.“

Nad domem, ve kterém nespí Meilenstein, a nad ulicí, kde stojí ten dům, se kutálejí ze strany na stranu šedivé mraky jako nafouklé míče na moři, do kterého se pustil vítr. Tma stále leží v ulicích jako neprůhledná vata.

Mříž u vchodu nádraží Oranienburger Tor je otevřená. V rozsvícené jámě rachotí první vlak. Rámus zezdola vyhnal ticho a spící holuby. Ten skřípavý randál, kdy kov těsně přiléhá na kov, je naší rajskou hudbou.

Jo, náš život – tady i tam – je jako úbán: nástup, výstup, nástup, výstup, nástup, výstup. Hodiny, dny a roky čekání. Nástup a výstup. Vý–stup k nástupu, nástup k výstupu. Háč mi jednou řekl, že člověk není víc než nepovedená mašina a že mašina je víc než člověk. Že lidi jsou stroje a že stroje a věci mají duše – třeba elektrické kytary. Myslím, že má pravdu. Všichni děláme eins zwei. Eins zwei. Nástup a výstup.

Jo, jsem jeden z nich, co svedou jezdit vlaky tam a zase zpátky. Co se v úbanu neztratí. Co znají boční tunely, i ty nepřístupné, kde se dá spát. V kapse nosím trochu šterku zpod pražců. Abych věděl, z jaké strany jsem do tohoto světa přišel.

POTÁPĚČI Z VÝCHODU

Sestra Katrin se jmenuje Gisela Nebelová, ale všichni ji říkají Gazela, protože má dlouhé nohy a štíhlé tělo, ještě delší a hubenější než Katrin. Je o tři roky starší, je jí osmadvacet, pracovala jako barmanka, ale teď se stará o pětiletého syna Alfreda, který by se vešel do školního ruksaku, a třicetiletého manžela Jana, který by se nevešel ani do dvaceti ruksaků.

Určeno pro studijní účely

Jan Nebel má vousy, tři brady a pracuje jako šéf směny na jatkách jednoho supermarketu v Neuköllnu a říká, že to je, jak to je, a že s tím je spokojený. Domácí bar zásobuje bavorským kvasnicovým pivem a ledničku svíчковými řezy.

Bydlí v Kreuzbergu. Jejich byt je levný a velký. Pod okny se jim vine újednička, ale radost z toho nemají, protože je prý vlaky tahají ze spánku, a já vím, o čem mluví, protože Žeňu v Praze taky ze spánku tahaly vlaky. Nebyl to úbán, ale rychlíky na Hradec nebo Ostravu.

Minulou sobotu nás pozvali na večeři. Gazela se právě vrátila z Amsterdamu, kde žije její kamarádka ze střední školy. Líbilo se jí tam.

Sestra si mě zkoumavě prohlížela a pořád nabízela, že ubalí červa.

Katrin jí vyprávěla, jak jsme v úterý večer jeli úbánem mezi Kreuzbergem a Mitte a naproti nám seděl Berlin Eastside, mladý, otlý kluk v sepraných džínách a vytahaném tričku, který škytal a krkal a škytal, stejně jako úbán otevírá a zavírá dveře. A stejně, jako s tím nikdy ne–přestane úbán, nemohl se škytáním přestat ani ten kluk, který táhnul po pivu.

I my jsme táhli po pivu. Poradil jsem mu, ať zvedne pravičku do výšky, zadrží dech a počítá do třiceti. To je osvědčený recept, který si po světě vozím od babičky. On vykulil oči a napřáhl levičku. Bylo jasné, že to je levák a že je zle.

„Jsem snad nácek? Co ti je do mě,“ zahromoval.

„Nic. Sem ti jen chtěl pomoci.“

„A vidíš někde okolo někoho, kdo se tě o to prosil?“

„No. Myslel jsem tebe.“

Katrin vyjekla. Na čele jí vyrazila tmavá žíla jako vždycky, když se rozčilí nebo vyděsí.

Pár lidí něco zamumlalo, ale hned se zase ponořilo do sebe.

Ten kluk se napřáhnul, vyrazil pěstí kupředu, ale já uhnul, přesně tak, jako země zatím zdárně uhýbá před meteority, a vši tou vzteklou silou vrazil pěstí do tyče. Nepřerazil ji, ale moc nechybělo.

„Tě zabiju,“ řval a bylo jasné, že to myslí vážně.

Gazela se hladila na uchu a řekla, že to je náramně napínavé. Její muž Jan přikyvoval a omáčka od špaget mu stékala po bradě.

Gazela se zeptala, jestli si nedáme ještě trochu piva, nebo jestli už ne–chceme ubalit červa, že to podporuje trávení a chuť k jídlu, ale já za–kroutil hlavou, protože chuť k jídlu mám i bez toho a potom chuť se mi vždycky zdvojnásobí až ztrojnásobí a Katrin se mi kvůli tomu směje.

Jan řekl, že to je tak, jak to je, že se s tím nedá nic dělat, že kouřit červy se Gazela naučila až v Amsterdamu, kde její nejlepší kamarádka ob–sluhuje v coffeeshopu. Jan to říkal trochu omluvně, jako by se za ni styděl, a možná trochu závistivě, jako by mu bylo líto, že při tom nemohl být, protože musel v Kreuzbergu hlídat syna. Říkám, že bych si dal až po jídle a Jan se ptá, jak to s tím levákem dopadlo.

Takhle: Nové vlaky na úosmičce jsou dlouhé hadice. Když jste vevnitř, máte pocit, že jste ve střevech žluté potvory, která se živí tmou a bojí se světla. Utíkal jsem na konec vlaku, Katrin přede mnou, Berlin Eastside za mnou. Ruka ho sice bolela, trochu řval, ale nohy měl silné a hbité jako Brazilec Ronaldo, který to v Japonsku natřel němec–kému fotbalovému mančafu. Byl stále rychlejší a my pomalejší, ale v životě je to naštěstí stejné jako na pažitu: každý může utéct sprá–vedlností, ale nikdo, ani božský Ronaldo, nemůže utéct zákeřnému faulu.

A právě to se stalo: ozvala se rána, Katrin se otočí, já se otočím a Berlin Eastside se válí na zemi a drží se za nos. Někdo mu musel pod–razit nohu. Na přemýšlení nebyl čas, vlak zabrzdil ve stanici Heinrich-Heine-Strasse, co tam jsou na zdech citáty z jeho knížek.

Dveře se zavírají, koukám dovnitř, držím Katrin za ruku a vidím, že asi fauloval ten chlapík, co se u mě párkrát zastavil v úbanu, když jsem tam hrál, ten chlapík v hnědém kabátě, co

Určeno pro studijní účely

smrdí po oleji a téru, ten chlapík, který párkrát přišel na koncert U-Bahnu, když už byl rozehraný, a zmizel, ještě než skončil, ten člověk, jehož oči propichují zdi.

Nechci vypadat jako paranoik, ale mám pocit, že ho vždycky vidím jenom já. Jo, tohle by mohl být opravdu jeden z těch, kdo spadli pod úbán a zůstali tady dole, stejně jako jiní lidé mizí po smrti do nebe, jak tvrdí Günter.

Podíval se na mě, zvedl ruku na pozdrav, zatímco Berlin Eastside skučel na podlaze stočený do klubíčka jako larva před zakuklením. Katrin mě tahala za ruku, křičela, na co ještě čekám, že padáme. Jak se rudá koncová světla úbanu ztrácela v tunelu, mizela i naběhlá žila z čela Katrin.

Gisela, které všichni říkají Gazela, protože když jde, hladí vlasy strop, říká, že to je zajímavé s tím škytáním, že jestli víme, jak se říká v amsterdamských coffeeshopech Němcům.

Kroutíme hlavou.

„Škytající Helmuti. Každý šluk trávy zapíjej pivem, a protože je holandskej materiál poctivej, nešizenej, chodí pak na záchod zvracet... a zpátky se vrací celý škytající, uslintaný, zelený... zeleňší než ta tráva, kterou vykouřili...“

Jan se ptá, jak mi chutná, říkám, že to je znamenité. Ptám se, jestli na jatkách netrpí tím, že lidi mají dneska strach jíst maso, on si otírá z vousů omáčku a tvrdí, že jejich vepřové a hovězí je čisté, že není postižené žádnou virózou a že on do boloňských špaget dává vepřové na-půl s hovězím, že pak má omáčka více šťávy, že lidi jsou dneska zhýčkaný a že nás ten mlsný nos jednou zabije, že byly doby, kdy lidi jedli jen obilný placky, a když byl na stole bůček, že to byl svátek, že neví, čím to je, kde se ta zmlsanost vzala, ale že dokonce u nich na jatkách jsou dva učni vegetariáni.

„Jednoho z nich chytli na bráně, jak si v tašce odnášel kravský oči, protože se mu prý líbily jejich duhovky. Že je slíbil ukázat mladšímu brá-chovi, který je pať do biologie. A taky vegetarián. Ty oči jsou skutečně krásný, ale zrádnější než banánový šlupky. Když jsem loni na-stoupil na jatka, po jednom takovým jsem uklouznul a vymknul si kot-ník. A jak jsem ležel na zemi, starej Franze mi podával ruku, smeknul se a letěl k zemi taky. Bylo před Vánocema a on si narazil kostrč tak, že chodil dva měsíce v předklonu, v nemocnici mu navíc zjistili zvý-šeney cholesterol a on se toho leknul tak, že o tý vegetariánský myš-lence začal přemejšlet taky. Je to, jak to je. Člověk se rozhodne a už se s tím nedá nic dělat. Dáš si ještě trochu piva?“

Přikývnu a on svou skleničku vypije na jeden záťah. Katrin vypráví, že jeho příběh je hnusný, že se nehodí k těm dobrým boloňským špagetám, ale že na druhou stranu ukazuje, v jaké šílené době žijeme, kdy si lidi ničeho nevází a jsou agresivní. Říká, že bych o tom taky mohl vyprávět, že na sebe přitahuju stále děsy a běsy, že ve středu naší ka-pelu málem semlela Lennonova mírová mafie.

A Jan, který rozumí jatkám, jatečním nožům i jateční hodnotě telecích ledvinek, ale narozdíl od Gazely nebo Katrin nerozumí rockové hudbě, řekne, že si myslel, že Lennon už je dávno mrtvej.

Co byste mu řekli?

Bylo to tak: Dali jsem malý pouliční koncert pod úbanem na Schönhauser Allee. Byl to rachot. Lámali jsme písničky přes zpětnou vazbu, nad námi duněly vlaky, vedle nás staré československé tramvaje, kterým kluci přezdívali Husákova pomsta, protože jsou těžké a ničí koleje.

Hráli jsme na komba a torzo bicích poskládaných na krabicích. Hráli jsme, lidi srkali pivo, objímali se a docela dobře se bavili. Zrovna jsme dohráli nový song Správa blues, písničku o tom, jak voda teče po-zadu a my ztrácíme půdu pod nohama, protože voda je symbol pro čas, když se mezi lidmi objevila partička provokatérů.

Určeno pro studijní účely

„Zahrajte něco od Lennona!“ zakřičel vysoký starý hipík v křiváku.

„No tak, dělejte, na punk tady není nikdo zvědavěj,“ přidal se druhý, taky v křiváku, ale plešatý a kulatý jak sud piva.

Pancho Dirk syknul, že to jsou zase oni, Lennonova mírová mafie, zastydlý máničky, co vyprovokovali rvačku při našem prvním koncertu v baru Zosch, hipíci, který tak dlouho chtěli světový mír, až se z toho zcvokli.

Vede je poblázněná šedesátiletá hípizanda Tatjana. Všude vykládá, že je na Lennona a všechny mrtvé míráky napojená odpradávná, už z dob endéer, že vykonává jeho vůli, že Lennon dospěl nahoře k názoru, že klidný protest nepomůže, že je potřeba vzít věci do vlastních rukou a vyprovokovat revoluci nebo válku.

Ale na to, abyste mohli vzít věci do svých rukou, potřebujete nejdřív sehnat prachy, takže Tatjana prý píše výhrůžné vyděračské dopisy Yoko Ono a hlavně sekýruje svoje kluky, které nutí k drobným krádežím a vydírání. Její kluci tlačí ke zdi berlínské pouliční muzikanty, honí je po úbanu a esbanu, nutí je hrát Beatles a na dobrých místech, třeba v nádražních halách, od nich vybírají něco jako ochranu. Naštěstí jich není moc, ale když na ně narazíte, můžete jen utéct. Nebo se porvat. Nebo zavolat poldy. Ale ti dost možná seberou i vás, protože hraní pro peníze je na ulici a pod ní i ve svobodných zemích zakázáno stejně jako v nesvobodných.

„Hele, tohle je náš rajon,“ volal ten vysoký kožený panák, zmačkal plechovku piva a hodil ji směrem k nám. „Buď zahrajete to, co chceme, a pak vysmahnete. Nebo nezahrajete, dostanete přes hubu a vy-smahnete taky.“

Tomu se říká volba.

Naše volba se ale jmenuje Atom. Jak jsme se na začátku zdráhali přijmout ho za svého, tak dnes víme, jak dobrý to byl tah. Neumí jen slušně bubnovat, ale umí se i rozčílit. Umí se rvát. Atom odložil paličky, vstal a rozčilil se.

A jak se rozčilil, nebe se zatáhlo, někde třískl blesk a spustil se vítr, jaký Berlín nepamatuje padesát let. Schönhauser Allee se ocitla na africké poušti, v tom zvřeném prachu, listí a bordelu z papírů a vajglů nebylo skoro vidět. Sotva jsme stačili nastrkat věci do Panchova auta, které nepatřilo jemu, ale jedné z jeho stand-by holek, začal slejvák. Jen jsme ještě zahlédli, jak někdo z mafie zvedá od schodů k úbanu pěst, jako že si to s námi vyřídí, až budou příznivější povětrnostní podmínky.

„All you need is fuck,“ řval jeho směrem Atom, ten nejpunkovější z nás, vlastně jediný skutečný punker v naší kapele, kterému všichni hipíci přijdou v první řadě sexuálně přiškrcení a frustrovaní.

Slyšeli jsem to jen my v autě, protože dveře byly zavřené a ulice měla tak jako tak zalehlé uši bouřkou.

Pancho Dirk si zapálil cigaretu, „Bylo to o fous,“ oddechl si.

Zavolať jsem Katrin, jestli je v pořádku, řekla mi, že jo, že je doma, že má muziku puštěnou naplno a zatažené závěsy, že to je v pohodě, ať ale rychle přijedu. Pancho Dirk vyrazil směrem k jejímu domu.

„Takováhle bouřka jednou málem přivedla celou naši ulici do kriminálu,“ vzpomněl si Atom, který toho jinak nikdy moc nepoví, protože tvrdí, že za něj všechno říká hudba, texty, články a básničky. Ale když si otevřel plechovku, trochu pěny vystříklo do výšky a s ní z jeho pusy vyletěla vzpomínka na to, jak jako kluk viděl projíždět po Frankfurter Allee závod míru Praha-Berlín-Varšava.

Pěna mu stékala po prstech a on vyprávěl, jak se peloton hnál pod nebeskými baráky z padesátých let a jak stejně jako dnes šlehnul blesk, zaduněl hrom a přihnál se déšť a jeden starý dědek přecházel ulici, protože neměl deštník.

Na vlhké vozovce se to sesypalo.

Určeno pro studijní účely

Policejní motorka, která se mu snažila vyhnout, dostala smyk a smetla motorku s kamerou východoněmecké televize, přes ni přeletěli čtyři první závodníci míru a hned nato pět dalších a pak ještě pět a lidi na to koukali s deštníky nad hlavou a s párky strčenými do pusy, ne-kousali, nepolykali, koukali na ten karambol, ale pak někdo začal tleskat, možná chtěl sportovce povzbudit, možná město vyvlíknout z ostudy, že zrovna tady se Závod míru změnil v hromadnou nehodu, možná si z nich chtěl udělat legraci, jako by šlo o povedené cirkusové číslo, jako by i tohle patřilo k boji za mír a porozumění národů, a tak lidi rychle spolykali párky a postupně se k potlesku přidávali.

Přijela sanitka a lidi tleskali, když nakládali zraněného kameramana vý-chodoněmecké televize, a nikdo nevěděl, co to všechno znamená, pro-tože to se totiž jen tak nepozná, když někdo tleská, jestli to myslí vážně nebo jako parodii, protože tleskání je davový efekt.

Když doktoři fačovali potlučené závodníky míru, to už lidi křičeli bravo a skvělý, až pak přilétla folkspolicaj a poldové začali řvát, kdo s tím tleskáním začal, že tohle je provokace, protože poldové všechno vždycky vědí nejlíp. A najednou se objevil policejní barkas a fizlové začali strkat lidi dovnitř. Ale do barkasu se moc lidí nevejde, protože to je jen malé užitkové vozidlo dvoutakt. Ale šoupli tam taky toho dědka a vyhrožovali mu deseti roky kriminálu, ale pak se ukázalo, že on si odseděl už pět roků v Dachau, a tak ho hned pustili.

„Tu etapu vyhrál Olaf Ludwig, kterému dvakrát praskla duše a jel docela vzadu, ale díky tomuhle karambolu si oblíknul žlutý tričko a byl hrdinou endéer,“ vzpomínal Atom.

Pancho Dirk si v zrcátku upravoval vlasy, kroutil volantem i hlavou, jako že takovouhle blbost dlouho neslyšel, a já jsem nemohl přestat myslet na to, jak to dopadne s Lennonama, když nás příště nevysvobodí bouřka.

V pátek přinesl Atom do vodárny zprávu, že se pomsta mafie odkládá na dlouhé neurčito, že Tatjana si při bouřce chtěla uvařit čaj, a jak sáhla na kohoutek, sáhnul na vedení poblíž blesk a probilo se to, co se podle elektrikářů probít nemělo, a Tatjana leží s popáleninami ru-kou v nemocnici Charité, kam ji její kluci nosí meruňkové kompoty a růže.

Jan přikyvuje a omáčka mu teče po vousech. Mlaská a podává mi misku s parmezánem. Říká, že parmezán je rafinovaný sýr, musím ho strou-hat úplně najemno, jinak z něj nevydoluju všechnu chuť, kterou skrývá, že se to naučil v Itálii.

Beru si ještě lžičku a Jan, který pochází z Brém, se ptá, jestli jsou u nás také italské restaurace. V Praze jsem jednu viděl. A on, že to bude asi tím, že jsme daleko, a že Praha pro něj představuje takové do ne-známa ponořené město.

„No kolik to je odsud kiláků?“

„Tři sta pade,“ říkám.

Jan si myslel, že to je třikrát tolik, že tam zatím nebyl, ale zná zlatý hlas z Prahy – goldene štyme aus Praaag – a myslí tím Karla Gotta, že jeho rodiče si jeho desky točí furt dokola od sedmdesátých let a že Gott zpívat skutečně umí, a dokonce prý nedávno byli na jeho show. Ptá se, zda se v Praze kradou auta a kolik máme televizních kanálů a jestli si nedám ještě trochu piva, a sám si nalévá plnou skleničku.

Říkám, že nevím, jestli se v Praze auta kradou, protože žádné nemám, a že televizi máme, normální barevnou, a že to je fuk, že Jan v Praze zatím nebyl, že já taky nebyl v Brémách.

„Fakt néé?“ a vytáhne jedním lokem půlku skleničky. „To bys měl. Máme tam krásnou radnici, která je historická stejně jako celý Brémy. A přístav! Ale brémský muzikanty, ty znáš, néé?“

Přikyvuju a pozoruju Gazelu, která se tahá za ucho a pochechtává se. Směje se tak, jak se mi líbí, když se směje Katrin, chci říct, že se směje stejně nenápadně, vlastně se vůbec nesměje, jen cuká jemně rty a z hrdla jako by štěkal dětský bakelitový samopal: Eeeee.

Gazela je hezká. Hezká jako Katrin. Jestlipak taky vždycky, když stojí u okna a dívá se dolů na vlaky úbanu, má ruce v bok, obě pěsti za-taté a prsa vypnutá jako při cvičení? Stoupá si

Určeno pro studijní účely

přítom taky na špičky? A má pěsti zaťaté, i když běží na tramvaj nebo autobus? A když se miluje? Jak se miluje? Zavírá přítom taky oči? A když to má, po-volí pěsti a má do dlaní taky vyryté bílé obtisky nehtů? A pouští si při bouřce muziku naplno a zatahuje závěsy?

Gazela je šťastná, že konečně souhlasíme, ať ubalí červa. Podá cigaretu dokola, a když natáhnu, vyprskne smíchy.

„Já to věděla.“

„Co jako?“

„Že to je pravda. Že seš potápěč. Potápěč z východu.“

Vypráví, že v amsterdamských coffeeshopech neřeknou Čechům jinak než potápěči z východu, že vždycky, když přijedou potomci Smetany a Masaryka a objednají si porci trávy, jako si oni objednávali kávu nebo čaj, tak ubalí, zapálí, natáhnou a drží kouř půl roku v plicích, chtějí ho vychutnat do poslední chvíle, jak jsou zvyklí z domova, kde je tráva slabá, jako je slabý tříkrát vylouhovaný čaj, drží kouř v plicích celou věčnost jako lovkyně perel z korejského ostrova Jeju. Jako potápěči vypadají Češi, když kouří holandskou trávu, po níž se kácí pod stoly, jako by byli z toaletního papíru a ne ze slovanského masa, germánských kostí a keltského piva.

„Potápěči z východu,“ směje se Gisela.

„No... Lepší než Škytající Helmuti,“ řekne Katrin a Jan prudce vstane, otře si spěšně rty a vousy do ubrousku a zmizí na záchod, odkud se pak ozývají zvuky připomínající dávení.

„Sem říkala. Není červ jako červ. Holanďani, ty maj jen poctivej matroš,“ otočí se za tím zvukem Gisela, které všichni říkají Gazela, protože když vyjde na balkon, zapíchne hlavu do oblak jako berlínská televizní věž. „A navíc to jsou docela hezký chlapi.“

ŽÍLY

Jedu úbánem, hraju, nebo spíš dylanuju a vymetám újedničku a údvojku, protože tyhle linky mají nejvíc smysl. To zjistíte záhy.

Z úbanu je tady na pár místech pěkný výhled na město, protože trať vede chvíli po mostě, úbán nejede, spíš se kolébá a možná občas stojí a kolem ujíždějí domy, jeden za druhým mizí někam dozadu. Trvá to dva-cet minut, pak se vlak zasune pod zem jako tužka do penálu, jako rakev do krematoria.

Újednička a údvojka, to jsou linky pro kytaristy a harmonikáře, kteří si chtějí přivydělat, ale jen v určitých částech:

Újednička od Warschauer Strasse po Wittenbergplatz, kdy se nese nad Kreuzbergem, údvojka od nádraží ZOO po konečnou v Pankowě. Tady jezdí lidé, kteří jsou citliví, mají otevřená srdce i peněženky, což jen ukazuje, že všechno souvisí se vším.

Když třeba vyrazíte po újedničce dál do Dahlemu a jsou prázdniny nebo volno, kdy nežije místní univerzita, je úbán poloprázdný, protože tady bydlí jen pracháči a ti úbánem nejedí, a když už, tak peníze drží při sobě stejně jako city. Podobně nudná je údvojka od ZOO po Ruhleben – chcíplá zóna, kde by hrál jen začátečník.

Z dalších finek můžete vzít ještě úsestku mezi Oranienburger Tor a Mehringdamm, možná ještě úsmičku od Weinmeisterstrasse po Hermannplatz, což je známá kebablinka, protože s ní hodně jezdí Turci. Úpětka je dobrá od Alexu po Frankfurter Allee. Dál ani ťuk.

Taky jde hrát v esbánu, ale je tam víc konkurence a taky se tam častěji toulají nevystřikanci z Lennonovy mírové mafie. V esbánu si taky musíte dát víc bacha na revizory – ti nejhorší nosí černé barety a umějí běhat, nejsou to pupkatí pomalí fotřici z úbanu, kterým sjíždějí kalhoty od uniformy pod zadek a na nohách nosí botasky nebo moka-síny s bílými ponožkami.

Určeno pro studijní účely

Zatímco tatkové z úbanu vám většinou jen domluví, řeknou, co se může a co už ne, černé barety jdou dál, protože si ve vlaku připadají jak ve filmu z vietnamské džungle. Můžou vás odtáhnout na služebnu a pořádně proklepnout.

Pancho Dirk má na jednoho z nich píšku: přestříhnul mu struny u ky-tary a ještě vrazil takovou facku, že ho dva dny bolelo ucho. Stěžo-val si, ale nikoho se nedovolal. „Jakmile jedeš v esbánu načerno a ještě načerno hraješ, seš černejší, i když jsi bílejší, a černý to maj v bílý společnosti vždycky nejtěžší.“ To tvrdí Atom.

Ale i revizoři v úbanu můžou mít své dny. Předevčirem mě dva vyhmátli na údvojce. Hrozili, že ještě jednou a jde se na policaj. Zatím jsem dostal něco jako podmíněčné vyloučení.

Stalo se to na Mohrenstrasse, která ze všech stanic nejvíce připomíná hrobku, neboť je vykládaná mramorem z říšského kancléřství: honosnost, tíha a chlad.

Už nejedu v úbanu, ale sedím v hospodě Nordring a Günter vypráví, že před válkou se stanice Mohrenstrasse jmenovala Císařský dvůr a po ní Thälmannovo náměstí podle komunisty Ernsta Thälmana, kterého náckové umučili v lágru. Po válce mu postavili sochu ve stínu paneláků na Prenzlauer Berg, která je tak veliká, že si u ní každý připadne malý. Možná taky z téhle frustrace ji někdo z půlky pomaloval stří-brně, takže hlava září ve dne v noci do věčnosti.

Když postavili TO, jak Günter říká zdi, zdálo se blbé, že by tahle stanice stála na samém konci východního bloku, na konci zóny míru, co se odsud táhla až ke Kamčatce. Za nádražím byl šlus – Západní Berlín. V osmdesátých letech nádraží přejmenovali na stanici Otto Grotewohla, nejdříve socana, pak komunisty, navíc předsedy vlády endéer. Otázka zní, jestli by mu blízkost zdi vadila míň než Thälmannovi.

Günter vykládá, jak se na tomhle nádraží otáčely soupravy, aby jely zpátky na Vinetastrasse, že fírové museli přeběhnout z jednoho konce vlaku na druhý ve špičce během dvou a půl minuty a k tomu zabrzdit, za-mknout, odemknout, odbrzdit. Každé dvě a půl minuty příjezd a odjezd.

„Nějakej Niemetz těch sto metrů uběhl pod čtrnáct vteřin, což byl asi rekord. Ale když to zkusil zaběhnout u nás na stadionu, nedostal se pod sedumnáct. Takže ten jeho rekord neplatil,“ říká Günter a pije pivo se zeleným sirupem.

Zeptal jsem se, jak to je možné, že běhal tak rychle, vždyť podlaha na stanici klouže a vzduch je tam k zalknutí, ale Günter říká, že na jeho plíce měl vliv nejspíš ozon, co se dole uvolňuje, když se spíná ob-vod mašiny a vedení a jiskří to.

Před sto lety, když stavěli úbán, se prý báli, že se v tom vlhkém a dusném vzduchu budou shromažďovat bacily, ale pak přišli na to, že ozon všechny bacily vypálí.

„Kdyby ses zeptal našeho doktora, zjistil bys, že nikdo z nás netrpí na chřipky, jen záda nás bolejí, protože máme sedavý zaměstnání, a taky voči, jak se střídá světlo a tma.“ Günter se napije piva, které září zeleně jako semafor, když je volná trať.

Strojvedoucí Niemetz sice běhal nahoře o dost hůře než dole, ale pře-sto každý rok vyhrál mezipodnikové běžecké závody, nandal to i klukům z městských jatek, kteří platili za mistry, protože byli dobře živení.

„Ženský ho strašně obdivovaly, že měl jako vypracovaný tělo, ale to mu bylo na prd, protože měl jednu ženskou doma, která ho držela zkrátka. Nikam ho nepustila, jen každou středu a pátek na trénink a v ne-děli si ho vedla na procházku do parku na Wuhlheide, jako si tam jiný ženský vodily děti nebo psy. Vedla si ho jako krásnou dogu na neviditelném vodítku. Po čase si taky tak připadal a byl z toho smutnej. Nakonec běhat přestal, a jak přestal, trefil ho šlak.“

Říkám Güntrovi, že stanice, která byla Niemetzovi atletickou dráhou, mi přijde temná a smutná.

Určeno pro studijní účely

„Já mám Mohrenstrasse rád. Si všimni, že když jede vlak, tak se světlo neodráží jako vod nějakýho zrcadla, že ten mramor má moc světlo polykat a to se v něm ztrácí, jako by to byla černá díra ve vesmíru, která jednou spolkně i nás.“

Hospoda se ztrácí v kouři a Günter si objednává další pivo se sirupem, ze kterého by se každému českému pivaři udělalo šoufl už jen od pohledu.

Katrin si myslí, že Češi jsou hrozně konzervativní (to si mimochodem myslí i Žeňa), ale že takoví asi musejí být, aby si uchovali identitu, že to jsou Island'ané střední Evropy, že jsou ztraceni v moři okolních velkých národů, stejně jako je Island ztracen v severním Atlantiku. Spojuje nás to, že jsme malé národy, a ty si musejí uchovávat tradice. Teď nevím, jestli tohle řekla Katrin nebo Palacký.

Günter ví, že tohle je zrada na pivo, ale sirupové pivo je dobré na nervy a žaludek, protože zelená uklidňuje. Říká, že neví, jestli jsou Češi konzervativní, že asi záleží kus od kusu, ale že mu Češi přijdou jako šikovný národ, a že všichni přece vědí, že Češi světu darovali pilsenské pivo, které pak okopírovaly všechny německé pivovary.

Říkám, že Němci jsou taky šikovný národ, že nejoblíbenějším českým autem je škodovka, která je okopírovaný folksvagn, a že Češi mají k Němcům dobrý vztah, že bez nich by se nikdy nestali národem chalupářů, protože když Češi Němce po válce vyhnali, udělali si z jejich domů za pár korun víkendové hrady.

Ale víc jsme si toho říct nestihli, protože se otevřely dveře a se sluncem vstoupila do Nordringu dlouhonohá blondatá holka s černými brýlemi místo čelenky, typ holky, jaká do podobné hospody nezajde, protože to není šikézni bar, kde svítí mdlá světla a všichni se tváří uvolněně, i když to není pravda.

Sedla si na bar a poručila malé pivo.

Pár chlápků hladově vzdychlo: Whauuu.

Z kabelky vytáhla cigarety a malý stříbrný zapalovač.

Pan Lorenz, Günterův kamarád, výpravčí a seladon-amatér, vstal, jako že jde na záchod, ale všichni věděli, že jde k ní, protože když si dá pan Lorenz pivo, rád balí holky. Naklonil se k ní a zeptal se, jestli slečnu nemůže na něco pozvat.

Zakroutila hlavou a hrála si se zapalovačem.

Lorenz pokrčil rameny a zmizel za dveřmi s panáčkem.

„To on se jí za chvíli ještě zeptá, jestli by s ním nejela na Müggelsee, že tam ví o prima plácku,“ dí Günter.

Jak řekl, tak se stalo. Lorenz si otřel mokré dlaně o pupek a o kalhoty: „Slečinko, nejela byste se mnou na Müggelsee? Vím tam o jed-nom prima plácku...“

A ona řekla, že by jela. Že třeba hned.

Hospoda oněměla. Nejvíce ticho bylo u baru, kde stál Lorenz a proti němu ta krásná holka, co si hrála se stříbrným zapalovačem a cucala malé pivo.

Lorenz začal rudnout, říkal, že dnes to nepůjde, že musí ještě tam a po-tom taky tam, že snad zítra.

„Třeba ve dvě tady?“ ptá se a v hlase je cítit nesmělost.

Někdo z kouta zakřičel: „Žádný strachy slečinko. On Lorenz je už jenom na bílej sex!“

„Jako se sestríčkama?“ zeptala se ta slečna a na chvíli si přestala hrát se zapalovačem.

„Ne. To on vždycky doma po šichtě otevře ledničku a celou ji udělá.“

Nordring se začal chvět, jako se chvějí baráky, které podjíždí úbán, ale Nordring se chvěl smíchem, a slečna taky pištěla, zakrývala si dlaní ústa a nakonec si do nich strčila cigaretu a cvakla zapalovačem, jenže plamen cigaretu neolízl.

Lorenz řekl, že platí, že musí jít dřív, hospodský přikývl a natáhl se přes pípu, aby podal slečně oheň.

„Díky,“ zapálila, natáhla, dopila, hodila na stůl dvoueuro a s hořící cigaretou zmizela na Schönhauser Allee, nad níž létají vlaky úbánu.

Určeno pro studijní účely

Günter objednává ještě jednu rundu a vykládá, že jeho nejmín oblíbená linka byla dnešní úpětka, která vede z Alexu do Hönow.

Je hnědá a podřezává bývalou Stalin Allee, kde vykachlíčkové stanice připomínají obří koupelny. Jen místo sprch přimontovali na strop kulaté lampy. Na téhle lince jsme se sešli s Pancho Dirkem, když jsem se v Praze rozešel se Žeňou. Teda, když jsem od ní odešel. Vlastně utekl.

Günter říká, že na Alexu trasa zatím končí, kancléř by ji chtěl popohnat až pod Reichstag – který vypadá jako hangár na zepelíny –, ale chybí mu prachy. Z úbánového bludiště na Alexu trať míří na východ. Na venkov. Na panelákov. Do Hönow.

Vlaky taky letí přes Magdalenenstrasse, kde vyrostla tvrz z paneláků, v níž sídlilo ministerstvo, které celou noc a celý den strážilo spánek občanů endéer: Ministerstvo pro státní bezpečnost. Jestli je pravda, že zde zaměstnávali dvacet tisíc lidí, tak to musel úbán vypravovat zvláštní vlaky pro estébáky.

Günter říká, že to tak nebylo.

Ale já si představuju, jak na čele každé soupravy svítilo: Zadáno pro MfS – Ministerium für Staatssicherheit. Ale Stasi byla tajná organizace. Možná tam stálo: Zadáno pro zubaře. Nebo elektrikáře. Nebo pro rolníky z Usedomu. Nebo tam stálo prostě jen: Zadáno.

A všichni věděli, že tomuhle vlaku se musí slušný člověk vyhnout, protože končí až u stolu malého Ericha, šéfa Stasi. Ten stůl byl tak velký, že na něm mohla přistávat práškovací letadla.

Jeho sekretářka si po letech vzpomněla, jak si každé ráno objednal vajíčko natvrdo a čaj, vše muselo stát na předem daném místě, protože šéf si náramně potrpěl na pořádek. Pořádek musí být. A on jedl, četl nořiny a vedle čaje ležela bílá posmrtná maska Lenina, stejně jako na jiném stole stojí váza s květinami. Fízlové na kytky nebyli, jen na karafiáty, které rozdávali při výročích a při výročích výročí.

Jo, úbán má lidi a celé město ve své moci. Město, které už bylo a které tím trpí, město, které je roztrhané světovými stranami, město, které chce zase být jedním velkým městem. Město, které drží pohromadě jenom dole, město, kde jediné kopce jsou z ruin, město, které chce nalézt minulost z kamene a vybudovat budoucnost ze skla, ale to není jednoduché, jako není jednoduché vyměnit lidské srdce.

JAGGER, JÁGR, JÄGERMEISTER

Je letní noc, nebo už není. Na obě strany je zatím stejně daleko.

Stojíme na rozhraní elektrických obvodů, které rozsvěcují světla taxíků a kurtizánám na ulici 17. června se pak lesknou vysoké kožené boty, kožené sukně i kožené bundičky.

Stojíme na krajnici.

Už se nehádáme, ale mlčíme, což může znamenat totéž. Skoro nic nám nevyšlo. Katrin chtěla celé včerejší dopoledne poslouchat muziku a povídat si o filmech, co jdou do kin, zatímco já se chtěl milovat. Katrin řekla: „Nemůžeš chvíli jen tak klidně ležet, objímat mě a povídat si?“

Povídali jsme si.

Potom se chtěla milovat ona, ale mezitím někdo z nás pustil televizi. Televizní vlny mají zvláštní moc: ruší jakékoliv jiné vlny.

A večer: Na večírku u Katrininých islandských kamarádů v Schönebergu měli silnou, ale špatnou trávu, ze které nás oba bolí hlava, takovou trávu, co se vám pověsí za krk jako kámen na šňůře a stahuje dolů a dolů. Žádný létací model.

Určeno pro studijní účely

Navíc nepřišel ten, na něhož se Katrin celý týden těšila: slavný islandský režisér Fridrik Thor Fridriksson. Katrin miluje jeho filmy, nejvíc Děti ráje a Zimnici. Fridriksson miluje kebab. Prý se ztratil někde v Kreuzbergu.

Katrin miluje nejen islandské filmy, ale také islandské ságy, hudbu, knihy a gejzíry. Katrin miluje kousky žraločího masa, které čtyři měsíce hnijí v zemi a zapíjejí se kmínkou.

Katrin miluje Island.

Byla tam se svým druhým klukem na týden a chce, abychom my tam jeli aspoň na dva, mohli bychom si půjčit auto a celý ostrov objet, podívat se na sopku Heklu, která je branou do pekla, a na Tůň tonoucích, kde topili cizoložné ženy i s novorozenci, ale – oba víme, že to jen tak nepůjde.

Katrin nesnáší na Islandu jedinou věc: je tam příliš drahé.

Katrin se chtěla Fridrikssona zeptat nejen na příští film, ale taky, jestli na Islandu opravdu věří, že jejich ostrov plave oceánem jako list leknínu z jednoho konce moře na druhý. Jestli on taky věří, že ho teď drží zuby velká ryba, a proto se tam nahoře mnoho neohřívá, ale až ho pustí, dopluje Island třeba někam do Karibiku. Její islandští kamarádi říkali, že to je úplná pitomost, že leknín na Islandu nikdo nikdy neviděl. Nevím, kde to vyčetla, knížek o Islandu má půl police.

„Katrin, opatrně s tím hulením,“ smál se Thorir, bledý vytáhlý čtyřicátník, který v Berlíně osmý rok studuje scenáristiku a píše knihy. Za tím do šuplíku, ale píše.

„Katrin, na Islandu každý dítě ví, že náš ostrov je zkamenělý dítě velkého obra Vesmíru a matky Země, kterému neodstříhli včas pupeční šňůru, a proto tam máme ty sopky, síru a gejzíry. Říká se, že tudy dýchala matka Země, ale o utrženém listu leknínu, to snad ještě nikdo nikdy neslyšel,“ chytil se vlastivědy třicátník Gunnar, který v Berlíně studuje klip a reklamu.

„Ty bys taky neměl tolik hulit, maže ti to software, vole! Island a Grónsko byly přece obrovský meteority, který sem byly vymrštěny Mléčnou dráhou, myslím jako už s kusama ledu,“ natáhnul Thorir z cigarety.

Opírali jsme se o zábradlí balkonu, dole hučela ulice a turecké bistro polykalo noční žrouty. U dveří zabrzdil taxík, za chvíli řidič do auta nesl plnou náruč kebabů, opečených kuřat a pivo.

„Někdo ho poslal nakoupit, protože je líný,“ ukazuje prstem Gunnar.

„To u nás si lidi posílají taxík pro chlast, protože se stydět jít flašku koupit do krámu. Já jsem chvíli makal ve státním obchodě s chlastem. Otevírali jsme vždycky v deset a v deset a minutu se dovnitř nahnul jeden starej malíř, a podle toho, zda si koupil kmínku nebo vaječnej koňak, jsme poznali, jestli mu je dobře nebo zle. A taky k nám chodil jeden evangelický farář. Vždycky se postavil do dveří, rukou namaloval do vzduchu kříž a pustil se modlitbou do lidí, co kupovali chlast, že to je zloba lidstva, ďáblová zbraň, která rozvrací rodiny. Některý lidi se smáli, jiný se malinko lekli a zastyděli, a když z krámu zmizeli, tak farář přišel k pultu a koupil si láhev šery pro ženu, který to doktor doporučoval na nízký tlak. Tu flašku vzal štitivě do ruky jako kus shnilýho masa. A tohle se opakovalo každéj tejden.“

Katrin řekla, že at je to tak nebo onak, že to jen potvrzuje, že je Island divná planeta. Ani ne tři sta tisíc lidí, ale všechno samí umělci, to není samo sebou, že se všichni věnují filmu, muzice nebo psaní, a jenom ti, na něž nezbyly státní tužky, kytary či kamery, musejí makat, a i přesto taky vedle něco tvoří a malují aspoň po večerech malé obrázky fjordů. Tady v Berlíně jdou večer všichni lidi do knajpy nebo doma leží před bednou a čumí na seriály, fotbal a porno.

Na Islandu jsou podle ní lidi ještě spojený s přírodou, se zemí a nejsou křesťané, to je ono, nejsou křesťané, leda tak jen na papíře, ale v reálu nejedí hostie, ale sníh, Katrin tohle slyšela od Björk, co chtěla jako malá předpovídat počasí, ale nakonec se stala populární zpěvačkou. A že je jedno, jestli takový člověk pije pivo, šnupe koks nebo jí sníh jako Björk, která se tím vrací k přírodě. Hlavní věc – takový člověk je svůj. Originál.

Určeno pro studijní účely

„Originál jako pravej budvajzr,“ dopil Gunnar, šáhl do basy pro další láhev a s ní vytáhnul ještě jednu historku z alkoholického krámu.

„Měl jsem šichtu, když na Islandu povolili prodej piva, který mělo vo-lume víc než dvě a čtvrt procenta a kreslilo po sklenici kroužky z pěny. To byla událost. Do krámu dokonce přišel reportér ze švédských novin a jeden dánský fotograf a čekali na prvního hosta, který si koupí pivo, že ho jako vyzpovídaj. On ale přišel ten malíř, kterej ne-chtěl pivo, potřeboval vaječňák, protože mu bylo divně od žaludku.

Koupil si flašku, ještě v krámě ji otevřel, napil se, pohladil si břicho, to on dělal vždycky, když se mu ulevilo. Vyšel z krámu, udělal pět kroků na náměstí, plác sebou a byl hotovej. My jsme to neviděli, protože do krámu se už hnuly davy, všichni lačný po tom opravdovým alkoholickým pivu, co kreslí po sklenici kroužky z pěny... Ale pro-tože u nás jsou všichni lidi – i chudáci – pojištěný, tak i ten malíř měl dob-rou životní pojistku a dávno sepsanou závět, takže z pojistky zalo-žili nadaci. A můj šéf z ní pak dostal malířský stipendium a v krámu to zabalil.“

Katrin říká, že to jen ukazuje, jak Island'ané nejsou svázaní žádnými kon-vencemi, možná jen pojistkami, a právě tohle je zákon islandské kreativity, s tím že souvisí hledání nových uměleckých forem, a tak nikoho nemůže překvapit, že nikde jinde na světě nevzniklo muzeum pe-nisů. Že to by třeba Němci nikdy nevymysleli.

„A Češi myslím taky ne, i když máte ty vaše slavný zlatý ručičky, co montujou škodovčičky,“ obrátila se na mě s úšklebkem, ale její pohled a rty mířily každý do jiné části vesmíru a ne do středu mého obli-čeje. Nevím, proč se z Islandu snesla do středu Evropy. Nebylo to po-prvé. Katrin chtěla rýpat.

„Moje teta byla komunistka,“ vrátil se do středu Evropy rovněž Thorir. „Studovala v Lipsku v šedesátech letech germanistiku, protože východoněmecký komunisti byli odpovědní za podporu hnutí v se-verní Evropě. Teta ho propagovala, nikdy se nevдалa, jen se angažovala a zase angažovala. Takovejch ženských se bojejí chlapi po ce-lém světě. Kupovala pouze auta z východu, moc si je pochvalovala, byly hlavně náramně levný, ale moc dlouho nevydržely, dnes jí stojí na dvoře šest nepojízdných škodovek, prší na ně, sněží na ně, ale teta je nechce dát do šrotu, jako by těch šest škodovek byl celej její život... Katrin, já ale myslím, že za všechno může slunce,“ skončil Tho-rir.

„Jak to?“

„No že nám slunce diktuje kreativnost, protože dlouhodoběj nedostatek slunečního svitu prý podporuje obrazotvornost a fantazii po-dobně jako LSD, aspoň jsem to četl v National Geographic.“

„A kolik v tom muzeu teď máte vlastně penisů?“ otočila se Katrin na Theodora.

„Už 142. Jsou to samí savci!“ odpověděla pyšně Theodora a poprvé se ten večer zdálo, že se nenudí. Tahle malá udělaná černovlasá Island'anka, které je mezi čtyřiceti a padesáti, právě začala studovat fil-mový střih.

„To je ale o tři víc, než když jsem tam byla,“ řekla Katrin.

„Tomu chlapíkovi chyběj už jen dva penisy. Jeden od velký velryby a jeden od člověka. Ale na velryby je vyhlášeněj přísněj zákaz lovu, jsou to vzácný zvířata, velryby nejsou králíci, což neuznávaj jen Japonci a Norové. Ale člověka, toho mít bude!“

Theodora potáhne a vypráví, že muzejníkův kamarád je lékárník a že prý cítí, že to je nahnutý, že ho tlačí na levý straně hrudníku, i když Island'ani jsou celkově zdravý národ a on tady může být ještě sto let. I tak: lékárník podepsal prohlášení, aby mu při pitvě šetrně ode-brali péro a převezli ho do muzea.

„A muzejník, on je to bývalej farmář z východních fjordů, který se rozhod zbohatnout, je rád, protože o lékárníkovi se po celém Islandu proslýchá, že ho Bůh vybavil nadprůměrným klackem do dýlky i do šířky... Jen má strach, aby se to moc neprotáhlo, že lékárník má zdравěj kořínky, protože jak říkám: My jsme po fyzický stránce ukázkově zdравěj národ, a

Určeno pro studijní účely

navíc dobře pojištěnej,“ přemítala Theodora, mezi větami popotahovala z nové cigarety, koukala dolů na turecký stánek s kebabem, který polykal další a další masožrouty, a opakovala: „To je síla. Jako listopadovej vítr u nás. To je síla... to by mě nenapadlo, že se tam vejde takovejch lidí... to je síla... u nás žádný Turci nejsou. Jen Poláci, ale ty zas nepečou kebab, protože mrazej ryby...“

Byla to síla. Teď stojíme na ulici, je letní noc a oba nás bolí hlava.

Mě z těch užvaněných řečí o umění, které má zachycovat život, být přímo u něj, jako je loď u hladiny moře, tak to řekl myslím Thorir. Ale to jejich umění, ty řeči o něm, ty jsou přitom úplně neživotný, připomínají pochod okolo kadibudky.

Jsem si jistý, že ani jeden z nich by neměl odvahu dveře kadibudky otevřít, protože by se bál, co je uvnitř, jestli tam není něco, co by ho mohlo porazit, třeba puch. Ani jeden by pro umění neumřel, jako ten malíř, co sebou sekl po posledním hltu vaječňáku. Güntera na něj! Nebo punk!

A tak, když se mě Thorir zeptal, jestli taky něco dělám, řekl jsem, že jo, právě stěhuju jednu počítačovou firmu z Schönebergu do Mitte, ale Katrin mi skočila do řeči, že tím si jen vydělávám, že máme kapelu, která se jmenuje U-Bahn, že to nezní špatně, takovej mix Bowieho a Stranglers.

Thorir prohlásil, že ho už zajímá jen elektronická hudba, že kytarová je vyhaslá jako polovina islandských sopek, že kytara v hudbě je mrtvá stejně jako surrealismus ve výtvarném umění. Jo, tyhle synte-tický kluci vědí, jak se věci mají.

Ale já se nechtěl o hudbě vůbec bavit, ne s nimi, kteří žijí na druhém konci vesmíru, i když Gunnar řekl, že to zní zajímavě, že punk v sobě nese něco revolučního a Bowie dekadentního a že možná přijde na koncert. Tak to jsem na něj zvědavý.

Katrin bolí hlava, protože toho všeho spolykala moc, chce, abych teď nemluvil, že se není schopná na nic soustředit, já přitom skoro nikdy nemluším – známe se opravdu tak krátce?

Stojíme na ulici, jelikož Katrin nechce jet ranním úbánem, protože jí v těchto dnech úbán smrdí.

Úbán je indikátor její ženskosti.

„To je puch! Nejpozději pozítří to dostanu,“ tvrdí Katrin.

Mávám na taxík.

„Zelterstrasse, Prenzlauer Berg.“

Taxikář řekne: „Fajn.“

Katrin neřekne nic.

Šofér odlepí nažloutlý koráb od chodníku, přidá plyn a požádá Katrin, ať se připoutá. A já vím, že ona se za chvíli potichu zase odpoutá, protože ji pásy svazují, podobně jako naše slova svazuje abeceda. Ne-poutá se ze zásady. Mám chuť to říct nahlas, naštvat ji, jako ona na-štvala mě tou pitomostí o zlatých českých ručičkách, vůbec nevím, kde to vyhrabala, chtěl jsem jí potopit hlavu do Severního moře a chvíli ji trápit.

Ale v rádiu mluví o nové knížce slavného německého spisovatele a zní to zajímavě: Moderátor se rozplývá, že spisovatel láme další tabu, a říká něco v tom smyslu, že naše minulost je jako ucpaný klozet. Rádi bychom se jí prý zbavili, splachujeme a splachujeme, ale hovno se nám stále vrací.

„Tenhle Grass, to je už čtyřicet let pořád vo tom samým,“ řekne taxikář a zapne kazeták. Rolling Stones vypalují Dylanovu Like A Rolling Stone. Jsou někde mezi druhou a třetí slokou.

„Stouni! To je teda pecka!“ jukne zezadu Katrin, která mě v taxíku vždycky strká dopředu.

„Ty to za mě odkecáš,“ chlácholí mě.

Šedivý zavalitý taxikář se hladí po tváři, trochu to šustí, jak přejíždí údolí vrásek a paseky vousů.

Určeno pro studijní účely

„Jo, jo, Stouni,“ usměje se na ni přes zpětné zrcátko a já si všimnu, že mu chybí prostředníček na pravé ruce.

Vím, že si s ním Katrin jen hraje, protože Stouny považuje ze nejnudnější kapelu na světě, která hnije zevnitř a mele pořád dokola: Hey, Hey, Yeah! Yeah! Katrin nejraději poslouchá acid jazz a funky. Ráda tančí, ráda se vlní. Já se na ni přitom rád dívám. Ano, lze říct, že mě to vzrušuje a že jsem si toho na sobě všiml už tenkrát u polských smo-lařů, kde s ní tančil Pancho Dirk.

Taxikář se podrbe v podpaždí, pak pod nosem a otočí se ke Katrin.

Povídá: „Jsem byl na jejich prvním koncertě v Německu. Bylo to v Kolíně, v šedesátym vosmym nebo sedmym nebo devátym, teď přesně nevím, paměť na čísla já nikdy neměl. Ale vim jistě, že tam bylo sto tisíc lidí, možná víc. A v televizi pak dávali rozhovor s Mickem. Skvělý: Říkal, že mladý Němci jsou skvělí. Že doufá, že my mladý nebudem jako ty starý, myslim jako naši fotři. A to, myslim, nejsme, teda některý mladý teď zase jó, myslim ty skíny z Východu, z Lich-tenbergu, to jsou idioti, do fabriky s nima, ale my starý ne, my jsme v klidu. Reportérovi bylo asi sto a řek: Tohle přeje mladým Němcům zpěvák Mick Jäger z Rolling Stones. Jäger jako Jägermeister! Z Jaggera se stal Jägermeister! Jééééégr! To byla řacha. A tak jsme mu tenkrát do televize poslali láhev Jägermeistera... Ale, slečno, radši se mi tam vzadu opravdu připoutejte, jeden nikdy neví...“

„Jojojo, žádněj strach,“ odbude ho Katrin a já vím, že se zase odpoutá, protože ji pásy přes břicho upírají prostor.

Taxikář pokračuje: „A potom, to už jsem byl v Berlíně, si v rádiu udě-lali z lidí dobrej den. Říkali, že Stouni hrajou na paneláku nakladatelství Axel Springer, co ty jeho noviny tak šily do levičáků a dede-ronů, název endéer vždycky v závorce a tak, jako že ten stát oficiálně ani neexistuje, vždyť voni si ho ossis taky dobrovolně nezvolili, že jo.

Tak přímo na střeše toho paneláku měli Stouni hrát. Já to neslyšel, ale volal mi to kámoš, kterému to taky někdo zavolal, taková tichá pošta. Samo že celý město bylo auf. Kochstrasse nacpaná vlasácema. Všechny hlavy zakloněný nahoru, ale na nebi jen mraky a letadla. Hodinu jsme tam stáli a vůbec nic se nestalo, jen vod západu se hnaly další těžký dešťový mraky... Ale, slečno, já vás opravdu prosim, vemte si ty pásy. Taková bouračka, to je dřív, než řeknete švec. Do ně-koho ťuknu já, někdo ťukne do nás, a hned máme krásnou řetězovku...“ otáčí se taxikář na Katrin.

„Jojojo, promiňte, ono se to nějak samo rozepíná,“ vykrucuje se Katrin a já vím, že lže, že samo se na našem světě nic, že jen nemá ráda ty provazy, které ji svazují.

Taxikář povídá: „Jeden kluk ve Friedrichshainu to taky slyšel, všichni mladý na východě poslouchali západní rádia a stáčeli si písničky, co si je nemohli koupit, slyšel to a taky neprokouknul tu jejich boudu. Stouny miloval, zneklidněl a pak to přišlo, ruplo mu v kouli a už se hnál ke zdi, chtěl přes ni, podívat se, jestli na tý střeše skutečně hrajou Jagger & spol. Byl to snad nejvyšší barák ve středu města, sta-čilo jen malinko vyskočit, mít kliku... Samozřejmě ho drapli, profac-kovali, snad tam i párkrát vystřelili, to voni si potrpěli na ohňostroje... Doma mu zabavili náký desky Stounů jako důkazní materiál k chysta-nýmu monstprocesu, kterej se nakonec nekonal, poněvadž ho strčili do blázince. Desky mu ale nevrátili, jelikož je na fízlárně někdo voto-čil... Ztracená špína, jedna kaluž, a člověk aby pulíroval celý auto znova,“ rozčiluje se taxikář a zmáčkne ostříkovač.

„A představ si, já ho tudle vez. Stounům i tomu rádiu všechno odpustil, policajtům ale vůbec nic. Chodí prý už půldruhýho roku tajně za tím chlapem, co ho chytil u zdi, vrazil mu facku a šoupnul do blá-zince, a přemejšlí, co s ním udělá.“

„Jak na něj přišel?“ ptám se.

„Jeho jméno si našel v telefonním seznamu. Je to prej už starej děda, kterej pajdá po mozkový obrně a bydlí sám v paneláku v Hohenschönhausenu. Byl dokonce u něj doma převlečeněj za instalatéra s při-lepenějma fousama, připadal si jako vůl, hasák nachystanej v brašně, že ho

Určeno pro studijní účely

praští, až se dědek votočí k vypínači, ale pak si všimnul gramofonu a pár vinylových desek a něco mu blesklo hlavou. Děda uvařil kafe a pobídnul ho, ať si desky prohlídne a představte si, měl jen samou klasiku, Mozarta, Smetanu a jiné pop, když tu najednou zahlídl dva úplně vošoupané obaly vod Stounů, Aftermath a Beggars Banquet, přesně ty, co mu tenkrát poldové zabavili.“

„A zabil ho?“

„Zamotala se mu hlava, protože podle černých teček vpravo dole poznal, že to jsou opravdu ty jeho ztracené desky. A tak sáhnul do brašny, chytil hasák a zeptal se: Dědo, vy tohle posloucháte? A dědek že prej ne, že to dal jednou dceři, ale ta je pryč, nevídej se, nerozuměj si, a jestli se mu to líbí, že si ty desky může vodnýt, co on prej s tím, že je na jedno ucho hluchej. Co-on-prej-s-tím! Tak ten kluk zastrčil hasák, vypil kafe, vzal si ty svoje desky domů, ale stejně mu nevodpustil a prej ho možná doopravdy jednou zabije. Kdepak, taková ne-návisť, ta se z člověka jen tak nevypaří. Tu z něj vysaje až smrt...“

Katrin se nakloní dopředu: „Jestli to není zajímavý, kolem čeho se ten náš svět točí. Babička máho kluka byla Němka, která se zabouchla do Čecha v Jägerndorfu, Němci pijou Jägermeistra, vy a tenhle kluk, co chce zabít toho dědka, milujete Micka Jaggera, a Češi s Američanama milují Jágra Jaromíra. Nepřijde vám, že svět je skutečně malý a spojený, když se všechno důležitý jmenuje podobně? Že ta globalizace už dávno je? Že jsme všichni spojený s nějakými myslivci? A ty pásy mě opravdu tlačej, nezlobte se, dělá se mi zle.“

Taxikář kývne, že tedy dobře s těmi pásy, ale jen na její zodpovědnost a že má Katrin jinak pravdu, neboť Jágra taky zná, hokej sleduje, fandí berlínským Ledním medvědům, jen ho mrzí, jak to posledně Češi na olympiádě Němcům nasypali, ale upřímně: Kdo taky mohl čekat něco jiného, když mají Češi na Němce od války takovou pifku.

Že některý Němci maj od konce války pifku zase na Čechy, že jeden z těch vodsunutejch bydlí u nich v baráku a jednou za rok jezdí do Mnichova na slet, ale do Čech, tam by nejel nikdy, protože Čechy ne-návidí, jsou to smějící se bestie. On totiž soused nemá vůbec smysl pro humor.

„Ale ta česká pifka je větší než ta německá. A navíc, hele: My Němci jsme víc na fotbal, protože nejsme tak rychlí jako Slovani. Ani v pití. Proto vám jde tak dobře hokej i válčení, že umíte dobře pít, že se s tím neserete. A myslím, že to nás ve válce stálo život stejně jako teďka v hokeji,“ uzavře to taxikář.

A já se začínám potit, protože cítím, že se Katrin dostala do přemýšlivé a ironické nálady, z níž se může velmi rychle proskočit do nálady ještě rýpavější, jako často, když se nepovede sex nebo večírek nebo obojí. Jak vám říkám: Přesně to se nám podařilo.

Katrin by řekla: „Tobě se to podařilo.“

A taky že jo: Katrin švitoří, že já jsem její kamarád z Prahy a že jsem se chtěl dávno zeptat, jestli je pravda, že u berlínských taxikářů dělá hodně bývalých estébáků a jestli to taxikářům nekazí imidž a jestli se on jako náš taxikář trochu nestydí. Chci něco říct, bránit se, omluvit se za její přihlouplé rýpání, ale taxikář mě předběhl: zašlápnul brzdy, zaklel a bouchl vzteky do volantu.

Před náš vůz se vklínil bílý bavorák. Bylo to tak tak.

Řidič ještě jednou zaklel, podrbal se čtyřmi prsty na krajíně vzrostlého břicha a ukázal na hranatou budovu Ostbahnhofu.

„Támhle jsem loni málem vezl z Berlinale jednoho slavného herce, toho Petra Brauna, jak teď hraje německýho pilota v Nočních stíhačích. Viděli jste to?“ ptá se.

Přikyvují.

Je to klasický Hollywood o pilotech za války. Trochu drama, trochu romantika, trochu lítání, pár sestřelených letadel, jeden pilot je černoš, mladý bílý Amík je podrazák a oba se jakoby

Určeno pro studijní účely

náhodou zabouchnou do jedné holky, která ale miluje úplně někoho jiného, a sice jejich šéfa. Miluju tyhle hollywoodské náhody. Jako muzika nudné smyčcové orchestry.

„Takový filmy se můžou líbit jen tobě,“ řekla mi Katrin včera ráno.

Nelíbil se mi, byl jen celkem slušný. Ale copak ji to zajímalo?

Taxikář se vysmrká, pečlivě si otře nos a ztiší vysílačku, která prská a ruší.

„Byla půlnoc, když jsem ho na Potsdamer Platz nabral. Byl úplně namol. Říkal, že chce na Ostbahnhof, že tam je výstava moderního čínského umění. Já mu říkám, že ne, že to je na Hamburger Bahnhofu, že jsem o tom zrovna čet, protože jako taxikář musíš mít vo takových věcech trochu pojem, ne, a že je zavřeno, přestože je sice už ráno, ale pořád ještě noc, tak ať neblbne, že ho dovezu do hotelu, a kde že bydlí. A tenhle Braun mě chytil pod krkem, že jsem nějak moc přechytřej a že on platí a je šéf a já jen taxikář, a tak jsem mu jednu vrazil. Skulil se do kouta a začal maličko brečet.

A já mu říkám: Nebreč! Všechno bude v ažúru. Ale jestli mi to tady poblížeš, tak uvidíš. A ptám se, kam že teda chce, a on se tak lek, že krknul a otevřel dveře, vyklonil se, a já slyšel, jak to plesklo na vobrubník, bylo to přímo před festivalovým palácem, říkal jsem si, kdyby to tak udělal ve dne, to by byla řacha, Cardinalová na něj z dálky mává a směje se a kdo ví, na co nemyslí, ale on nemává, protože mu je blivno. A Braun mezitím zabouchl, poprosil mě o cigaretu a řekl, abych ho dovezl na to nádraží, že pojedou do Brestu, protože odamtud pochází jeho rodina, a on tam ještě nikdy nebyl.

A zeptal se, jestli se vracím tam, odkud pocházím, a já že jo, že to by člověk měl, že je hezký, když člověk zná své kořeny.“

„A je to fakt pravda?“ kroutím hlavou.

„Ne, ale dobrý taxikář musí vědět, co chce kunčat slyšet. Mí rodiče utekli před Rusama z východního Pruska, ani nevím přesně odkud. Braun měl takový psí voči, říkal, že mu rozumím, a sápal se po novinách pod oknem, že se mi podepíše, dá mi telefon, pozve mě na premiéru do Volksbühne, a to mě opravdu vytočil. Každý, kdo jen trochu čte noviny, každý takový ví, že do Volksbühne má Braun už dva roky plot kvůli tý trapný reklamě na hamburgry, za kterou dostal hafo peněz. Po celým městě visely vobrovský červený bilbord, kde Braun s pusou od kečupu zval všechny do americký rodinný restaurace. Dobře víme, co rádi jíte – stálo tam. Všichni přece vědí, že Volksbühne je nezávislá scéna, a taky jo: Tenhle Castorf, kterej to tam má nejvíc na pověsť a s ničím se nemaže, ho hned šoupl jako zkorumpovanýho za plot. A tak jsem ho podruhé proplácnul, on řval, že je jako umělec ztracený, zbytečný, vystřílený, že musí zase najít sám sebe, a ať ho k sakru vezmu na to nádraží. Říkám, že jo, a sáhnul jsem mu do kapsy, zjistil, kde bydlí, a vyklopil ho u hotelu.

A druhý den slyším v rádiu, že se Peter Braun nadobro ztratil, že nepřišel do hotelu, ani na tiskovku Nočních stíhačů, že nebere telefon a že si to nikdo, ani jeho agent, ani jeho manželka, neuměj vysvětlit, a tak volám na centrálu Berlinale, že vím, kde je, že je v Brestu, že hledá předky, ale na centrále mě nechtěli vůbec nikam přepojit, že už jsem desátý, který dnes někde Brauna viděl, ale takováhle blbost, ať prý toho nechám a uvolním linku, a že jestli si chci rezervovat lístky, musím přes internet, a že mi přejou hezký den. Tady mám jeho podpis,“ vytahuje z postranní kapsy vydání BZ z loňského února, kde svítí velká hercova rozesmátá fotografie ve smokingu a pod ní je načmáraný:

Stíhač P. Braun nejlepšímu taxikáři v Berlíně.

Taxikář se na mě významně podívá a přátelsky mrkne: „Jo, některý, co jsou teď u nás, byli dřív u nich, ale jenom jako malý ryby, sledovačky, odposlechy, psaní protokolů, ale nic víc, žádný atentáty, žádný velký kontakty jako jejich šéfové, co teď maj realitní kanceláře a vedou střelecký kluby...“

Ty u nás, to jsou vesměs slušní kluci, i když některý z nich maj pořád pokroucený představy vo světě, přestože by jeden řekl, že musej být světaznalí. Jeden byl třeba dva roky na Kubě, druhý v Praze na velvyslanectví, museli vidět, že to nešlape, ne? Když v hospodě začnou o

Určeno pro studijní účely

politice, že to tenkrát bylo lepší, tak my všichni ze západu řekneme, ať držež klapačky, že moc dobře víme, kam to dotáhli s tou en-déer, a jestli jim nestačily ty fronty na banány. Nebo ty mrtví u zdi, že jo. Neshodnem se na muzice, neshodnem se v politice, každému chutná jiný pivo a každý čte jiný noviny, ale jako taxikáři: Žádný stížností. Jestli vám jde vo tohle, tak jako šoféři jsou spolehliví, vo tom žádná.“

Katrin to neslyší, protože usnula. A já jsem rád, neboť to je jediné vysvobození z její rýpavé nálady.

„Když člověk spí, musí se soustředit na to, co mu říkají vnitřní hlasy o tom, co dělal dnes a bude dělat zítra,“ řekla mi jednou Katrin. I tohle se prý naučila během pár dní na Islandu.

Moc tomu nerozumím. Nevím, co to jsou vnitřní hlasy, nepřicházejí za mnou, nemluví mi do duše, a pokud ano, tak jen velmi potichu, tak, že je skoro neslyším, ale možná zase občas vidím, co Katrin nevidí a čemu úplně nevěří, myslím toho chlapíka z úbánu, ale teď se těším do postele a na to, že budu ráno objímat její hubené klučíčí tělo, hladit jí prsa a možná se s ní i milovat, a že bude ráda. Pokud tedy nebude mít svoje dny.

Taxikář se usměje, ztiší Stouny a zapálí si cigaretu: „Ta tvoje holka se mi líbí. Hezká, taková přemejšlivá. Jen by neměla být tak lehkomyšlná, myslím to s těma pásama... dyť já už měl dvě parádní řetězovky a ani nevím jak, ale nikdo to zatím neodskákal, jen tenhle prst jsem si ucvaknul ve vokýnku, jak jsem vodklepával cigaretu a auto zrovínka letělo přes bok na střechu... A víš, jaká písnička zrovna hrála?“

Zakroutím hlavou a přivřu oči, že nevím, že se nechám podat.

„Satisfaction... jak já ji dneska slyším, tak mě v tom chybějícím prstu začne svrbět... Ale ta tvoje holka je citlivá, to se pozná na vočích a na muzice... Mně jinak říkají Harry, a kdybys potřeboval někdy rychlejš a slušnej vodvoz, tady máš číslo,“ vytahuje z postranní kapsy vizitku a podává mi ruku. Má stisk jako bagr.

„Celej den a celou noc Harryho máš na pomoc,“ notuje jako z radioreklamy, zesiluje vysílačku, která prská a ruší, směje se na mě a při-brzdí auto u obří kupole plechového planetária na Prenzlauer Allee, o kterém Katrin jednou řekla, že vypadá jako vyhřezlej nádor.

„Když kolem proletíš stovkou, tak si toho ani nevšimneš,“ otočí taxikář hlavu.

Jede sotva krokem, pneumatiky jemně hladí vlhké kočičí hlavy, jako by je chtěly konečně uspat, a z okna je vidět, jak po kulaté stěně kloužou světla a blinkry a majáky aut a planetárium plane jako obří disko-téková koule. Pomalu se roztáčí a odlétá.

ZUG NACH HÖNOW

„Jmenuju se Bertrám,“ vybařnul na mě na schodech do úbánu na Senefelder Platzu ten chlapík v hnědém kabátě, který si ode mě párkrát nechal něco zahrát, ten, který mi v úbánu jednou zachránil život, když fauloval, ten, kterého úbán odvezl ze života, aby nakonec v úbánu zůstal.

Než jsem na něj mohl vybalit něco já, než jsem se ho mohl zeptat, co je vlastně zač, odkud jde a kam, zarazil mě pohledem, jako by tušil, o co mi jde. Řekl, že všechno je vedlejší, že co vím, vím, že chce, abychom mu odehráli koncert, protože se mu naše hudba líbí, jelikož je spojená s úbánem stejně, jako je s ním spojen on. Že chce zahrát jen tak, pro radost. Pro kamarády. K narozeninám. Příští týden.

„Ko-ko-koncert? No to je jasný. A-a-a kde jako?“ zírám s otevřenou pusou.

Říká, že přímo v úbánu. Na Alexu, na jednom nástupišti úpětky, které se nepoužívá. Všechno je domluvené. Stačí kývnout.

„No... Jasně... To-to be-be-rem,“ pořád tomu nevěřím.

Řekl fajn a že se tam uvidíme. A zmizel.

Příběhl jsem do zkušebny s tím, že mám novinku: Koncert U-Bahnu na nástupišti úbánu.

Určeno pro studijní účely

„Já mám taky novinku!“ kontruje Pancho Dirk. „Byli se na nás kouknout z Universal Music, víš, jak jsme hráli v tom ruském klubu, Dom kultury Berlin. Vypadá to nadějně. Demáč se jim líbí. Má to jenom jeden malej háček...“

„Tenhle koncert má taky malý háček. Objednal si ho jeden můj kamarád, chlapík, který se jmenuje Bertrám. Je to starej rocker, ale chce zůstat v utajení. I před váma.“

„Bertrám – hele, to je tady dost nezvyklý jméno. Možná to bude trik nějaký televize, něco jako skrytá kamera, taková provokace. Možná chtěj vyzkoušet, co jako budeme dělat, jak se budeme tvářit. Zaplatí nám? Zajistí propagaci a přijdou lidi?“ ptá se Pancho Dirk.

Kývám, že jo, že jsem od něj dostal 300 eur zálohy. A 300 slíbil po akci.

„Pak není co řešit! Ten můj háček je taky malichernej. Na firmě chtěj, abysme písničky trochu upravili, jinak je zabalili, vyhodili na pár místech kytaru a dali tam klávesy, trochu je prostě omladili. Tak to řekli.“

„Tak to ani hovno! Nejsme roboti!“ rozeřval se Atom. „Copak na tom demáči stálo technoprojekt? Copak tam stálo Scooter? Jsme snad Scooter?! My jsme U-Bahn! A hrajeme punkrock! Teda něco jako pun-krock! Nemluvil jsi na začátku o postoji?!“

Musím uznat, že Atom měl pravdu. Ale Pancho Dirk měl taky svoji pravdu. Chtěl konečně uspět, chtěl se dostat dál, chtěl mít víc holek. Lhal bych, kdybych řekl, že mě úspěch netěší zrovna tak. Ale než vystupovat pro holčičky z Bravíčka jako Scooter, tak to raději nic.

Atom prohlásil, že pokud to bude takhle, tak že končí, že ten koncert ještě odehraje, ale potom že šlus a čus, že má stejně lano od Pozor vlak!, kapely, co s námi jednou hrála, a který se dlouhodobě léčí bu-beník, protože trpí úzkostma.

„A co ty?“ zeptal se mě Pancho Dirk.

Pokrčil jsem rameny a vzal si čas na rozmyšlenou.

Zatímco jsem se rozmýšlel, po městě někdo vylepil plakáty:

Kapela U-Bahn v úbánu. Nesnesitelná hořkost bytí.

Hudba pro živé i mrtvé.

Stanice Alexanderplatz, 5. 8. 2002 18:00, nástupiště U5.

Sledujte šipky.

Přišla hromada lidí. Pancho byl rád, že se objevily i dva televizní štáby, myslel si, že to je zájmem o naši kapelu, ale dost dobře to mohlo být způsobené tím, že jim ve zpravodajské redakci vyrostly okurky, jak to tak v srpnu bývá. Pancho byl nervózní, nevěděl, jaké si má obléknout tričko, a pořád čekal, kde vykoukne ta skrytá kamera.

Obsadili jsme místo pod schody, nádražáci rozestavěli na krajích peronu plůtky, aby nikdo nespádl do kolejí, i když tady vlaky nejezdí, protože tahle část stanice je větší, než je třeba.

Pancho Dirk se mě ptá, v kolik máme začít, že je přece šest, jestli už je ten Bertrám tady, a já ho uklidňuju, že můžeme začít hned, protože vím, že on vždycky chodí pozdě a většinou zmizí, ještě než dohrajeme.

„Ahoj, my jsme U-Bahn, hudba pro živé a mrtvé. První věc se jmenuje Tunel,“ zařve Pancho Dirk, který si nakonec vzal tričko s červeným křížem a na nos černé brýle. Házíme mezi lidi první písničku. Holky se hned chytly a tancovaly i při dalších. Mezi lidmi se objevil Günter, vedle stojí Katrin, její táta a máma, která tleská, jako by to byl koncert pro ni.

„Tenhle koncert je Bertrámovi k narozeninám. Alles Gute!“ popřál jsem do mikrofonu. A Pancho začal zpívat novou písničku, která se jmenuje Město:

Město se mění

Určeno pro studijní účely

Mění, ale nikdy není
Zkousím ho chytit
Cítím jenom chvění

Ještě než se dostal k refrénu, zahlédl jsem v davu Bertráma. Mezi lidmi se blýskly jeho oči, které vždycky svítí jako lucerny. Bertrám se po-hu-poval a bylo vidět, že mu je dobře, že si to asi takhle nějak představoval.

Atom žene rytmus dopředu, Panchova basa duní a moje kytara vypouští jednoduché akordové melodické vlny. Nástupišť se na nich točí, za chvíli se točí celá stanice a brzy se točí celý podzemní svět, nej-dřív pomalu, potom se roztáčí rychleji a já vidím, jak z protějšího ná-stupišť odjíždějí vlaky úpětky do Hönow, ale nikdo do těch dlouhých žlutých hadic nenasedá, protože všichni se koukají na nás, ka-pelu U-Bahn, která točí úbánem. Důchodci nevěří svým očím.

Zrychlujeme a točíme podzemním světem a najednou vidím, jak do prázdného vlaku naproti nastupuje Bertrám, sedí a směje se, chtěl bych z toho vyskočit, protože někde ve vzduchu visí, že jede někam, od-kud se už nevrátí, protože Hönow je konec světa, pár paneláků a ryb-ník a jinak nic, jen dlouhý širý obzor.

Chtěl bych z toho vyskočit, vypnout kombo a utíkat za ním, ale nemo-hu udělat vůbec nic, musím zpívat refrén a je mi z toho smutno:

Bydlím na kopci bez výhledů
Bydlím v ulici bez domů
Jezdím tramvají shora dolů
Hledám adresu k zbláznění

Vlak odjíždí a v něm sedí Bertrám. Je vidět, že není smutný, je spokojený, je rád, že tohle je konec, že tenhle vlak jede do Hönow a že to není ta prázdná souprava duchů, co o ní vyprávěl Günter, kterou jezdí sem a tam ti, co úbán odřízl od života, protože nemohou jet nikam jinam. Zatím nemůžou.

Zdá se, že Bertrám ano.

Po koncertě za námi přijde televize. Pancho se ptá, jestli jsou od skryté kamery, že to byl dobrej fůr zorganizovat tenhle koncert. Reportér nechápe vůbec nic, říká, že je ze zpravodajské redakce, a ptá se Pancha, proč se jmenujeme U-Bahn, kdo přišel s nápadem zahrát si v úbanu a čím nás inspihuje Kundera.

Pancho říká, že nikde jinde v Berlíně není město tolik v pohybu, tak proměnlivé a zajímavé jako tady dole a že to nás přitahuje, že koncert byl nápad jednoho našeho kamaráda a že Kundera dobře popsal vnitřní rozklad socialismu a my se pokoušíme popsat rozklad tohodle města. Dobře si to před zrcadlem připravil.

Katrin mi šeptá, že to byl dobrý koncert, dává mi pusku a podává obálku, ve které je 300 eur, že jí to dal takový divný chlápek, celý bledý a šedivý, že to je pro nás a že mě pozdravuje. Hledám na obálce nějaký vzkaz, nějakou šifru, nějaké heslo, nějaké vysvětlení Bertráмова zmizení, ale nenacházím vůbec nic.

Druhý den ráno mě Katrin u snídaně obejmě kolem krku a řekne, že mi musí něco povědět, něco ohromně důležitýho: „Vypadá to, že dostanu to stipendium na Island. Dneska mi přišel mail z Reykjavíku.“

Říká, že má radost, že to je na půl roku, snad by to šlo prodloužit, že bych mohl jet s ní, že to stipendium je velkorysý a že bych se taky mohl naučit něco islandsky. Ptá se, jestli z toho mám radost, říkám, že jasně, že ohromnou, že to je fajn, že tam pojede, a ptám se, kdy přesně že odlétá. Je to narychlo, za měsíc.

Určeno pro studijní účely

Já na to, že se může ještě spousta věcí změnit, a dolévám si kafe.

„Jak to jako myslíš, změnit? Už zamračí se.

Jak to myslím, jak to myslím, jak to myslím. Tak to myslím. Říkám jí znovu o kapele a desce a podzimu, který měl v Berlíně patřit UBahnu, tomu alespoň Pancho Dirk věřil a já trochu taky. Neříkám jí o Praze. Ani o svých myšlenkách.

Katrin proneše, že tohle si musím rozhodnout sám. Řekne to tak, jako když řízne pila do dřeva a k nebi vyletí mrak pilin. Řekne to ostře, jako by to rozřízla za mě.

Sedne si mi na klín. Kousne mě do ucha a rozepne mi kalhoty.

APENDIX

U-Bahn

Vlaky berlínského metra z podzemí občas vyjedou do nadzemí. První vlaky se rozjely v roce 1902 na dnešní lince U1. Koleje spojily stanice Warschauer Strasse ve Friedrichshainu a Wittenbergplatz na hranici Schönebergu a Charlottenburgu. Linka byla brzy prodloužena do Dahlemu.

Na Wittenbergplatzu se k první lince připojila dnešní U2, mířící přes Potsdamer Platz a Alexanderplatz na Prenzlauer Berg a Pankow. Na druhé straně byla protažena přes nádraží ZOO a Olympijský stadion (na této stanici je Muzeum U-Bahnu) až do Ruhlebenu.

U dnešní stanice Gleisdreieck, kde se linky protínají, došlo před její výstavbou k dosud největší havárii. V roce 1908 se zde srazily dva vlaky, 18 lidí zahynulo, 21 bylo těžce zraněno. Další linka, U4, vznikla v Schönebergu. Má jen pět stanic, přepravu zajišťují dva vozy a spojuje Nollendorfplatz (také U1) a Innsbrucker Platz. Všechny zmíněné linky patří mezi tzv. úzkoprofilové – vlaky jsou užší než na zbývajících tratích.

U-Bahn se rychle rozeběhlo na všechny berlínské strany.

U5 spojuje Alexanderplatz a Hönow přes sídliště Hellersdorf.

U6 Tegel a Mariendorf přes Kreuzberg. U7 jezdí ze Spandau přes Charlottenburg, Schöneberg, Mitte, Kreuzberg a Neukölln až do vesnické čtvrti Rudow. U8 spojuje Reinickendorf přes Mitte, Kreuzberg s Neuköllnem. U9 utíká z Weddingu přes Tiergarten a Charlottenburg do Steglitzu. Výstavba sítě byla výrazně narušena dvěma událostmi.

Při bojích o Berlín v dubnu 1945 se velká část tratí U- a také S-Bahnu ocitla pod vodou. Část tunelů byla zatopena úmyslně, aby jimi nemohly postupovat jednotky sovětské armády.

V roce 1961 pak Berlín přehradila zeď. Několik linek bylo přerušeno, některá nádraží ve východním Berlíně zabetonována. Dvě linky U-Bahnu (a jedna linka S-Bahnu) projížděly pod východním Berlínem bez zastavení – s výjimkou stanice-hraničního přechodu Friedrichstrasse. Bludištěm tunelů a zábran bylo možné vylézt ve východním Berlíně nebo přestoupit na západoberlínské linky.

S-Bahn

Vlaky městské dráhy (nebo také rychlodráhy) z nadzemí občas zamíří do podzemí – na severojižní trati mezi stanicemi Nordbahnhof a Anhalter Bahnhof. Po této trati projíždí několik linek: S1 z Oranienburgu do Wannsee, S2 z Waidmannslustu do Blankenfelde a S25 z Hennigsdorfu do Lichterfelde. Na stanici Friedrichstrasse se protínají s linkami vedoucími ze západu na východ po tzv. městské dráze: S3 (Westkreuz-Erkner), S5 (Spandau-Strausberg Nord), S 7 (Potsdam-Ahrensfelde), S75 (Spandau-Wartenberg) a S9 (WestkreuzFlughafen Berlin-Schönefeld). Kolem města běží tzv. Okružní dráha s linkami S41 a S42, které protínají ostatní linky S-Bahnu v přestupních stanicích Gesundbrunnen, Ostkreuz, Schöneberg a Westkreuz. Na ně navazuje linka S8 Birkenwerder-Griinau a další.

Určeno pro studijní účely

Jak je možné vidět, S-Bahn spojuje nejen jednotlivé městské čtvrti, ale také Berlín a přilehlá města.

První vlaky se po městské dráze rozjely v roce 1882, po vnějším okruhu už v roce 1872. Byly taženy parními lokomotivami. Od roku 1929 je celá síť elektrifikovaná. Muzeum S-Bahnu se nachází poblíž stanice Griebnitzsee. Linky U- a S-Bahnu doplňují také autobusy a tramvaje. Tramvaje však jezdí jen ve východní části Berlína.

Friedrichshain

Utíkají sem ti, kterým leze krkem příval kravatáků a yuppies do nedalekého módního Prenzlauer Bergu. Činžáky jsou ještě oprýskané, rolety nefungují, výlohy hospod se zde o něco méně lesknou, zato v nich hraje zajímavější hudba a jsou o něco levnější. Tip: hospody v Simon-Dach-Strasse, klub Maria am Ostbahnhof a maličké alternativní kino Tilsiter-Lichtspiele, kde promítají také několik dobrých filmů z dob NDR.

Čtvrť rozděluje Frankfurter Allee, bývalá Stalinova třída, obtěžkaná honosnou architekturou z 50. let. Kus berlínské zdi se ve Friedrichshainu proměnil v kilometrovou East Side Gallery, kterou po roce 1989 pomalovala stovka výtvarníků z celého světa. V přilehlé čtvrti Lichtenberg se nachází panelákový komplex budov bývalého Ministerstva Státní bezpečnosti NDR. Dnes je zde muzeum Stasi.

Charlottenburg

Klidná a honosná čtvrť na západě s nejslavnějším bulvárem Kurfürstendammem, kterému všichni říkají jen Ku'Damm, kavárnami, zámkem Charlottenburg a také Egyptským muzeem se sochou krásné královny Nefertiti.

Mitte

Střed města určuje hrot televizní věže z konce 60. let, kterou obdivovaly zájezdy z východního bloku a nenáviděli všichni Západoberlíňané. Dnes patří k symbolům Berlína. Stojí na Alexu, jak se říká Alexanderplatzu. Na náměstí z betonu, obrostlém paneláky, byste jen těžko hledali něco z atmosféry nejslavnějšího městského románu Berlín – Alexandrovo náměstí od A. Döblina.

Kousek odtud leží Nikolaiviertel s nejstarším městským kostelem (St. Nikolaikirche) ze 13. století a s domy postavenými za NDR v historizujícím stylu, hned za rohem je Červená radnice, Berlínský dóm nebo Ostrov muzeí.

Na Oranienburger Strasse stojí synagoga, budova staré pošty, kde se pořádají taneční party a výstavy, a centrum avantgardních umělců Tacheles s několika sálky, ateliéry a industriálně zařízeným barem vyvedeným z trubek a plechů. Hned za rohem je vyhlášený klub Kalkscheune a poblíž stanice Friedrichstrasse modrý Tränenpalast (Palác slz), kde se objímali příbuzní rozděleného města před odjezdem na druhou stranu. Dnes se tu objímají milenci na diskotéce. Pořádají se zde také literární čtení a výstavy. Na konci Friedrichstrasse leží Checkpoint Charlie, nejznámější přechod mezi východním a západním Berlínem. V současnosti se tu nachází – hned u stanice U6 Kochstrasse – muzeum věnované berlínské zdi. Oranienburger Strasse i přilehlé ulice lemují zástupy japonských a amerických turistů a dražší i levnější bary či restaurace – vyhlášené jsou Oren nebo Orange.

Živo je také ve dvorech uvnitř bloků domů. Nejznámější jsou secesní Hackesche Höfe s několika restauracemi, kavárnami, divadlem a multikinem.

Další tipy: Klub polských smolařů, Kaffee Burger a ruský Dom kultury Berlin v Torstrasse. Divadlo Volksbühne a jeho Rudý a Zelený salon. Dvory v Sophienstrasse, kde jsou na červených cihlách stále patrné stopy kulek z bojů v pětáctýřicátém.

Kreuzberg

Určeno pro studijní účely

Jedinečný turecko-levicově-umělecko-měšťácký biotop. Ještě před třinácti lety okraj Západního Berlína, kde nikdo nechtěl bydlet. Jedno z nejautentičtějších míst Berlína, kde se žije hlavně večer.

Vystoupíte-li z linky U8 nebo U1 ve stanici Kottbusser Tor, jako byste se ocitli v srdci Istanbulu. Všude voní kebab – ten jednoznačně nejlepší v Berlíně. Kreuzberg zůstává enklávou levicových aktivistů, umělců, rockerů, výtvarníků, filmařů, divadelníků, kteří v 70. letech ob-sazovali prázdné domy a vytvářeli z nich ilegální squaty. Ty jsou dnes většinou spravené a stárnoucí punkeři platí pravidelně nájem.

Právě Kreuzberg a k němu přiléhající západoberlínské čtvrti Schöneberg a Neukölln přijali za svůj dočasný domov i četní zahraniční umělci – Iggy Pop, Nick Cave nebo David Bowie. Berlín považuje za inspiraci také Tony Ducháček z Garáže: „Západní Berlín – to byl pro nás v 80. letech skutečný ostrov, naše vysněné místo. Město uzavřený vý-chodním blokem, který ale nebylo uzavřený zevnitř. Výkladní skříň kultury i konzumu.“

Tepnou Kreuzbergu je šedivá Oranienstrasse, po obou stranách obrostlá hučícími hospodami a bary – jeden z nich se jmenuje Bierhim-mel – Pivní nebe. Hned vedle svítí do noci jméno legendárního rocko-vého klubu SO 36.

Ke Kreuzbergu patří také rozsáhlý park Viktoria. Jeho nejvyšší bod je i nejvyšší berlínskou přírodní vyvýšeninou – měří 66 metrů. Pěstuje se zde vinná réva a hučí tu umělý vodopád, malá napodobenina horské přírody, jejímž vzorem prý byly Krkonoše.

Neukölln

Šedivá dělnická čtvrt v bývalém Západním Berlíně.

Za hradbami činžáků kousek od radnice na Karl-Marx-Strasse ale najdete opravdovou vesničku, a to českou. Böhmisches Rixdorf založili v polovině 18. století čeští evangeličtí exulanti z podhůří Orlických hor. Česky zde již nikdo nemluví, ale potomci českých přistěhovalců dobře vědí, odkud přišli. Můžete navštívit starý český hřbitov z roku 1751 nebo Zahradu Jana Ámose Komenského. Čeští emigranti se usa-dili i na dalších místech patřících k dnešnímu Berlínu – Schöneberg, Schönholz, Friedrichshagen, Boxhagen, Schfinerlinde. Zabydleli se také v Babelsbergu, k němuž patří známá filmová studia. Babelsberg se až do 30. let minulého století jmenoval Nowawes.

Prenzlauer Berg

Chcete-li být in, na potkání řekněte, že bydlíte právě zde. Kdysi tu stálo několik pivovarů, dnes se pivo nevaří nikde, ale v Kulturbrauerei (Kultur-ním pivovaru) u stanice U2 Eberswalder Strasse se vaří kultura. Najdete tu multikino, taneční a koncertní sál, divadlo, galerii, vel-kou restauraci a mnoho turistů.

V okolních činžovních kasárnách, vyrostlých na prahu minulého století, bydleli hlavně dělníci, ke konci NDR zde vznikla neoficiální cen-tra avantgardní kultury a také občanských hnutí pomalu rozkládajících Ho-neckerův stát. Po převratu se do rozpadajících domů nahnuli studenti ze západu a východu, do nově zrekonstruovaných domů také ma-jetnější Berličané, kteří chtějí být cool. Co krok, to dobrá hospoda: Torpedokäfer, November, Seeblick, Hausbar, Eckstein, Pasternak. Z klubů rockový Knaack a aliernativní Pfefferberg.

Schöneberg

Nablýskané koktejlové bary, udržované domy, klid, ale také planetárium nebo kultovní potměnlé Café M, kde se scházeli západoberlínské umělci a kde vám nemusejí nalít, když vás neznají.

Tiergarten

Určeno pro studijní účely

Rozsáhlý park, kde lze každý víkend volně grilovat, běhat, jezdit na kole nebo jednou za rok utonout v technu Loveparade. Sloup vítězství na křižovatce Grosser Stern proslavili andělé z Wendersova Nebe nad Berlínem. Nahoru vedou úzké schody, výhled je nekonečný.

Na hranici Tiergarten a Mitte se vypínají jeřáby a novostavby na Potsdamer a Leipziger Platzu, na největším staveništi světa. V Sony Centru se nachází Filmové muzeum. Kousek od Braniborské brány, u níž končí třída Unter den Linden, každý den podupává zástup turistů, naštoupený k návštěvě prosklené věže Reichstagu. Vstup je volný, výtah po-malý.

Weissensee

Stále skutečný východ. Rozpadající se chodníky, domy bez omítky, paneláky. Právě zde najdete největší židovský hřbitov v Evropě. A také ulici Bedřicha Smetany. Nebo jezero, které není bílé, ale šedivé, ale dalo čtvrti jméno. Nebo hospodu, kino, divadlo a café Brotfabrik. Kdysi Továrna na chleba, jak uvnitř stojí česky na stěně, dnes to-várna na kulturu.

Co jíst:

Currywurst – berlínská specialita není ničím jiným než opečenou klobásu přelitou pálivou kečupovou omáčkou. K tomu housku nebo hra-nolky, jak to má rád Gerhard Schröder. Kde je nejlepší: v Konnopkes Imbiss pod U2 u stanice Eberswalder Strasse. V poledne ale mu-síte počítat s třicetimetrovou frontou. Pozor! Nepředbíhá se.

Kebab – tureckých bister je v Berlíně přes tisíc, stačí se jen rozhlédnout a poručit si do chleba maso se salátem a s česnekovou, bylinko-vou nebo pálivou omáčkou. Zajímavost: turečtí kebabáři porážejí americké hamburgeráře každý den 3:1. Měřeno obratem a počtem zákazníků.

Pečené koleno – je z vepře, kterému se málokdo vzepře. Pokud máte chuť na něco, co vás příštích pět hodin spolehlivě přidrží u země, objednejte si koleno s hrachovou kaší, zelím a pivem.

Co pít:

Ayran – lehce slaný a velmi svěží jogurtový nápoj, kterým lze zakončit kebabovou přesnídávku a pak pročistit střeva

Berliner Weisse – pivo řízlé zeleným či červeným sirupem. Sladký a lepivý dryák, který ve skutečnosti pijí jen turisté. Ve větším množství zrádné a bolehlavé.

Polská vodka – v Klubu polských smolařů mají vodky nekonečné zásoby.

České pivo – v každém druhém baru či hospodě dostanete Budvar, Staropramen nebo Plzeň.

Německé pivo – chutná stejně dobře jako české. Většinou

Jiné pivo – seženete, jaké chcete: ruské, čínské, australské, irské, turecké a dokonce i japonské.

Určeno pro studijní účely

OBSAH

5	Zvuky
7	Pancho Dirk
23	Jezdíme na čas
34	Jedině rocker vytváří lásku
47	Oči plné štěrku
55	Kdo se bojí bouřky
65	Saské Švýcarsko
71	Bertrámův příběh
81	Potápěči z východu
89	Žíly
95	Jagger, Jágr, Jägermeister
108	Zug nach Hönow
113	Apendix